

U S T A W A

z dnia 2017 r.

o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255 oraz z 2016 r. poz. 1860) wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł ustawy otrzymuje brzmienie:

„o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej”;

2) art. 1 i art. 2 otrzymują brzmienie:

„Art. 1. Ustawa określa zasady udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, a także zasady realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej.

Art. 2. 1. Niniejsza ustawa nie zwalnia organów administracji publicznej od wykonywania określonych w ustawach zadań w zakresie poradnictwa prawnego, poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.

2. Niniejsza ustawa nie ogranicza działalności w zakresie nieodpłatnego poradnictwa prawnego, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.”;

3) tytuł rozdziału 2 otrzymuje brzmienie:

„Nieodpłatna pomoc prawna, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz edukacja prawna”;

4) w art. 3

a) w ust. 1:

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia oraz ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

„1) poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym oraz o przysługujących jej uprawnieniach lub o spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, sądowym lub sądowno-administracyjnym, lub”,

- pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądowno-administracyjnym, lub”,

- po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) nieodpłatną mediację, w tym mediację rodzinną, mającą na celu dobro dziecka oraz pojednanie się małżonków, lub”,

- pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowno-administracyjnym, w tym poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.”;

5) po art. 3 dodaje się art. 3a-3c w brzmieniu:

„Art. 3a. 1. Nieodpłatna mediacja obejmuje:

1) poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym i możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji;

2) sporządzenie umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;

3) przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;

4) przeprowadzenie mediacji;

5) udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

2. Nieodpłatna mediacja nie obejmuje spraw, w których:

- 1) sąd lub inny organ wydał postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji;
- 2) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

3. W sprawach nieuregulowanych niniejszą ustawą do nieodpłatnej mediacji stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.²⁾) dotyczące mediacji.

Art. 3b. 1. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oznacza poradnictwo dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zamierzającej samodzielnie rozwiązać problemu na podstawie pozyskanych informacji prawnych. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych, porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego.

2. W ramach nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzona jest również nieodpłatna mediacja, o której mowa w art. 3a.

Art. 3c. 1. Edukacja prawna obejmuje działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, dotyczące w szczególności upowszechniania wiedzy o:

1) możliwościach dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;

2) prawach i obowiązkach obywatelskich;

3) działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej;

4) mediacji oraz sposobach pozasądowego rozwiązywania sporów;

5) możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz w procesie stanowienia prawa.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być realizowane w formach, które w szczególności polegają na opracowaniu informatorów i poradników, prowadzeniu otwartych wykładów i warsztatów, rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych form komunikacji przyjętych zwyczajowo, w tym prowadzeniu kampanii społecznych.”;

6) w art. 4:

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1823, 1860, 1948, 2138, 2199, 2260 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 67, 85, 187, 768, 933, 1133, 1136 i 1452.

a) w ust. 1:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie fizycznej, zwanej dalej „osobą uprawnioną””,

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) której w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.³⁾) i wobec której w tym okresie nie wydano decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia, lub”,

- po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) której dochód członka rodziny, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518, z późn. zm.⁴⁾), osiągnięty w okresie ostatnich 3 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nie przekroczył kwoty 2000 zł, a w przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe – kwoty 3000 zł, lub”,

- pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) która jest w ciąży, lub”,

- po pkt 8 dodaje się pkt 9-18 w brzmieniu:

„9) która uzyskała decyzję o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. poz. 195, z późn. zm.⁵⁾), lub

10) bezrobotnej, lub

11) niepełnosprawnej, lub

12) która w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1583, 1948 i 2174 oraz z 2017 r. poz. 38, 60, 624 i 777.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1579 oraz z 2017 r. poz. 60, 624, 777, 1321 i 1428.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1579 oraz z 2017 r. poz. 60, 245, 624, 777 i 1428.

obywatelskiego była objęta pomocą na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697 i 1292) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487), a potrzebę uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z uwagi na trudną sytuacją życiową osoby uprawnionej, potwierdza kierownik jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracownik socjalny lub asystent rodziny, lub

- 13) która jest objęta pomocą na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), lub
- 14) która jest objęta kuratelą, a potrzebę uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego potwierdza kurator sądowy, lub
- 15) która zamieszkuje w lokalu, który wchodził w skład publicznego zasobu mieszkaniowego i:
 - a) która otrzymała wypowiedzenie stosunku prawnego odpłatnego używania lokalu mieszkalnego na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 lub ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1610), lub
 - b) wobec której zostało wytoczone powództwo o nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu, lub
- 16) która uzyskała wizę repatriacyjną wydaną na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1392, z 2015 r. poz. 1274 oraz z 2017 r. poz. 60 i 858) w okresie 5 lat od nabycia obywatelstwa polskiego, lub
- 17) która jest obywatelem polskim, powróciła i przebywa z zamiarem stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w ciągu 5 lat kalendarzowych bezpośrednio przed powrotem, nieprzerwanie zamieszkiwała poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w okresie 12 miesięcy od dnia powrotu, lub

18) która pełni funkcję rodziny zastępczej lub prowadzi rodzinny dom dziecka.”,

b) w ust. 2:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Prawo do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego osoba uprawniona, o której mowa w:”,

- po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) ust. 1 pkt 1a – wykazuje przez złożenie oświadczenia o wysokości dochodu, o którym mowa w tym przepisie;”,

- w pkt 7 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8-17 w brzmieniu:

„8) ust. 1 pkt 9 – wykazuje przez przedłożenie oryginału albo odpisu decyzji o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko, o której mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci;

9) ust. 1 pkt 10 – wykazuje przez przedłożenie decyzji starosty o uznaniu jej za osobę bezrobotną, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, 1292, 1321 i 1428);

10) ust. 1 pkt 11 – wykazuje przez przedłożenie orzeczenia o niepełnosprawności albo orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, 1948 oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428);

11) ust. 1 pkt 12 – wykazuje przez przedłożenie pisma kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracownika socjalnego lub asystenta rodziny, zawierającego informację o objęciu jej pomocą na podstawie ustawy wymienionej w ust. 1 pkt 12, w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, oraz o potrzebie uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z uwagi na trudną sytuacją życiową osoby uprawnionej, albo na podstawie ustnego oświadczenia w tej sprawie złożonego przez

kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracownika socjalnego lub asystenta rodziny, który za zgodą osoby uprawnionej towarzyszy przy zasięgnięciu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;

- 12) ust. 1 pkt 13 – wykazuje przez przedłożenie formularza „Niebieska Karta” sporządzonego w jej sprawie albo planu pomocy w indywidualnym przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, podpisanego przez przedstawiciela jednostki tworzącej zespół interdyscyplinarny, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 13) ust. 1 pkt 14 – wykazuje przez przedłożenie pisma kuratora zawierającego informację o potrzebie uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, albo na podstawie ustnego oświadczenia kuratora w tej sprawie złożonego przez kuratora, który za zgodą osoby uprawnionej towarzyszy przy zasięgnięciu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 14) ust. 1 pkt 15:
 - a) lit. a – wykazuje przez przedłożenie dokumentu wypowiedzenia stosunku prawnego dokonanego na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 lub ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
 - b) lit. b – wykazuje przez przedłożenie pozwu o nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu lub wyroku w tej sprawie;
- 15) ust. 1 pkt 16 – wykazuje przez przedłożenie paszportu wraz z wizą repatriacyjną wydaną na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji;
- 16) ust. 1 pkt 17 – wykazuje przez złożenie oświadczenia o faktach i okolicznościach, o których mowa w tym przepisie;
- 17) ust. 1 pkt 18 – wykazuje przez przedłożenie orzeczenia sądu rodzinnego albo umowy, o których mowa odpowiednio w art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.”,

c) ust. 3–9 otrzymują brzmienie:

„3. Osoba uprawniona, o której mowa w ust. 1 pkt 1, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego składa pisemne oświadczenie, że nie wydano wobec niej decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia.

4. Osobie uprawnionej, o której mowa w ust. 1 pkt 1, 2-6, 8-16 i 18, wymagającej niezwłocznego uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w przypadku sytuacji kryzysowej lub zdarzenia losowego, nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie są udzielane na podstawie pisemnego oświadczenia, że jest ona uprawniona do ich uzyskania na podstawie ust. 1 pkt 1, 2-6, 8-16 i 18, a z uwagi na sytuację kryzysową lub zdarzenie losowe, nie jest w stanie przedstawić dokumentów wymienionych w ust. 2 pkt 1, 2-5, 7-15 i 17. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 11 i 13, osoba uprawniona ponadto pisemnie oświadcza, że z uwagi na sytuację kryzysową lub zdarzenie losowe brak jest możliwości towarzyszenia jej osób, o których mowa odpowiednio w ust. 2 pkt. 11 i 13, przy zasięgnięciu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w celu potwierdzenia jej uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

4a. Nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie dla osób, o których mowa w ust. 1 pkt 8, są udzielane w zakresie związanym z ciążą i urodzeniem dziecka, w szczególności praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych.

5. Oświadczenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1a, 6 i 16 oraz ust. 3 i 4, osoba uprawniona składa udzielającemu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenia jest obowiązany do zawarcia w nich klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

6. Oświadczenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1a, 6 i 16 oraz ust. 3 i 4, przechowuje się w warunkach uniemożliwiających dostęp do nich osób trzecich.

7. Administratorem danych osobowych zawartych w oświadczeniach, o których mowa w ust. 2 pkt 1a, 6 i 16 oraz ust. 3 i 4, jest starosta.

8. W celu umożliwienia kontroli prawidłowości udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego starosta przechowuje oświadczenia, o których mowa w ust. 2 pkt 1a, 6 i 16 oraz ust. 3 i 4, przez trzy lata od dnia ich sporządzenia.

9. Wzór oświadczenia, o którym mowa w:

- 1) ust. 2 pkt 1a – określa załącznik nr 1 do ustawy;
- 2) ust. 2 pkt 6 – określa załącznik nr 2 do ustawy;
- 3) ust. 2 pkt 16 – określa załącznik nr 3 do ustawy;
- 4) ust. 3 – określa załącznik nr 4 do ustawy;
- 5) ust. 4 – określa załącznik nr 5 do ustawy.”,

d) po ust. 9 dodaje się ust. 10 w brzmieniu:

„10. W przypadku, gdy osoba jest uprawniona do nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z dwóch lub więcej tytułów, o których mowa w ust. 1, prawo to wykazuje się przez wskazanie jednej okoliczności możliwej do udokumentowania.”;

7) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. Nieodpłatna mediacja przysługuje osobom fizycznym i osobom prawnym dążącym do polubownego rozwiązania sporu pod warunkiem, że stroną inicjującą przeprowadzenie nieodpłatnej mediacji jest osoba fizyczna, o której mowa w art. 4 ust. 1.”;

8) w art. 5 po ust. 3 dodaje się ust. 4–8 w brzmieniu:

„4. W przypadku stwierdzenia, że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo w części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat, radca prawny lub osoba, o której mowa w art. 11 ust. 3, informuje osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w punktach nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub innych jednostkach nieodpłatnego poradnictwa, wskazanych na liście sporządzanej przez starostę.

5. Udzielenie informacji, o której mowa w ust. 4, może polegać również na przekazaniu oferty innej jednostki nieodpłatnego poradnictwa, w formie karty informacyjnej poradnictwa.

6. W przypadku udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przepisy ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

7. Starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu, które obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej, dla osób bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne;
- 2) nieodpłatną pomoc prawną, w tym nieodpłatną mediację, ze wskazaniem punktów i dyżurów, o których mowa w art. 8, wraz z ich specjalizacją, o ile została określona;
- 3) nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona.

8. Lista, o której mowa w ust. 7, zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostki publiczne, jednostki niepubliczne działające na zlecenie oraz jednostki prowadzące działalność pożytku publicznego działająca na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, wraz z informacją o jednostce, zakresie poradnictwa, adresie i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

9. Listę, o której mowa w ust. 7, starosta publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej. Ponadto informacje te udostępnia się w szczególności:

- 1) na stronie internetowej urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na obszarze tego powiatu;
 - 2) w lokalnych środkach masowego przekazu;
 - 3) w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu.”;
- 9) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. 1. Nieodpłatną mediację prowadzi mediator.

2. Mediatorem może być osoba wpisana na listę stałych mediatorów prowadzoną przez prezesa sądu okręgowego, o której mowa w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. –

Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2062, z późn. zm.⁶⁾), lub wpisana na listę mediatorów prowadzoną przez organizację pozarządową w zakresie swoich zadań statutowych lub uczelnię, o której mowa w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o której informacji przekazano prezesowi sądu okręgowego.

3. Mediatorem nie może być osoba, która w sprawie którejkolwiek ze stron uprzednio świadczyła pomoc prawną, była świadkiem, wydawała opinię, sporządzała wywiad środowiskowy lub prowadziła terapię, a także osoba, co do której zachodzi okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności, z wyłączeniem udzielania pomocy, o której mowa w art. 3a ust. 1 pkt 1. W takim przypadku mediator odmawia przeprowadzenia mediacji, informując osobę uprawnioną o innych punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

4. Nieodpłatną mediację, w zakresie wskazanym w art. 3a ust. 1 pkt 1-3, a w zakresie wskazanym w art. 3a ust. 1 pkt 4 i 5 z uwzględnieniem wymogów określonych w ust. 2 i 3, może również prowadzić osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.”;

10) w art. 6 w ust. 2:

a) po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) zasady udzielania nieodpłatnej mediacji, w przypadku gdy udzielający nieodpłatnej pomocy prawnej jest mediatorem wpisanym na listę, o której mowa w art. 5a ust. 2;”;

b) w pkt 7 kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) w przypadku określenia specjalizacji, o której mowa w art. 8 ust. 5, wskazanie specjalizacji nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub podczas poszczególnych dyżurów.”;

11) art. 7–9 otrzymują brzmienie:

„Art. 7. 1. Każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zwanej dalej „kartą

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, 2103 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 38, 60, 803, 1139 i 1452.

pomocy”. W przypadku, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4, mediator wskazuje liczbę i łączny czas trwania posiedzeń mediacyjnych oraz wynik mediacji po jej zakończeniu. Wypełnienie przez osobę uprawnioną części karty pomocy obejmującej ocenę udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego jest uzależnione od jej zgody.

2. Kartę pomocy oraz oświadczenia, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1a, 6 i 16 oraz ust. 3 i 4, adwokat, radca prawny lub osoba, o której mowa w art. 11 ust. 3 i 3a, przekazuje staroście do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z częścią karty pomocy obejmującą ocenę udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Karta pomocy może zostać przekazana drogą elektroniczną.

Art. 8. 1. Zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, o których mowa w art. 11 ust. 7 zdanie drugie, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie.

2. Na każdy powiat przypada liczba punktów, w których może być świadczona nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, zwanych dalej „punktami”, odpowiadająca mnożnikowi, o którym mowa w art. 20 ust. 4.

3. Nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie są udzielane w punkcie podczas dyżuru w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie. Jeżeli w dniu, w którym zgodnie z wykazem dyżurów powinien odbywać się dyżur przypada dzień wolny od pracy, o którym mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90), dyżuru nie odpracowuje się.

4. Za dyżur uznaje się udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w danym dniu, w wymiarze co najmniej 4 godzin.

5. Wszystkie lub wybrane dyżury w punkcie mogą posiadać określoną specjalizację. Specjalizację punktu lub dyżuru określa się w szczególności poprzez wskazanie dziedziny prawa lub problematyki nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, świadczonych podczas dyżuru, albo poprzez wskazanie grupy osób uprawnionych, do której w szczególności adresuje się

nieodpłatną pomoc prawną lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, świadczone podczas dyżuru.

6. Punkt może być usytuowany w jednym albo większej liczbie lokali, do którego tytuł prawny posiada powiat lub gmina, w ramach posiadanych zasobów. W jednym lokalu może być usytuowany więcej niż jeden punkt. Lokale powinny być usytuowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dogodnego dostępu do nich osób uprawnionych, w tym w zakresie połączeń komunikacyjnych na terenie powiatu. Jeżeli specjalizacja dyżuru, o której mowa w ust. 5, jest powiązana tematycznie z usługami z zakresu pomocy społecznej, lokale w których odbywają się te dyżury, powinny być usytuowane, w miarę możliwości, w pobliżu miejsca świadczenia tych usług.

7. W ramach dyżurów nie określa się z góry przedziału czasu na prowadzenie nieodpłatnej mediacji w zakresie, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 i 5, za wyjątkiem specjalizacji, o której mowa w ust. 9.

8. W zależności od bieżącego zapotrzebowania na nieodpłatną mediację, zgłaszanego przez osoby uprawnione, w punkcie:

- 1) organizuje się spotkanie z mediatorem poświęcone nieodpłatnej mediacji, o której mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 i 5, z tym że czas trwania jednego spotkania z mediatorem podczas dyżuru nie może przekroczyć połowy czasu trwania dyżuru, lub
- 2) kieruje się osobę uprawnioną na dyżur, którego specjalizację określono jako nieodpłatna mediacja, odbywający się w innym punkcie, pod warunkiem, że na terenie danego starostwa taki dyżur został zorganizowany.

9. W przypadku określenia specjalizacji punktu jako nieodpłatna mediacja, wszystkie lub wybrane dyżury w danym punkcie mogą być poświęcone jedynie nieodpłatnej mediacji.

Art. 9. 1. Powiat, realizując zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1, może zawierać porozumienia z gminami na obszarze tego powiatu, określające w szczególności:

- 1) wykaz planowanych dyżurów na terenie gminy zawierający:
 - a) dni oraz, jeżeli to możliwe, godziny, w których planuje się dyżury,
 - b) informację, czy dyżur przeznaczony będzie na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej czy nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,

- c) informację o rodzaju podmiotu udzielającego nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego podczas dyżurów,
 - d) preferowaną specjalizację dyżurów, o ile stwierdzono potrzebę określenia specjalizacji,
 - e) adresy lokali, w których planuje się dyżury;
- 2) zasady współpracy w zakresie zapewnienia warunków lokalowych i urządzeń technicznych udzielającym nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

2. Wójt lub burmistrz, corocznie, nie później niż do dnia 30 września poprzedzającego roku, może złożyć staroście wnioszek dotyczący potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na kolejny rok kalendarzowy, zawierający preferowany sposób wykonywania tych zadań na terenie gminy, w szczególności poprzez wskazanie informacji w zakresie określonym w ust. 1 pkt 1.

3. W przypadku niezawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1, starosta określa wykaz planowanych dyżurów na terenie powiatu, zawierający informacje w zakresie określonym w ust. 1 pkt 1.

4. Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

5. W celu koordynacji realizacji zadań wynikających z ustawy starosta może powołać pełnomocnika.”;

12) w art. 10:

a) w ust. 1:

- pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania, w tym z zakresu nieodpłatnej mediacji;

2) zobowiązanie okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych do imiennego wskazywania odpowiednio adwokatów lub radców prawnych oraz ich zastępców, którymi są adwokaci lub radcowie prawni, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy

prawnej stosownie do wykazu planowanych dyżurów, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3, uwzględniających dni oraz, jeśli to możliwe, godziny, w których planuje się dyżury, a także specjalizację dyżurów;”;

b) w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W przypadku niezawarcia porozumienia do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczyłoby to porozumienie, starosta przekazuje dziekanom informacje w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e.”;

13) w art. 11:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Powiat powierza połowę punktów, o których mowa w art. 8 ust. 2, do prowadzenia adwokatom i radcom prawnym z przeznaczeniem na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej, a połowę organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, zwanej dalej „organizacją pozarządową”, z przeznaczeniem na świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Jeżeli iloraz liczby punktów i liczby dwa stanowi liczbę niecałkowitą, zaokrągla się ją w górę do liczby całkowitej.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1c w brzmieniu:

„1a. Jeżeli na powiat przypadają dwa punkty, o których mowa w art. 8 ust. 2, adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w tym punkcie w zakresie czasowym wskazanym w umowie.

1b. Jeżeli na powiat przypadają trzy punkty, o których mowa w art. 8 ust. 2, organizacji pozarządowej powierza się prowadzenie dwóch punktów, przy czym jeden przeznaczony jest na nieodpłatną pomoc prawną, a drugi na nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

1c. Połowę punktów powierzonych do prowadzenia organizacji pozarządowej, o których mowa w ust. 1, przeznaczony jest na nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, o którym mowa w art. 3b. Jeżeli liczba punktów powierzonych organizacji pozarządowej stanowi liczbę nieparzystą, większą o jeden liczbę powierza się na prowadzenie punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, mniejszą liczbę na prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.”,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Organizację pozarządową wyłania się corocznie w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.), przeprowadzanym jednocześnie na prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz na prowadzenie punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W skład komisji konkursowej, o której mowa w tej ustawie, wchodzi dodatkowo przedstawiciel wojewody.”,

d) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. W przypadku gdy w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2, nie wpłynęła żadna oferta dotycząca prowadzenia punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego albo żadna ze złożonych ofert nie spełnia wymogów konkursu w części dotyczącej prowadzenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, powierza się prowadzenie punktów jako punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.”,

e) w ust. 3 w pkt 2 w lit. d kropkę na końcu zastępuje się średnikiem i po pkt 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) mediator w zakresie nieodpłatnej mediacji.”,

f) po ust. 3 dodaje się ust. 3a i 3b w brzmieniu:

„3a. Nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w punktach nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udziela osoba, zwana dalej „doradcą”, która została przeszkolona w świadczeniu poradnictwa obywatelskiego lub posiada co najmniej 3-letnie doświadczenie w świadczeniu poradnictwa specjalistycznego lub w pracy socjalnej.

3b. Szkolenie, o którym mowa w ust. 3a, może być prowadzone przez organizację pozarządową, która posiada co najmniej 7-letnie doświadczenie w sferze pożytku publicznego w zakresie udzielania poradnictwa obywatelskiego.”,

g) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. O powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może ubiegać się organizacja pozarządowa, w zakresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1b i 22a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wpisana na listę, o której mowa w art. 11a ust. 1.”,

h) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:

„6a. Organizacja pozarządowa w ramach oferty konkursowej może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym służyły asystą osobom uprawnionym mającym trudności w samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku bądź innych okoliczności życiowych.”,

i) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z powiatem, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 2 pkt 1, 3-6a i 8. W ramach umowy, organizacji pozarządowej powierza się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane na podstawie problemów zgłaszanych w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jedno zadanie na rok w każdym punkcie, w szczególności w formach, o których mowa w art. 3c ust. 2. W umowie starosta może określić preferowane formy realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej.”,

j) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W przypadku zaprzestania spełniania warunku, o którym mowa w art. 11a ust. 2:

1) pkt 2 – starosta nie zawiera umowy z organizacją pozarządową albo rozwiązuje ją ze skutkiem natychmiastowym;

2) pkt 3 – starosta rozwiązuje umowę za dwutygodniowym wypowiedzeniem.”,

k) po ust. 9 dodaje się ust. 9a w brzmieniu:

„9a. O każdym przypadku niezawarcia lub rozwiązania umowy z organizacją pozarządową powiat niezwłocznie zawiadamia właściwego wojewodę.”,

l) uchyla się ust. 11;

ł) ust. 13 otrzymuje brzmienie:

„13. Wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 4, określa załącznik nr 6 do ustawy.”;

14) po art. 11 dodaje się art. 11a w brzmieniu:

„Art. 11a. 1. Wojewoda prowadzi listę organizacji pozarządowych, uprawnionych do prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na obszarze województwa.

2. O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, może ubiegać się organizacja pozarządowa, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań polegających na udzielaniu porad prawnych, informacji prawnych lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 2) posiada umowę zawartą z adwokatem, radcą prawnym, doradcą podatkowym, osobą, o której mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 lub doradcą, o którym mowa w art. 11 ust. 3a oraz z mediatorem, o którym mowa w art. 5a ust. 2;
- 3) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności przez złożenie pisemnego zobowiązania zapewnienia:
 - a) poufności w związku z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i ich dokumentowaniem,
 - b) profesjonalnego i rzetelnego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
 - c) zasad etyki przy udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów;
- 4) przedstawi dokument opisujący sposób wykonywania zadań, w tym stosowane standardy obsługi i sposób sprawowania wewnętrznej kontroli jakości udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

3. O wpis na listę, o której mowa w ust. 1, nie może ubiegać się organizacja pozarządowa, która w okresie dwóch lat poprzedzających przystąpienie do otwartego konkursu ofert nie rozliczyła się z dotacji przyznanej na wykonanie zadania publicznego lub wykorzystwała dotację niezgodnie z celem jej przyznania, jak również organizacja pozarządowa, z którą starosta rozwiązał umowę. Termin dwóch lat biegnie odpowiednio od dnia rozliczenia się z dotacji i zwrotu nienależnych środków wraz z odsetkami albo rozwiązania umowy.

4. Wpisu na listę, o której mowa w ust. 1, dokonuje wojewoda na wniosek organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

5. Odmowa wpisu na listę organizacji pozarządowej, która nie spełnia warunków określonych w ust. 2 i 3, następuje w drodze decyzji.

6. Organizacja pozarządowa dołącza do wniosku:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnianie warunków, o których mowa w ust. 2;
- 2) listę adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, osób, o których mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2 lub doradców, o których mowa w art. 11 ust. 3a oraz mediatorów, o których mowa w art. 5a ust. 2, z którymi zawarła umowy o świadczenie pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

7. Organizacja pozarządowa corocznie, do dnia 30 września, przekazuje wojewodzie aktualną listę osób, o której mowa w ust. 6 pkt 2.

8. Wojewoda wydaje decyzję o wykreśleniu organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy organizacja ta:

- 1) zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na skutek zmian w statucie lub innym akcie wewnętrznym określającym zakres prowadzonej działalności;
- 2) przestała spełniać warunki, o których mowa w ust. 2 pkt 2 lub 3;
- 3) nie rozliczyła się z dotacji przyznanej na wykonanie zadania publicznego lub wykorzystwała dotację niezgodnie z celem jej przyznania.

8. Wykreślenie organizacji pozarządowej z listy, o której mowa w ust. 1, następuje z dniem, w którym decyzja, o której mowa w ust. 8, stała się ostateczna.

9. W przypadku, o którym mowa w ust. 8 pkt 3, ponowny wpis na listę, o której mowa w ust. 1, może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 2 lat od dnia rozliczenia się z dotacji i zwrotu nienależnych środków wraz z odsetkami.

10. Wojewoda wskazuje, spośród organizacji pozarządowych wpisanych na listę, o której mowa w ust. 1, organizacje prowadzące działalność z zakresu poradnictwa obywatelskiego, spełniające warunek, o którym mowa w art. 11 ust. 3b, uprawnione do prowadzenia szkoleń z zakresu świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.”;

15) art. 12 i art. 13 otrzymują brzmienie:

„Art. 12. 1. Starosta przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości, za pośrednictwem właściwego wojewody, za okresy kwartalne, w terminie do końca miesiąca następującego po zakończeniu kwartału, zbiorczą informację o wykonaniu zadań, o których mowa w art. 8 ust. 1, na obszarze powiatu.

2. Wnioski z analizy informacji, o których mowa w ust. 1, za dany rok, dotyczące problemów zgłaszanych w toku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, wskazujące w szczególności na bieżące lub prognozowane potrzeby w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zamieszcza się na stronie internetowej urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości, w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego.

Art. 13. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym wymogi dotyczące lokalu, w którym będzie usytuowany punkt nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- 2) wzór karty informacyjnej poradnictwa, o której mowa w art. 5 ust. 5,
- 3) wzór karty pomocy,
- 4) zakres i sposób przekazywania informacji, o której mowa w art. 12 ust. 1

– uwzględniając konieczność zapewnienia łatwego dostępu osób uprawnionych, w tym osób niepełnosprawnych, do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, szerokiej informacji o dostępnych formach poradnictwa, konieczność zachowania poufności przy udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zapewnienia kompletności informacji o wykonaniu zadania oraz możliwość wykazania problemów prawnych i społecznych, których dotyczy udzielana nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz sformułowania wniosków dotyczących efektywności i usprawniania systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.”;

- 16) tytuł rozdziału 3 otrzymuje brzmienie:

„Zadania z zakresu edukacji prawnej pozostające we właściwościach organów administracji publicznej”;

- 17) art. 14 otrzymuje brzmienie:

„14. Organy administracji publicznej, realizując pozostające w ich właściwości zadania z zakresu edukacji prawnej, podejmują działania, o których mowa w art. 3c.”;

- 18) tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:

„Ocena wykonywania zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej”;

19) w art. 16 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Minister Sprawiedliwości dokonuje oceny wykonywania zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej za dany rok w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego.”;

20) art. 17 i art. 18 otrzymują brzmienie:

„Art. 17. 1. Minister Sprawiedliwości może powołać Radę Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej, zwaną dalej „Radą”.

2. Rada jest organem opiniodawczo-doradczym Ministra Sprawiedliwości.

3. Do zakresu działania Rady należy:

1) analiza wykonywania zadań z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;

2) zgłaszanie propozycji w zakresie usprawnienia organizacji udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;

3) opiniowanie projektów aktów prawnych w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;

4) wyrażanie opinii w innych sprawach z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

Art. 18. 1. Rada składa się z 15 członków. W skład Rady wchodzi:

1) przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;

2) dwaj przedstawiciele wybrani spośród kandydatów wskazanych przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;

3) dwaj przedstawiciele wybrani spośród kandydatów wskazanych przez organizacje pozarządowe działające na rzecz dostępu obywateli do nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej;

4) po jednym przedstawicielu wskazanym przez Naczelną Radę Adwokacką i Krajową Radę Radców Prawnych;

5) po jednym przedstawicielu ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, ministra właściwego do spraw administracji publicznej i ministra właściwego do spraw finansów publicznych;

6) pięciu przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości.

2. Minister Sprawiedliwości powołuje i odwołuje członków Rady. Członka Rady, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, Minister Sprawiedliwości powołuje i odwołuje na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Członkostwo w Radzie wygasa z powodu:

1) rezygnacji członka Rady złożonej na piśmie Przewodniczącemu Rady;

2) odwołania członka Rady przez Ministra Sprawiedliwości;

3) śmierci członka Rady;

4) niemożności sprawowania funkcji członka Rady z powodu długotrwałej choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim.

4. Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych osobowych osób rekomendowanych oraz osób wchodzących w skład Rady.

5. Minister Sprawiedliwości wskazuje Przewodniczącego Rady spośród jej członków. Przewodniczący kieruje pracami Rady i reprezentuje ją na zewnątrz.

6. Za udział w pracach Rady wynagrodzenie nie przysługuje. Na wniosek członków Rady, zamieszkałych poza miejscem obrad Rady, przyznaje się zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, 2138 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 60).

7. Obsługę organizacyjno-techniczną Rady zapewnia Ministerstwo Sprawiedliwości.

8. Minister Sprawiedliwości nadaje regulamin określający tryb pracy Rady.”;

21) tytuł rozdziału 5 otrzymuje brzmienie:

„Finansowanie nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej”;

22) w art. 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zadania, o których mowa w art. 8 ust. 1, są finansowane z budżetu państwa z części będącej w dyspozycji wojewodów przez udzielanie dotacji celowej powiatom.”;

23) w art. 20:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dotacja, o której mowa w art. 19 ust. 1, jest przeznaczana w 94% na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6, natomiast w przypadku powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego

poradnictwa obywatelskiego organizacji pozarządowej – na rzecz wyłonionej organizacji pozarządowej, w 3% – na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, a w 3% – na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej w trybie art. 11 ust. 7.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość kwoty bazowej, mając na względzie limity wydatków, o których mowa w art. 28, oraz potrzebę zapewnienia właściwej organizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.”;

- 24) załącznik nr 1 do ustawy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszej ustawy;
- 25) załącznik nr 2 do ustawy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszej ustawy;
- 26) załącznik nr 3 do ustawy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 3 do niniejszej ustawy;
- 27) załącznik nr 4 do ustawy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 4 do niniejszej ustawy;
- 28) dodaje się załączniki nr 5 i 6 do ustawy w brzmieniu określonym w załącznikach nr 5 i 6 do niniejszej ustawy.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.⁷⁾) w art. 117 w § 5 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Podstawą oddalenia wniosku nie może być skorzystanie przez osobę fizyczną z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...).”.

Art. 3. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2016 r. poz. 1999, 2261 oraz z 2017 r. poz. 1139) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 pkt 5a otrzymuje brzmienie:

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1823, 1860, 1948, 2138, 2199, 2260 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 67, 85, 187, 768, 933, 1133, 1136 i 1452.

„5a) współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...);”;

2) w art. 58 w pkt 12 lit. l otrzymuje brzmienie:

„l) zasad wyznaczania adwokatów do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej i dokumentowania udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 233, 1579, 2261 oraz z 2017 r. poz. 1139) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41 pkt 5a otrzymuje brzmienie:

„5a) współdziałanie z jednostkami samorządu terytorialnego w zapewnianiu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...);”;

2) w art. 60 w pkt 8 lit. g otrzymuje brzmienie:

„g) dotyczących zasad wyznaczania radców prawnych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej i dokumentowania udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.⁸⁾) w art. 78 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Podstawą odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu nie może być skorzystanie przez oskarżonego z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...).”.

Art. 6. W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 888 i 1086) w art. 24 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948, 2138 i 2261 oraz z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 966 i 1452.

„5) nieodpłatnej pomocy prawnej, o której mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...).”.

Art. 7. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 708, 962 i 966) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, obwinionemu, który nie ma obrońcy z wyboru, wyznacza się na jego wniosek obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez poważnego uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Podstawą odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu nie może być skorzystanie przez obwinionego z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...). Przepis art. 78 § 2 Kodeksu postępowania karnego stosuje się”.

Art. 8. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1369 i 1370) w art. 246 po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Podstawą odmowy przyznania prawa pomocy osobie fizycznej nie może być skorzystanie przez nią z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...).”.

Art. 9. 1. Do świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej w 2017 r. stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie oraz edukacja prawna świadczone są w punktach, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, począwszy od dnia 1 stycznia 2018 r.

3. Do umów oraz porozumień, o których mowa, odpowiednio, w art. 6, art. 9 i art. 10 ustawy zmienianej w art. 1, dotyczących udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2017 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 10. 1. O powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w roku 2018 może ubiegać się organizacja pozarządowa w zakresie, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1b i 22a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, która spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie w wykonywaniu zadań polegających na udzielaniu porad prawnych, informacji prawnych lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 2) przedstawi umowę zawartą z adwokatem, radcą prawnym, doradcą podatkowym, osobą, o której mowa w art. 11 ust. 3 pkt 2, lub doradcą, o którym mowa w art. 11 ust. 3a oraz w miarę możliwości z mediatorem, o którym mowa w art. 5a ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 3) daje gwarancję należytego wykonania zadania, w szczególności przez złożenie pisemnego zobowiązania zapewnienia:
 - a) poufności w związku z udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i ich dokumentowaniem,
 - b) profesjonalnego i rzetelnego udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
 - c) przestrzegania zasad etyki przy udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w szczególności w sytuacji, gdy zachodzi konflikt interesów;
- 4) przedstawi dokument opisujący sposób wykonywania zadań, w tym stosowane standardy obsługi i sposób sprawowania wewnętrznej kontroli jakości udzielanej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

2. O powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2018 r. nie może ubiegać się organizacja pozarządowa, która w okresie dwóch lat poprzedzających przystąpienie do otwartego konkursu ofert nie rozliczyła się z dotacji przyznanej na wykonanie zadania publicznego lub wykorzystwała dotację niezgodnie z celem jej przyznania, jak również organizacja pozarządowa, z którą starosta rozwiązał umowę.

Art. 11. 1. Organizacje pozarządowe spełniające warunki, o których mowa w art. 10, mające prowadzić punkty nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2018 r., zostaną wyłonione, do dnia 15 grudnia 2017 r., w otwartym

konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W przypadku niewyłonienia organizacji pozarządowej do dnia 15 grudnia 2017 r., art. 10 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się odpowiednio.

2. W skład komisji konkursowej, powołanej w celu opiniowania ofert złożonych w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 1, wchodzi dodatkowo przedstawiciel wojewody.

Art. 12. 1. Rada Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej, powołana na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu dotychczasowym, działa do dnia powołania Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, i w tym dniu ulega zniesieniu.

2. Sprawy prowadzone przez Radę Nieodpłatnej Pomocy Prawnej oraz Edukacji Prawnej, niezakończone do dnia powołania Rady Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej, przejmuje i prowadzi Rada Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego oraz Edukacji Prawnej.

Art. 13. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 4-9, pkt 11 w zakresie art. 7 ustawy zmienianej w art. 1, pkt 13 lit. e-h oraz j-l, pkt 14, pkt 15, pkt 18, pkt 19, pkt 21-28, art. 2, art. 5, art. 7 i art. 8, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

WZÓR

Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...)

Ja, niżej podpisany (-na), (imię, nazwisko, adres)

..... ,
PESEL¹⁾, oświadczam, że jestem uprawniony (-na) do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej / nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego²⁾ ponieważ dochód członka mojej rodziny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 i 1579 oraz z 2017 r. poz. 60, 624, 777, 1321 i 1428), osiągnięty w okresie ostatnich 3 miesięcy poprzedzających złożenie niniejszego oświadczenia, nie przekroczył kwoty, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis osoby uprawnionej)

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

²⁾ Właściwie podkreślić

WZÓR

Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...)

Ja, niżej podpisany (-na), (imię, nazwisko, adres)
.....
PESEL¹⁾....., oświadczam, że jestem uprawniony (-na) do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej / nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego²⁾ z uwagi na wystąpienie:³⁾

- klęski żywiołowej,
- katastrofy naturalnej,
- awarii technicznej

w wyniku której:⁴⁾

- znalazłem (-łam) się w sytuacji zagrożenia,
- poniosłem (-łam) straty.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis osoby uprawnione)

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

²⁾ Właściwe podkreślić.

³⁾ Zaznaczyć właściwe.

⁴⁾ Zaznaczyć właściwe.

WZÓR

Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 16 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...)

Ja, niżej podpisany (-na), (imię, nazwisko, adres)

.....,

PESEL¹⁾, oświadczam, że jestem obywatelem polskim i w okresie 12 miesięcy poprzedzających złożenie niniejszego oświadczenia powróciłem (-łam) (data powrotu:) i przebywam z zamiarem stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a w ciągu 5 lat kalendarzowych bezpośrednio przed powrotem, nieprzerwanie zamieszkiwałem (-łam) poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis osoby uprawnionej)

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

WZÓR

**Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r.
o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji
prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz.)**

Ja, niżej podpisany (-na), (imię, nazwisko, adres)

.....,

PESEL¹⁾, oświadczam, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających
złożenie niniejszego oświadczenia nie wydano wobec mnie decyzji o zwrocie nienależnie pobranego
świadczenia z pomocy społecznej.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie
fałszywego oświadczenia.

.....

(data i podpis osoby uprawnionej)

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

WZÓR

Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz.)

Ja, niżej podpisany (-na), (imię, nazwisko, adres)

.....,

PESEL¹⁾, oświadczam, że z uwagi na:²⁾

- świadczenie z pomocy społecznej przyznane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i niewydanie wobec mnie w tym okresie decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia,
- posiadanie ważnej Karty Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- posiadanie zaświadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- posiadanie ważnej legitymacji weterana albo legitymacji weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa,
- nieukończenie 26. roku życia,
- ukończenie 65. roku życia,
- ciążę,
- świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przyznane na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- status bezrobotnego,
- niepełnosprawność,
- objęcie w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego pomocą na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie są uzasadnione trudną sytuacją życiową,
- objęcie pomocą na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- objęcie kuratelą,

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

²⁾ Zaznaczyć właściwe.

- zamieszkiwanie w lokalu, który wchodził w skład publicznego zasobu mieszkaniowego oraz otrzymanie wypowiedzenie stosunku prawnego odpłatnego używania lokalu mieszkalnego na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 lub ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego lub wytoczenie wobec mnie powództwa o nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu,
- uzyskanie wizey repatriacyjnej wydanej na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji w okresie 5 lat od nabycia obywatelstwa polskiego,
- pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka

jestem uprawniony (-na) do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej / nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego³⁾, jednakże z uwagi na sytuację kryzysową lub zdarzenie losowe nie jestem w stanie przedstawić dokumentów, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1, 2-5, 7-15 i 17 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

W przypadku zwrócenia się o nieodpłatną pomoc prawną lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie z uwagi na:⁴⁾

- objęcie, w okresie 12 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, pomocą na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie są uzasadnione trudną sytuacją życiową, lub
- objęcie kuratelą

oświadczam, że z uwagi na sytuację kryzysową lub zdarzenie losowe brak jest możliwości towarzyszenia mi osób, o których mowa odpowiednio w art. 4 ust. 2 pkt. 11 i 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej, w celu potwierdzenia mojego uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Jednocześnie oświadczam, że jestem świadomy (-ma) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(data i podpis osoby uprawnionej)

³⁾ Właściwe podkreślić.

⁴⁾ Zaznaczyć właściwe.

WZÓR

Oświadczenie osoby uprawnionej, o którym mowa w art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...)

Ja, niżej podpisany (-na), (imię, nazwisko, adres),
.....,

PESEL¹⁾, przyjmuję do wiadomości, że nieodpłatna pomoc prawna udzielana jest przez osobę, która:

- 1) ukończyła wyższe studia prawnicze i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) posiada co najmniej trzyletnie doświadczenie w wykonywaniu wymagających wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związanych ze świadczeniem pomocy prawnej,
- 3) korzysta z pełni praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- 4) nie była karana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe

a nie przez adwokata, radcę prawnego albo doradcę podatkowego.

Oświadczam, że zostałem (-łam) poinformowany (-na), że jakakolwiek odpowiedzialność odszkodowawcza osoby udzielającej mi nieodpłatnej pomocy prawnej jest wyłączona, z wyjątkiem przypadku wyrządzenia szkody z winy umyślnej.

Przyjmuję do wiadomości, że osoba udzielająca mi nieodpłatnej pomocy prawnej nie jest obowiązana do zachowania tajemnicy, w rozumieniu art. 180 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.).

Oświadczam, że zostałem poinformowany (-na), że złożenie powyższego oświadczenia jest dobrowolne.

Zapoznałem (-łam) się z treścią powyższego oświadczenia i wyrażam zgodę na udzielenie mi nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z powyższymi warunkami.

.....
(data i podpis osoby uprawnionej)

¹⁾ W przypadku braku numeru PESEL – numer paszportu albo innego dokumentu stwierdzającego tożsamość.

UZASADNIENIE

Zmiany projektowane w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255 oraz 2016 r. poz. 1860), zwanej dalej „ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej”, mają przede wszystkim na celu rozszerzenie zakresu podmiotowego i przedmiotowego ustawy, usprawnienie regulacji ustawy w zakresie wyłaniania organizacji pozarządowych świadczących nieodpłatną pomoc prawną oraz umożliwienie tym organizacjom świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w ramach ustawy, ograniczenie wyłączeń przedmiotowych z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej i powiązanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z pomocą prawną świadczoną na etapie postępowania sądowego.

Obowiązująca ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej stworzyła mechanizmy umożliwiające dostęp do uzyskania, na etapie przedsądowym, nieodpłatnej porady prawnej (finansowanej przez państwo) przez osoby fizyczne, które z uwagi na swój status materialny lub sytuację życiową nie miały dotychczas możliwości uzyskania profesjonalnej pomocy prawnej.

Zgromadzone dotychczas dane o funkcjonowaniu ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej w praktyce jednoznacznie wskazują na potrzebę nowelizacji przyjętych w niej rozwiązań.

Dokonując analizy odnoszącej się do pierwszego roku obowiązywania ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej należy podkreślić, że w 2016 r. udzielono 377.506 porad prawnych, w tym: 237.389 porad w 882 punktach prowadzonych przez adwokatów lub radców prawnych i 140.117 porad w 642 punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Zatem na jeden punkt prowadzony przez adwokatów lub radców prawnych przypada średnio nieco ponad 269 porad, zaś na punkt prowadzony przez organizacje pozarządowe – nieco ponad 218 porad.

Ponadto, zebrane dane wskazują, że w 2016 r. w 76,68% przypadków czas niezbędny do udzielenia jednej porady wynosił od 15 do 60 minut (15-30 min. stanowiło 42% porad, a 30-60 min. – 34,68% porad), przy czym w 14,16% przypadków czas niezbędny do udzielenia jednej porady wynosił powyżej 60 min., a w 9,41% ogółu przypadków czas ten nie przekroczył 15 min.

Zestawienie powyższych danych z czterogodzinnym czasem funkcjonowania punktów nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzi do wniosku, że możliwości stworzonego ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej systemu nie zostały dotychczas w pełni wykorzystane, ponieważ na jeden dzień ich funkcjonowania przypada średnio udzielenie jednej porady w ciągu około jednej godziny. Należyte gospodarowanie środkami publicznymi wymaga zatem zapewnienia racjonalnego wykorzystania możliwości funkcjonujących punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

Proste rozszerzenie katalogu osób uprawnionych do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej nie wydaje się jednak wystarczające, stąd też proponuje się wprowadzenie nowych usług, które będzie można uzyskać w stworzonej sieci punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W pierwszej kolejności, w ramach punktów nieodpłatnej pomocy prawnej należy dopuścić możliwość prowadzenia mediacji, jako jednej z form udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej. Oferta ta będzie uzupełniona o informację o polubownych metodach rozwiązywania sporów. W pierwszym roku obowiązywania znowelizowanych przepisów – w miarę możliwości usługodawców, a począwszy od roku 2019 – obligatoryjnie, w każdym punkcie istniałaby możliwość zorganizowania mediacji po zgłoszeniu takiego zapotrzebowania. Niezależnie od powyższego, w punktach wyspecjalizowanych w nieodpłatnej mediacji usługi mediacyjne mogą być świadczone przez cały czas trwania dyżuru.

Aktualnie brak jest systemowego rozwiązania zapewniającego dostęp do nieodpłatnej mediacji na etapie przedsądowym. Alternatywne metody rozwiązywania sporów tworzą szansę na rozwiązywanie konfliktów bez konieczności odwoływania się do klasycznych porad prawnych oraz, co szczególnie istotne, do drogi sądowej. W szczególności w sprawach rodzinnych, ze względu na dobro małoletniego dziecka, lepszym sposobem jest rozwiązanie sporu pomiędzy rodzicami w drodze mediacji niż rozstrzygnięcie go przez sąd. Istotnym jest, że w mediacjach tego typu mediator ze szczególną uwagą dba o dobro małoletnich dzieci.

Podobnie, warunki sprzyjające pojednaniu małżonków w obliczu kryzysu występują częściej na wczesnym etapie konfliktu, który zazwyczaj ma miejsce na długo przed wszczęciem postępowania sądowego w sprawie o rozwód czy separację.

Proponowane rozwiązanie przyczyni się nie tylko do rozpropagowania i upowszechnienia mediacji, jako pozasądowej metody rozwiązywania sporów, lecz również

będzie przedstawiać wymierną wartość dodaną w zakresie rozwiązania problemu prawnego osoby uprawnionej. W konsekwencji będzie to również w pozytywny sposób oddziaływało na zmniejszenie liczby spraw wymagających rozstrzygnięcia przez sąd, w szczególności w zakresie spraw rodzinnych, które często nie mają jedynie charakteru stricte prawnego.

Istotnym jest także, że w dniu 1 czerwca 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 935), która umożliwi prowadzenie mediacji w sprawach przed organami administracji publicznej. Stwarza to nowe możliwości upowszechnienia mediacji, także jako formy działania organów administracji publicznej, w tym w zakresie ukierunkowanym na uprawnionego.

Obecnie obowiązujące rozwiązania nie wykorzystują również w pełni formuły poradnictwa obywatelskiego, będącego sprawdzoną i cenioną w Polsce, jak i innych krajach, formą pomocy. Stwierdzono, że w tym zakresie należy uwzględnić postulaty dotyczące wprowadzenia możliwości świadczenia tego typu pomocy w ramach istniejącego systemu. Ułatwi to osobom, które uzyskały poradę, a mogą mieć pewne trudności ze zrozumieniem skomplikowanego języka prawniczego, w pełni wykorzystać uzyskaną wiedzę w praktyce, Poradnictwo w ogóle, a szczególnie poradnictwo obywatelskie, niewątpliwie ułatwia poruszanie się w systemie przepisów prawnych, zapobiega marginalizacji społecznej osób, które korzystają z porad, pomaga rozwiązywać problemy osób już wykluczonych, a dzięki temu ułatwia ich powrót do społeczeństwa. Stanowi też praktyczną formę edukacji prawnej i obywatelskiej.

Jako szczególnie preferowane dziedziny poradnictwa obywatelskiego wskazano porady dla osób zadłużonych, w sprawach mieszkaniowych, w zakresie zabezpieczenia społecznego, wynikające z aktualnych ważnych problemów społecznych.

Wprowadzenie do ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej tej nowej kategorii pomocy, którą będą mogli uzyskać na jej podstawie beneficjenci, wymagało dokonania korekty nazwy ustawy, aby oddawała ona pełen zakres spraw normowanych ustawą. Stąd zaprojektowano nowy tytuł ustawy: „o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej”, który jest odzwierciedleniem projektowanego art. 1 ustawy. Konsekwencją tej zmiany jest propozycja zmiany art. 2 ustawy oraz jej rozdziału 2.

Ponadto, uwzględniając aktualne dane oraz doświadczenia zebrane na kanwie stosowania przepisów ustawy, zaproponowano następujące modyfikacje obowiązujących w ustawie rozwiązań.

Projektuje się powiązanie regulacji ustawowych z postępowaniami sądowymi m.in. poprzez umożliwienie uzyskania w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej informacji prawnej nie tylko na etapie przedsądowym, ale również w toku postępowania. Kolejnym elementem tego rodzaju powiązania jest nałożenie na osobę udzielającą nieodpłatnej pomocy prawnej obowiązku poinformowania o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową, o ile udzielenie pomocy przyjmie formę sporządzenia projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowo-administracyjnym.

Z przedstawionymi wyżej zmianami korelują propozycje zmian odpowiednich ustaw proceduralnych, które wyłączają możliwość oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika tylko i wyłącznie z powodu możliwości korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej. Beneficjenci ustawy nie mogą bowiem z tego powodu znajdować się w gorszej sytuacji niż inne osoby ubiegające się o ustanowienie dla nich pełnomocnika w postępowaniu.

Projektowana ustawa dodaje ponadto mediacje, jako kolejną formę wsparcia udzielanego w ramach punktu nieodpłatnej pomocy prawnej. Dalsze projektowane przepisy nowelizacyjne określają, kto może być mediatorem, zakres możliwej mediacji, sprawy z niej wyłączone, sposób jej dokumentowania i odsyłają do odpowiedniego stosowania ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.).

W projektowanej ustawie zaproponowano także zmianę art. 3 ust. 2 ustawy określającego wyłączenia przedmiotowe z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej. Zgodnie z obowiązującym brzmieniem tego przepisu, nieodpłatna pomoc prawna nie obejmuje spraw:

- 1) podatkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 2) z zakresu prawa celnego, dewizowego i handlowego;
- 3) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności.

Zaproponowana zmiana polega na ograniczeniu powyższych wyłączeń do spraw ściśle związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z wyjątkiem przygotowania do rozpoczęcia tej działalności. Pozostałe wyłączenia, po wprowadzeniu w punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe możliwości udzielania pomocy przez doradców podatkowych, nie wydają się być przekonujące.

Sprawne funkcjonowanie nieodpłatnej pomocy prawnej wymaga, zdaniem projektodawcy, m.in. zapewnienia osobom jej udzielającym czasu niezbędnego na zapoznanie się z problemem, jego analizę i przedstawienie propozycji rozwiązania. Stąd ustawa w aktualnym brzmieniu w art. 8 ust. 3 przewiduje, że nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie.

Przedstawione wyżej dane dotyczące czasu udzielania pojedynczych porad czy informacji osobom uprawnionym pozwalają stwierdzić, że organizacja nieodpłatnej pomocy prawnej w ustawowo przewidzianym czasie umożliwi zwiększenie liczby udzielanych porad prawnych. Daje to zatem możliwość rozszerzenia grupy osób uprawnionych do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej. Przesłanki dostępu do nowoprojektowanej usługi – bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego będą analogiczne, jak do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej. Mając na względzie powyższe, w projekcie zaproponowano nowelizację art. 4 ust. 1 ustawy, polegającą na rozszerzeniu katalogu uprawnionych o kolejne kategorie osób, tj. osoby, których dochód członka rodziny, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518, z późn. zm.), osiągnięty w okresie ostatnich 3 miesięcy poprzedzających zwrócenie się o udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nie przekroczył 2000 zł, a w przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe – 3.000 zł. Ponadto, nieodpłatną pomoc w ramach ustawy otrzymują osoby, które uzyskały decyzję o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. poz. 195, z późn. zm.).

Kolejne rozszerzenie podmiotowe projektodawca oparł na przekonaniu, że osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji życiowej nie powinny być objęte ww. kryteriami dochodowymi. Wśród takich osób należy wskazać osoby bezrobotne, niepełnosprawne, objęte innymi systemami pomocy publicznej, takimi jak pomoc społeczna, wsparcie rodziny,

przeciwdziałanie przemocy domowej, profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych lub kuratela sądowa. W tych przypadkach, w szczególności pracownik socjalny, asystent rodziny lub kurator sądowy, potwierdzają potrzebę uzyskania nieodpłatnej pomocy lub poradnictwa, także w trakcie wspólnej wizyty w punkcie porad na życzenie podopiecznych. Kolejno, należy wymienić istotną grupę osób zagrożonych utratą mieszkania w związku z procesem reprivatyzacji kamienic. Ponadto, nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zostaną skierowane do repatriantów w okresie 5 lat od nabycia obywatelstwa oraz do obywateli polskich powracających z ponad 5-letniej migracji w ciągu roku od powrotu. Przewidziano również dostęp do usługi bez względu na posiadany dochód przez osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej lub prowadzą rodzinny dom dziecka.

Szacunki dokonane przez Ministerstwo Sprawiedliwości wskazują, że do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej uprawnionych jest obecnie blisko 21 mln osób. Wyjaśnić przy tym należy, że jest to suma liczby osób uprawnionych z poszczególnych grup beneficjentów, nieuwzględniająca sytuacji, w której ta sama osoba będzie mogła uzyskać pomoc na podstawie więcej niż jednej z ustawowych przesłanek.

Warto wskazać, iż ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860) rozszerzyła, od dnia 1 stycznia 2017 r., krąg beneficjentów ustawy o kobiety w ciąży. Zgodnie z szacunkami wykonanymi w Ocenie Skutków Regulacji tej ustawy, katalog osób uprawnionych do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej od dnia 1 stycznia 2017 r. uległ rozszerzeniu o około 560 tys. nowych osób uprawnionych.

W zakresie wybranych kategorii nowych beneficjentów ustawy należy wyjaśnić ponadto, że rozszerzenie kręgu beneficjentów o osoby, które uzyskały decyzję o przyznaniu świadczenia na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, nie powiększy w istotny sposób kręgu osób uprawnionych, ponieważ osoby te mogą uzyskać nieodpłatną pomoc prawną w imieniu małoletnich dzieci, których są przedstawicielami ustawowymi. Ponadto, znaczna ich część będzie korzystać z systemu z uwagi na Kartę Dużej Rodziny.

Z kolei w przypadku osób niepełnosprawnych i bezrobotnych, ich bezpośrednie wskazanie, jako osób uprawnionych do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, uprości im możliwość skorzystania z tej pomocy poprzez odstąpienie od obowiązku wykazania się decyzją o uzyskaniu świadczenia z pomocy społecznej. W obowiązującym stanie prawnym

obie wymienione grupy osób mogą uzyskać nieodpłatną pomoc prawną, jeżeli legitymują się decyzją o przyznaniu świadczenia z opieki społecznej, albowiem do jej uzyskania uprawnieni są na podstawie art. 7 pkt 4 i 5 ustawy z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.). Zatem, przyjęcie zaproponowanych w projekcie rozwiązań prowadzić będzie do rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej jedynie przez osoby bezrobotne i niepełnosprawne, które dotychczas nie korzystały ze świadczeń opieki społecznej.

Kolejno wskazać należy, iż istotną, z punktu widzenia określenia kręgu beneficjentów, zmianą będzie wprowadzenie do niego osób spełniających określony cenzus majątkowy. Prowadzić to będzie do udostępnienia nieodpłatnej pomocy prawnej osobom aktywnym zawodowo, które jednakże ze względu na niskie dochody aktualnie nie są w stanie pokryć wydatków na usługi prawnicze oferowane na wolnym rynku. Ze względu na to, w projektowanej ustawie zaproponowano kryterium dochodowe odpowiadające minimalnemu wynagrodzeniu za pracę. Od 2017 r. wynagrodzenie to wynosi 2000 zł. Stąd dla określenia liczebności tej grupy osób można przyjąć, że wynosiłaby ona około 1.472.700 osób. Należy mieć przy tym na uwadze, że część z tych osób może być uprawniona do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej również na podstawie innych przesłanek.

Szacuje się zatem, że zaproponowana zmiana przesłanek uprawniających do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej mogłaby dotyczyć nie mniej niż 7,5 mln osób.

Wykazanie przez nowe kategorie osób uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej wpisuje się w dotychczasową filozofię ustawy. Będzie to zatem następować na podstawie przedłożenia stosownego dokumentu lub złożenia oświadczenia, pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie nieprawdziwego oświadczenia.

Analogicznie do dotychczasowych rozwiązań zaprojektowano przepisy normujące przekazywanie oświadczeń osób uprawnionych oraz sposób ich zabezpieczenia.

Nowością jest natomiast wprowadzenie obowiązku przekierowania osoby uprawnionej przez osobę udzielającą nieodpłatnej pomocy prawnej do innych systemów pomocy, o ile przedstawiony przez nią problem nie ma jedynie natury prawnej. Aby stworzyć możliwość wywiązania się z tego obowiązku, projektuje się nałożenie na starostów obowiązku prowadzenia i publikowania listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, obejmującej w szczególności poradnictwo: rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu praw konsumentów, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, z zakresu prawa

pracy, dla osób bezrobotnych, poradnictwo w sprawie uzależnień, przemocy w rodzinie, interwencję kryzysową. Dodatkową korzyścią będzie ograniczanie powielania systemów poradniczych, poprzez propagowanie ogólnopolskich tematycznych infolinii i nieodpłatnych dyżurów prowadzonych bądź zleczanych przez podmioty publiczne na podstawie odrębnych uregulowań. Są to m.in. ośrodki pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem, informacje telefoniczne dla ofiar przemocy, Rzecznik Finansowy, powiatowi rzecznicy konsumentów, Rzecznik Praw Pacjenta, okręgowe inspektoraty Państwowej Inspekcji Pracy, oddziały Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy Krajowa Informacja Podatkowa prowadzona przez Ministerstwo Finansów.

Kolejno, zgodnie z art. 8 ust. 3 obowiązującej ustawy, nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godzinny dziennie. Podkreślić należy, iż w praktyce regulacja ta wzbudziła szereg wątpliwości dotyczących m.in. funkcjonowania punktów nieodpłatnej pomocy prawnej w okresie dni ustawowo wolnych od pracy, a także możliwości rozliczenia dotacji przez powiaty. Zdaniem projektodawcy, przepis ten wymaga doprecyzowania poprzez wyraźne wskazanie, że nie wymagają odpracowania dni ustawowo wolne od pracy.

Ponadto, w art. 8 ust. 5 ustawy dodaje się nowe uprawnienia dla powiatów, które pozwalają określać specjalizacje pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego oraz nakładają obowiązek szerszego niż dotychczas informowania o nieodpłatnej pomocy prawnej m.in. poprzez udostępnienie takich informacji na stronie internetowej starostwa powiatowego oraz w lokalnych środkach masowego przekazu. Jednocześnie zadanie upowszechniania wiedzy o działaniu systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców danego powiatu zostało jednoznacznie przypisane starostom. Nowelizacja przewiduje również możliwość powołania przez powiat pełnomocnika do koordynacji wykonywania zadań wynikających z ustawy, a także przyznaje wójtom prawo kierowania wniosków do starostw, mających na celu określenie potrzeb wspólnoty samorządowej przy realizacji ustawy.

Celem powyższych przepisów jest umożliwienie lokalnym samorządom elastycznego dostosowania usług oferowanych w systemie do potrzeb lokalnej społeczności. Z tego względu wprowadza się pojęcie dyżuru, na który składają się 4 godziny działania punktu w danym dniu i któremu starosta, w porozumieniu z gminami, może przypisać specjalizację. Specjalizację będzie można określić w szczególności poprzez wskazanie dziedziny prawa lub

problematyki nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, świadczonych podczas dyżuru, albo poprzez wskazanie grupy osób uprawnionych, do której w szczególności adresowana jest nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, świadczone podczas dyżuru. Mogą to być przykładowo porady dla ofiar przemocy domowej, porady dla lokatorów z budynków reprzywatyzowanych, porady dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Wprowadzenie możliwości nadania specjalizacji ma na celu stworzenie warunków do wykorzystania znacznego dorobku specjalistycznych organizacji poradniczych, które osiągnęły znaczne doświadczenie w pomocy prawnej dla określonych grup odbiorców. Tego typu wysokospecjalistyczne organizacje znajdują miejsce w systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym w ramach składania tak zwanej „oferty wspólnej”, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie.

Ponadto, w związku z możliwością określenia różnych lokalizacji pojedynczych dyżurów składających się na jeden punkt, istnieje możliwość takiego geograficznego umieszczenia usług, aby było to dogodne dla klientów innych systemów wsparcia organizowanych przez samorządy, w tym również, np. w budynku lub w sąsiedztwie ośrodków pomocy społecznej czy siedzib gminnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Oznacza to również możliwość zorganizowania poszczególnych dyżurów składających się na punkt w miejscach bez negatywnej stygmatyzacji, do których mogą należeć takie budynki użyteczności publicznej, jak biblioteki, domy kultury, administracje komunalne lub miejsca w sąsiedztwie instytucji często odwiedzanych przez potencjalnych klientów, jak placówki lecznicze. Właściwy dobór miejsc dyżurów, przy zapewnieniu warunków gwarantujących zachowanie prywatności i poufności, może wpłynąć na dotarcie do adresatów pomocy i udzielenie pomocy na możliwie wczesnym etapie sytuacji problemowej. W nowelizacji ujęto również praktykę tych samorządów lokalnych, które lokowały kilka punktów w jednym budynku, tworząc rodzaj centrów poradniczych.

Powyższe rozwiązania powinny ułatwić samorządom szczebla gminnego i powiatowego dopasowanie usług z ustawy do lokalnego zapotrzebowania i integrację ich z innymi usługami świadczonymi na rzecz mieszkańców. Taka forma organizacyjna powinna się przyczynić do skuteczniejszego rozwiązywania problemów, poprzez ułatwienie osobie uprawnionej uzyskania pomocy sprawach złożonych, gdzie aspekt prawny jest tylko jednym z wielu problemów dotyczących danej osoby lub rodzinę.

Projektowana nowelizacja, w związku z objęciem ustawą również poradnictwa obywatelskiego, rozróżnia punkty, które mogą być powierzane do prowadzenia organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego, jako punkty nieodpłatnej pomocy prawnej oraz punkty nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Będą one w równej części wyznaczane w każdym powiecie.

Organizacje pozarządowe, którym będzie powierzane prowadzenie obu rodzajów punktów, będą wyłaniane w jednym otwartym konkursie ofert przeprowadzonym w każdym z powiatów. W przypadku, gdy nie zostanie wyłoniona organizacja pozarządowa do prowadzenia punktów bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego, punkty te będą powierzane do prowadzenia jako punkty nieodpłatnej pomocy prawnej. Dopiero jeżeli w ten sposób nie dojdzie do powierzenia punktu organizacji pozarządowej, punkty będą przekazywane adwokatom lub radcom prawnym, których na wniosek starosty wyznaczy właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych.

Warto podkreślić, że znaczna część zaproponowanych zmian znajduje bezpośrednie uzasadnienie w rozległych badaniach przeprowadzonych w projekcie „Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce”, realizowanym w latach 2012-2014 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet V Dobre rządzenie.

Ponadto, korzystając z dobrych praktyk organizacji pozarządowych w ustawie uwzględniono możliwość współpracy z wolontariuszami, w tym osobami, które jako asystenci porad wspomagają osoby uprawnione w załatwieniu spraw związanych z uzyskaną pomocą.

Kolejną kwestią budzącą trudności w praktyce stosowania ustawy były kwestie związane z dopuszczeniem organizacji pozarządowych do otwartych konkursów ofert na prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej.

W projektowanej ustawie zaproponowano rozwiązanie, które zapewni jednolite kryteria konkursowe, poprzez wprowadzenie listy organizacji pozarządowych uprawnionych do udziału w otwartych konkursach na prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej. Ma ono także zmierzać do usprawnienia kwestii związanych z procesem przeprowadzania konkursów. Wojewoda, wpisując daną organizację na listę, badał będzie istnienie przesłanek uprawniających tę organizację do udziału w otwartym konkursie, które obecnie określone są w art. 11 ust. 6 ustawy, oraz czy nie zachodzą wobec niej przesłanki negatywne wymienione

w art. 11 ust. 11 ustawy. Zdejmie to ze starostów i zespołów oceniających oferty potrzebę badania takich organizacji pod kątem spełnienia przesłanek pozytywnych i negatywnych. Samo badanie złożonej oferty nadal odbywać się będzie na poziomie powiatu. Ponadto, ujednolicenie praktyki zapewni wyrównanie szans organizacji pozarządowych biorących udział w otwartych konkursach przez jednolite stosowanie przesłanek, zwłaszcza negatywnych, na terenie całego kraju.

Należy przy tym podkreślić, że omawiana propozycja jest odpowiedzią na szereg wątpliwości i zapytań zgłoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego organizujące otwarte konkursy ofert na powierzenie organizacjom pozarządowym prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej. Wspomniane wystąpienia powiatów wskazywały na rozbieżne w skali kraju rozumienie i stosowanie przepisów wykluczających poszczególne organizacje pozarządowe z udziału w otwartych konkursach ofert.

Ponadto zwrócić należy uwagę, że zaproponowane rozwiązanie nie jest nowe, albowiem w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1836, z późn. zm.) przewidziano podobne rozwiązania. Zgodnie z tą ustawą, Szef Urzędu do spraw Cudzoziemców prowadzi listę organizacji pozarządowych prowadzących działalność pożytku publicznego, uprawnionych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej cudzoziemcowi, wobec którego toczy się postępowanie w sprawie pozbawienia go statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Analogiczne rozwiązania w projektowanej ustawie zostały przyjęte w odniesieniu do organizacji pozarządowych, którym możliwym będzie powierzenie prowadzenia punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Zakres zmian w projektowanej ustawie wymagał również rozszerzenia upoważnienia Ministra Sprawiedliwości do określenia zasad udzielania i dokumentowania nowych usług wprowadzanych do ustawy niniejszą nowelizacją.

W związku z rozszerzeniem usług wynikających z projektowanej ustawy, wprowadzony zostanie jednolity system sprawozdawczy. Kompletność raportowanych danych ma istotne znaczenie, ponieważ systemy pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego są źródłem wiedzy na temat aktualnych problemów społecznych. Fakt ten przemawia za przypisaniem organizacjom świadczącym usługi z ustawy również zadań z zakresu edukacji prawnej. W toku prowadzonej działalności poradniczej podmioty te będą

w stanie określić tematykę przedsięwzięć edukacyjnych, która wynika z realnego zapotrzebowania. Starosta może określić wytyczne w zakresie oczekiwanych form edukacji, w tym opracowanie informatorów i poradników, prowadzenie otwartych wykładów i warsztatów, rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych form komunikacji przyjętych zwyczajowo, kampanie społeczne i inne.

Zadanie w wymiarze co najmniej jednego przedsięwzięcia edukacyjnego rocznie w każdym punkcie zostanie objęte umową dotyczącą prowadzenia punktu pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego. Projektodawca bazuje na przeglądzie dotychczasowych inicjatyw, choćby w zakresie ostrzegania społeczeństwa przed zaciąganiem wysokooprocentowanych pożyczek.

Projekt modyfikuje przepisy regulujące funkcjonowanie powoływanego przez Ministra Sprawiedliwości, na podstawie art. 17 ustawy, organu opiniodawczo-doradczego, jakim jest Rada Nieodpłatnej Pomocy Prawnej. Propozycje zmian odnoszą się do przepisów regulujących kwestie związane z powoływaniem i odwoływaniem członków Rady i zmierzają do usprawnienia funkcjonowania tego organu.

Kolejną z zaproponowanych w projekcie ustawy zmian jest wprowadzenie przepisów uniemożliwiających w postępowaniu sądowym odmowę wyznaczenia odpowiednio obrońcy lub pełnomocnika z urzędu z powodu skorzystania przez wnioskującego z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W związku z tym zaproponowano nowelizację przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, z późn. zm.), ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713, z późn. zm.).

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 pkt 4-9, pkt 11 w zakresie art. 7 ustawy zmienianej w art. 1, pkt 13 lit. e-h oraz j-l, pkt 14, pkt 15, pkt 18, pkt 19, pkt 21-28, art. 2, art. 5, art. 7 i art. 8, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie powoduje skutków finansowych i gospodarczych.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego
Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 29 sierpnia 2017 r.

BSA I-021-313/17

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 30.08.2017 r.

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 sierpnia 2017 r., GMS-WP-173-204/17 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do *przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw.*

Z wyrazami szacunku

ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH

ASSOCIATION OF POLISH COUNTIES
(member of Council of European Municipalities and Regions)

Pałac Kultury i Nauki, XXVII piętro, 00-901 Warszawa 134,
Plac Defilad 1, skr. pocztowa 7, tel. (22) 656 63 34, fax. (22) 656 63 33

Adres do korespondencji: 33-300 Nowy Sącz 1, skr. pocztowa 119, tel. (18) 477 86 00,
fax. (18) 477 86 11, e-mail: biuro@powiatypolskie.pl, www.zpp.pl

PREZES ZARZĄDU

Ludwik Węgrzyn
POWIAT BOCHEŃSKI

WICEPREZESI ZARZĄDU

Robert Godek
POWIAT STRZYŻÓWSKI

Janina Kwiecień
POWIAT KARTUSKI

Krzysztof Nosal
POWIAT KALISKI

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI /woj. ŚLĄSKIE/

Zenon Rodzik
POWIAT OPOLSKI /woj. LUBELSKIE/

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI /woj. PODLASKIE/

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

Marek Trams
POWIAT POLKOWICKI

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

Sebastian Burdzy
POWIAT ŚREDZKI

Zbigniew Deptuła
POWIAT MAKOWSKI

Ewa Janczar
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Edmund Kaczmarek
POWIAT JĘDRZEJÓWSKI

Franciszek Koszowski
POWIAT ŚWIECKI

Edmund Kotecki
POWIAT BRZEZIŃSKI

Józef Kozina
POWIAT GŁUBCZYCKI

Adam Krzysztofi
POWIAT ŁANCUCKI

Tadeusz Kwiatkowski
POWIAT DĄBROWSKI

Krzysztof Lis
POWIAT SZCZECINECKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Marek Piłwiak
POWIAT NOWOSADECKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY
Józef Swaczyna

POWIAT STRZELECKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZÓWSKI

CZŁONKOWIE

Marek Chciałowski
POWIAT GARWOLIŃSKI

Andrzej Ciółek
POWIAT GOŁDAPSKI

Janusz Guzdek
POWIAT DZIERŻONIÓWSKI

Józef Jodłowski
POWIAT RZESZÓWSKI

Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI

Szczepan Ołdakowski
POWIAT SUWALSKI

Andrzej Opala
POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Borusiewicz

Or.A.0531/199/17

Warszawa, 4 sierpnia 2017 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 6.09.2017r.

Szanowny Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W odpowiedzi na Pismo z 16 sierpnia 2017 r. w sprawie przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (MK-020-659/17) Związek Powiatów Polskich zgłasza następujące uwagi do projektu:

- art. 1 pkt 5 (wprowadzenie art. 3a w ustawie zmienianej). Związek Powiatów Polskich nie neguje samej idei promowania ugodowego załatwiania spraw poprzez mediację. Zwracamy jednak uwagę, że przeprowadzanie mediacji w punktach, budzi wątpliwości z uwagi na fakt, że aby zostało przeprowadzone profesjonalne postępowanie, powinno odbywać się ono w przyjaznych warunkach i spokoju, czego część punktów pomocy prawnej może nie gwarantować, chociażby z uwagi na ich powierzchnię i umiejscowienie. W tym miejscu należy podkreślić, że 3% dotacji, które może być przeznaczony na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadania obecnie nie pokrywa kosztów udostępniania lokali na realizację zadania. Obecne warunki świadczenia pomocy w punkcie mogą być niewystarczające, by np. zweryfikować, czy między stronami nie dochodzi do przemocy (warunek wyłączający z projektowanego art. 3a ust. 2 pkt 2), czy innego rodzaju sytuacji przymusu. Specyfika działania punktu powodować może, że taka mediacja będzie przerywana przez następne osoby, oczekujące w kolejce. Z pewnością również przeprowadzenie mediacji będzie wymagało znacznie więcej czasu niż wskazany w uzasadnieniu projektu ustawy średni czas udzielania pomocy. Ponadto nie do końca oczywista jest relacja projektowanego przepisu z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego dotyczącego mediacji. Problemu tego bynajmniej nie rozwiązuje projektowany art. 3a ust. 3. Wydaje się, że zakres spraw z zakresu mediacji winien ograniczyć się do spraw wymienionych w art. 3a ust. 1 pkt 1-3.

- art. 1 pkt 5 (projektowany art. 6 3b). Projekt ustawy przewiduje realizację zadań w zakresie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, tak naprawdę nie definiując idei tego poradnictwa. Definicja zawarta w projektowanym art. 3b ust. 1 jest daleko nieprecyzyjna (cyt. poradnictwo dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej,

zamierzającej samodzielnie rozwiązać problem na podstawie pozyskanych informacji prawnych). Obecne brzmienie projektu ustawy może spowodować, że osoby uprawnione do uzyskania wsparcia na wstępie będą miały problem ze zorientowaniem się w dostępnych formach pomocy.

- art. 1 pkt 6 lit. a tiret 3 (dodanie w art. 4 ust. 1 pkt 1a) projektowany przepis odwołuje się do pojęcia dochodu w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ustawa ta wymienia kilkadziesiąt źródeł dochodu w tym poprzez odwołanie się do innych ustaw. Przeciętny obywatel niekorzystający na co dzień ze świadczeń rodzinnych nie będzie w stanie samodzielnie zweryfikować wysokości dochodu, tymczasem zgodnie z projektem spełnienie tego wymagania będzie weryfikowane na podstawie oświadczenia złożonego pod rygorem odpowiedzialności karnej. Dopiero po złożeniu oświadczenia takiej osobie będzie przysługiwało prawo do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej. Zwracamy uwagę, że dochód w wysokości 2000 zł w rozumieniu ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (do tego wskaźnika odwołano się w uzasadnieniu do projektu ustawy) nie jest równoważny 2000 zł dochodu w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ponadto wydaje się, że zważywszy, iż mamy do czynienia ze świadczeniami finansowanymi ze środków publicznych, kryterium dochodowe na poziomie odpowiednio 2000 zł albo 3000 zł w przypadku osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe wydaje się być zbyt łagodne. Ponieważ, iż zgodnie z aktualnie obowiązującym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej co do zasady nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana osobom uprawnionym według kolejności zgłoszeń, komentowana regulacja może spowodować, że osoby bardziej potrzebujące pomocy będą dłużej oczekiwały na uzyskanie porady.

Jednocześnie informujemy, że nie budzą zastrzeżeń pozostałe propozycje w zakresie rozszerzenia katalogu osób uprawnionych. Zgłaszamy również uwagę odnośnie ewentualnego rozszerzenia katalogu o osoby będące opiekunami osób niepełnosprawnych (z uwagi na ograniczone możliwości zarobkowe z jednej strony oraz często wysokie koszty rehabilitacji ponoszone przez opiekunów).

- art. 1 pkt 6 lit b tiret 3 (dodanie w art. 4 ust 2 pkt 9). Uwaga redakcyjna. W przywołanym przepisie osoba uprawniona ma przedłożyć decyzję. W innych punktach jest mowa o oryginale decyzji albo jej odpisie. Należałoby tę kwestię ujednoclić w projekcie.

- art. 1 pkt 6 lit b tiret 3 (dodanie w art. 4 ust. 2 pkt 13). Wątpliwość budzi fakt, że jednym ze sposobów dokumentowania uprawnienia do korzystania z pomocy będzie przedstawienie formularza „Niebieska Karta”, sporządzonego planu pomocy podpisanego przez przedstawiciela jednostki tworzącej zespół interdyscyplinarny. Z praktyki prawników pracujących w punktach wynika, że osoby doświadczające przemocy, które zostały objęte procedurą „Niebieskiej Karty”, bardzo często nie dysponują ani ową kartą, ani żadnym zaświadczeniem. Często pierwszym dokumentem, który uzyskują jest wezwanie na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego. Wezwanie takie nie zostało jednak wymienione w projekcie ustawy jako dokument potwierdzający tytuł do uzyskania pomocy. Tymczasem uzyskanie zaświadczenia przez osobę doświadczającą przemoc jest często długotrwałe i może uniemożliwić szybkie uzyskanie pomocy bądź zniechęcić beneficjenta. Zasadnym byłoby zatem wydawanie osobie zgłaszającej przemoc stosownych zaświadczeń już w momencie wypełniania przez podmiot „Niebieskiej Karty” lub wskazanie innego sposobu dokumentowania prawa do uzyskania pomocy (np. poprzez złożenie oświadczenia).

- art. 1 pkt 8 (dodanie w art. 5 ust. 7-9). Wskazany przepis nakłada na starostę kolejne zadanie generujące koszty o charakterze organizacyjnym, nie gwarantując środków na ich

pokrycie. Wysokość dotacji kształtuje się na poziomie około 100 mln złotych, co oznacza, że w sumie na obsługę zadania powiaty otrzymują łącznie około 3 mln złotych. To oznacza, że na zapewnienie obsługi jednego punktu powiaty otrzymują mniej niż 2 tys. złotych rocznie. Już obecnie wysokość dotacji wymusza na powiatach dofinansowywanie obsługi tego zadania. Niezależnie od zastrzeżeń natury finansowej, proponowana regulacja nie nakłada na podmioty realizujące usługi w zakresie nieodpłatnego poradnictwa, obowiązku przekazywania wskazanych w przepisie danych staroście, w celu zamieszczenia w wykazie bądź w celu aktualizacji wykazu. Przy aktualnym brzmieniu przepisu to starosta będzie zobowiązany do pozyskiwania danych (bez gwarancji, że dane te będą pełne i wiarygodne) oraz monitorowania czy dane są aktualne. Wzór listy powinien być ujednoczony na terenie całego kraju, stąd należałoby wprowadzić stosowną delegację do wydania rozporządzenia wykonawczego. W przeciwnym wypadku różnie będą rozumiane takie pojęcia jak tematyka poradnictwa, zakres poradnictwa. W ust. 9 należy wykreślić pkt 2 – zamieszczanie ogłoszeń w środkach masowego przekazu wiąże się z koniecznością poniesienia wydatków na publikację listy oraz jej każdorazową aktualizację. W związku z powszechnym dostępem do Internetu wydaje się, że wystarczającym jest publikacja listy na stronach BIP oraz stronach starostwa i urzędów gmin, jeżeli obok BIP takie strony są prowadzone.

- art. 1 pkt 9 (dodanie art. 5a). Nie negując samej idei nieodpłatnej mediacji sygnalizujemy, że jej dostępność może być ograniczona z uwagi na to, że wymagany jest wpis na listę mediatorów stałych prowadzonych przez sądy okręgowe. Zwracamy uwagę, na wciąż niewielką liczbę mediatorów, których działalność skupiona jest często w większych ośrodkach miejskich oraz niewielką liczbę adwokatów i radców prawnych w liczbie mediatorów wpisanych na listy prowadzone przez prezesów sądów okręgowych. Ponadto zachodzi duże prawdopodobieństwo, że w przypadku osób udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa prawnego niemal zawsze wystąpi warunek wyłączający możliwość sprawowania funkcji mediatora wynikający z art. 5a ust. 3 (uprzednie świadczenie pomocy prawnej dla jednej ze stron). Jest mało prawdopodobne aby w takim przypadku pierwsza pomoc prawna ograniczała się wyłącznie do poinformowania o możliwości przeprowadzenia mediacji. Z reguły przy udzieleniu porady prawnej przedstawia się różne dostępne możliwości rozwiązania problemu.

- art. 1 pkt 11 (zmiana art. 8 ust. 4). Za dyżur winno uznawać się pozostawanie w gotowości do udzielenia pomocy prawnej/nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego a nie, jak to literalnie ujęto we wskazanym przepisie, udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Osoba mając dyżur w punkcie nie ma wpływu na to ile osób i w jakich godzinach skorzysta z usług punktu.

- art. 1 pkt 11 (zmiana art. 8 ust. 5). Z jednej strony projektowany przepis daje pewną elastyczność samorządom, z drugiej strony pojawia się pytanie o model nieodpłatnego poradnictwa do jakiego winien dążyć ustawodawca. W uwagach zgłaszanych do Związku Powiatów Polskich wskazywano na zagrożenia wynikające z wprowadzenia specjalizacji, związanej z odejściem od standaryzacji świadczonych usług. W szczególności pojawiały się sygnały, że duża część spraw dotychczas załatwianych w punktach, nie dotyczy tylko jednej dziedziny. W wielu sprawach łączą się wątki z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, mieszkaniowe, spadkowe, podatkowe, karne. Istnienie specjalizacji powodowałoby, że dana osoba musiałaby korzystać z kilku punktów porad, co w sposób oczywisty jest bezzasadne i nie mające uzasadnienia w praktyce świadczenia pomocy prawnej. Z perspektywy klienta, taka sytuacja nie powinna mieć miejsca. W tym kontekście nie sposób również nie skomentować fragmentu uzasadnienia projektu ustawy: *„Wprowadzenie możliwości nadania specjalizacji ma na celu stworzenie warunków do wykorzystania dorobku specjalistycznych organizacji poradniczych, które osiągnęły znaczne doświadczenie w pomocy prawnej dla*

określonych grup odbiorców. Tego typu wysokospecjalistyczne organizacje znajdą miejsce w systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym w ramach składania tak zwanej „oferty wspólnej”, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie”. Tymczasem należy podkreślić, że przepisy w zakresie nieodpłatnego poradnictwa prawnego winny być kształtowane z perspektywy potrzeb osób, które mają z tego wsparcia korzystać a nie z perspektywy podmiotów, które tego wsparcia mają udzielać. Owszem ustawa może być bodźcem, który pozwoli rozwinąć działalność organizacjom pozarządowym ale nie powinno to prowadzić do osłabienia pozycji obywateli, dla których system ten jest tworzony.

- art. 1 pkt 12 (zmiana art. 10 ust. 1 pkt 1) oraz art. 1 pkt 13 lit. a (zmiana art. 11 ust. 1). W przypadku nieparzystej liczby punktów przypadających łącznie na radców i adwokatów, powiat winien mieć możliwość wyboru, której z grup zawodowych przypadnie ostatni nieparzysty punkt.

- art. 1 pkt 13 lit. a i b (zmiana art. 11 ust. 1 i 1b). Po raz kolejny zwracamy uwagę, że przepisy z zakresu nieodpłatnego poradnictwa prawnego winny być konstruowane z perspektywy osób, korzystających z tego rodzaju wsparcia. Zarówno ze statystyk przedstawionych w uzasadnieniu do projektu ustawy, jak i z sygnałów zgłaszanych przez powiaty wynika, że obywatele częściej są zainteresowani uzyskaniem porady prawnej w punkcie przypadającym na adwokatów lub radców prawnych. Bazując na doświadczeniu w funkcjonowaniu punktów, należy wskazać, że samo udzielenie informacji jest tylko pozorną pomocą, osoby przychodzące obecnie do punktów chcą konkretnej, realnej pomocy, rozwiązania swojego problemu, a nie informacji, których nie potrafią wykorzystać. Tymczasem przedłożony projekt promuje prowadzenie punktów poradnictwa obywatelskiego, nie określając standardów ich działania. Wydaje się, że jest to kolejna propozycja faworyzująca organizacje pozarządowe bez uwzględnienia okoliczności, czy na obecnym poziomie rozwoju trzeciego sektora w naszym kraju, organizacje te są w stanie udzielać profesjonalnej pomocy.

- art. 1 pkt 13 lit. c (zmiana art. 11 ust. 2). Z literalnego brzmienia przepisu można wnioskować, że oferty składane w otwartym konkursie ofert mają dotyczyć jednocześnie prowadzenia punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa prawnego. Jeżeli taki był faktycznie zamiysł projektodawcy, to przepis ten ograniczy konkurencję wśród organizacji pozarządowych, kosztem interesów osób korzystających z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej. Przy wymogu ogłoszenia konkursu jednocześnie na prowadzenie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej oraz punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, na pozycji straconej będą doświadczone w świadczeniu pomocy prawnej organizacje pozarządowe, jeżeli nie będą jednocześnie świadczyć doradztwa obywatelskiego. Jak wskazano wcześniej, mieszkańcy zgłaszają przede wszystkim potrzebę dostępu do profesjonalnego i bezpłatnego doradztwa prawnego.

Po drugie nie ma uzasadnienia dla wprowadzenia do składu komisji konkursowej przedstawiciela wojewody. Argumentów w tym zakresie nie zawiera również uzasadnienie do projektu ustawy. Obecnie w skład komisji konkursowych w otwartych konkursach ofert wchodzi przedstawiciele organu wykonawczego oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych (czynnik społeczny). System ten sprawdza się od wielu lat. W innych równie ważnych dla społeczności lokalnych sprawach chociażby z zakresu: sportu, kultury, turystyki, pomocy społecznej, ratownictwa i innych, udział wojewody nie jest wymagany. Ostatecznego wyboru najkorzystniejszych ofert dokonuje organ wykonawczy (w przypadku powiatu jest to zarząd), a nie przedstawiciele komisji, którzy rekomendują najkorzystniejszą ofertę. W tym miejscu należy przypomnieć, iż zgodnie z obowiązującą

Konstytucją samorząd terytorialny przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Ponadto ogłoszenie konkursu z nieodpłatnej pomocy prawnej musi być poprzedzone procedurą przyjęcia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Z uwagi na prowadzenie konsultacji programy przyjmowane są z reguły na przełomie września/października danego roku. W związku z powyższym mając na względzie okres trwania konsultacji, ogłoszenie konkursu, powołanie komisji, zwołanie posiedzenia zarządu celem rozstrzygnięcia konkursu, zawarcie umowy z organizacją - udział przedstawiciela wojewody jedynie wydłuży i tak już napiętą procedurę konkursową (korespondencja między samorządami powiat-województwo, ustalenie optymalnego terminu posiedzenia komisji) o co najmniej 2 tygodnie.

- art. 1 pkt 13 lit. f (dodawany art. 11 ust. 3a). Zgodnie z projektowanym przepisem doradcą w punkcie nieodpłatnego poradnictwa prawnego będzie mogła być osoba przeszkolona w świadczeniu poradnictwa obywatelskiego. Jednocześnie w projekcie w stosunku do osoby, która ukończy takie szkolenie nie przewidziano żadnych wymogów w zakresie wykształcenia, doświadczenia zawodowego czy innych wymogów w zakresie spełniania minimalnych standardów, które mogą przesądzać o tym czy dana osoba nadaje się do świadczenia tego typu usług (brak wymogu niekaralności). Nie określono również minimalnych standardów szkolenia kandydatów na doradców. Wątpliwości budzi również wyłączenie z katalogu osób mogących udzielać porad w punkcie nieodpłatnego poradnictwa zawodowego osób, które takie usługi mogą świadczyć w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej, o ile nie będą legitymować się ukończonym szkoleniem albo 3-letnim doświadczeniem w świadczeniu poradnictwa specjalistycznego. Obecna propozycja, jeżeli wejdzie w życie, może spowodować, że osoby nieprzygotowane będą udzielać porad mogąc doprowadzić do pogorszenia sytuacji osoby zgłaszającej się po pomoc w punkcie.

- art. 1 pkt 13 lit g (zmiana art. 11 ust. 6) oraz pkt 14 (dodawany art. 11a). Wprowadzenie listy organizacji uprawnionych do udziału w konkursie stoi w sprzeczności z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ideą otwartego konkursu ofert. Jest to wyłom w stosunku do ogólnych zasad udziału w otwartych konkursach ofert wynikających z ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Ponadto wydaje się, że jeżeli art. 11a miałyby wejść w życie, wymogi powinny być określone osobno w stosunku do organizacji świadczących usługi w zakresie poradnictwa prawnego i osobno dla organizacji świadczących usługi o charakterze poradnictwa obywatelskiego. W przeciwnym wypadku w konkursie ofert na prowadzenie punktu poradnictwa prawnego będzie mogła wziąć udział organizacja nie mająca żadnego doświadczenia w tym zakresie.

Wątpliwości budzi również procedura wskazywania przez wojewodę organizacji uprawnionych do prowadzenia szkoleń z zakresu świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Po pierwsze organizacja taka będzie mogła zarówno szkolić kandydatów na doradców, których zamierza zatrudnić inna organizacja jak i sama złożyć ofertę w konkursie, co może powodować powstawanie nieuczciwej konkurencji. Po drugie odmowa wskazania organizacji, która spełnia warunek określony w art. 11 ust. 3b, wydaje się, że powinna następować w formie decyzji administracyjnej.

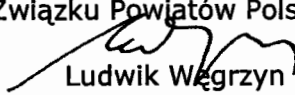
- art. 1 pkt 13 lit. h (dodawany art. 11 ust. 6). W zakresie wkładu własnego należałoby rozważyć możliwość deklarowania przez organizację posiadania lokalu, w którym mogłyby być świadczone usługi. Organizacje wyspecjalizowane w świadczeniu pomocy prawnej często same dysponują odpowiednim lokalem.

- art. 1 pkt 23 (zmiana art. 20). Nie jest do końca jasne na jakich zasadach organizacja pozarządowa miałaby świadczyć usługi edukacji prawnej w punktach obsługiwanych przez

adwokatów i radców prawnych (na taki wymóg wskazuje powołany w projektowanym przepisie art. 11 ust. 7). Ponadto wydaje się, że z uwagi na ograniczone środki finansowe (na edukację prawną zostanie przeznaczony ok. 3 mln zł dotacji, co daje średnio kwotę mniejszą niż 8 tys. złotych na jeden powiat) zadanie to powinno być realizowane dla obszaru całego powiatu łącznie a nie w poszczególnych punktach.

- art. 9 ust. 1. Z uwagi na termin wpłynięcia projektu ustawy do Sejmu (3 sierpnia br.), oraz fakt, że do dnia przedłożenia niniejszej opinii Sejm nie rozpoczął prac nad ustawą przepisy winny dotyczyć konkursów ogłaszanych w 2018 a nie w 2017 r.

Z poważaniem

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Ludwik Węgrzyn

PREZES
PROKURATORII GENERALNEJ
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
Leszek Bosek

KR-51-776/17/PDO/mde

W/26263/2017

Warszawa, dnia 5 września 2017 r.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz. 05. 09. 2017

Data wpływu

Pan

Adam PODGÓRSKI

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu RP

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 sierpnia 2017 r., znak: GMS-WP-173-204/17, dotyczące zaopiniowania **przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw**, w załączeniu przekazuję opinię Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej do przedłożonego projektu.

2
Wiceprezes
Prokuraturii Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej
WICEPREZES
Artur Woźnicki

Otrzymują:

- 1) adresat – 1 egz.,
- 2) a/a – 1 egz.

**Opinia do przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy
o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych
innych ustaw**

W związku z otrzymaniem do zaopiniowania *przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw*, zauważa się, co następuje:

I. Proponowana nowelizacja w myśl celu deklarowanego w uzasadnieniu wprowadza rozszerzenie podmiotowego i przedmiotowego zakresu ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz.U. poz. 1255 oraz 2016 r. poz. 1860; dalej: ustawa). Zmiany przewidują m.in. umożliwienie organizacjom pozarządowym świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, rozszerzenie kręgu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej oraz dopuszczenie możliwości prowadzenia mediacji jako jednej z form udzielenia pomocy.

Sporządzający opinię dostrzega konieczność utrwalania świadomości prawnej członków społeczeństwa, jak również doniosłe znaczenie intensywnej aktywności państwa we wspieraniu osób potrzebujących pomocy. Stąd przedłożony projekt nowelizacji jest godny aprobaty. Niemniej jednak na jego tle warto sformułować następujące uwagi.

II. Art. 1 pkt 5 projektu zakłada wprowadzenie do ustawy art. 3b ust. 1, który określa, że nieodpłatnym poradnictwem obywatelskim jest „poradnictwo dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zamierzającej samodzielnie rozwiązać problemu na podstawie pozyskanych informacji prawnych. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych, porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego”. Według projektodawcy rozwiązanie to „ułatwi (...) osobom, które uzyskały poradę, a mogą mieć pewne trudności ze zrozumieniem skomplikowanego języka prawniczego, w pełni wykorzystać uzyskaną wiedzę w praktyce. (...) Jako szczególnie preferowane dziedziny poradnictwa obywatelskiego wskazano porady dla osób zadłużonych, w sprawach mieszkaniowych, w zakresie zabezpieczenia społecznego, wynikające z aktualnych ważnych problemów społecznych” (s. 3 uzasadnienia projektu).

Trzeba spostrzec, że treść wskazanego przepisu sformułowana jest nieprecyzyjnie. Z regulacji tej nie wynika bowiem, czym konkretnie nowa instytucja poradnictwa obywatelskiego miałyby różnić się względem porad prawnych. Wydaje się, że każda porada, także prawna,

powinna być dostosowana do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, a część z osób ją uzyskujących zamierza na jej podstawie samodzielnie rozwiązać swój problem. Wątpliwości dotyczącej kwestii rozróżnienia porad prawnych i poradnictwa obywatelskiego nie rozwiewa ani przytoczony fragment uzasadnienia (który wskazuje na zadanie poradnictwa, jakim jest tłumaczenie języka prawniczego), ani art. 3b ust. 1 zd.2, bowiem dług, sprawa mieszkaniowa, czy też kwestie zabezpieczenia społecznego należą do kategorii powszechnie kwalifikowanych jako sprawy prawne.

Wypada podnieść, że powyższa uwaga może mieć niebagatelne znaczenie praktyczne, np. w związku z proponowanym brzmieniem art. 11 ustawy, które przewiduje podział punktów pomocy na udzielające pomocy prawnej oraz udzielające poradnictwa obywatelskiego. W przedstawionym ujęciu projekt stwarza ryzyko zatarcia się różnic pomiędzy przedmiotem świadczenia pomocy w punktach udzielania pomocy prawnej i udzielania poradnictwa obywatelskiego. Zjawisko to nie byłoby zaś pożądane chociażby ze względu na odmienne wymagania co do kwalifikacji osoby udzielającej pomocy w ramach poradnictwa obywatelskiego (projektowany art. 11 ust. 3a ustawy).

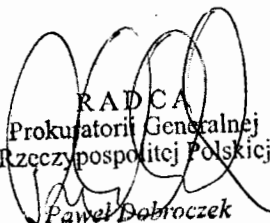
W związku z powyższym proponuje się określenie precyzyjnie i jasno treści proponowanego art. 3b ustawy w taki sposób, aby można było bez trudności rozróżnić zakres zadań należących do punktów pomocy prawnej oraz poradnictwa prawnego.

III. W art. 1 pkt 6 lit. b) projektu przewidziane jest dodanie art. 4 ust. 2 pkt 1a ustawy, który stanowi, że w przypadku korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ze względu na nieprzekraczający określonej kwoty dochód członka rodziny wystarczy wykazanie tej okoliczności przez złożenie oświadczenia o wysokości tego dochodu. Trzeba nadmienić, że w odniesieniu do innych kategorii uprawniających do skorzystania z pomocy wymagania dowodowe na okoliczność bycia osobą uprawnioną są dalej idące (art. 4 ust. 2 pkt 1-17 ustawy w brzmieniu nadanym projektem). Wówczas bowiem, z wyjątkiem pkt 16 konieczne jest przedstawienie stosownego dokumentu urzędowego potwierdzającego uprawnienia. Sugeruje się rozważenie zastosowania analogicznego rozwiązania w pkt 1a przepisu, w szczególności ze względu na ryzyko nadużywania tej kategorii. Zarazem przedłożenie stosownego dokumentu *ex ante* nie wydaje się być uciążliwe dla korzystającego z pomocy prawnej, a ponadto nie jest wówczas konieczna kontrola *ex post*, włącznie z aktualizacją norm prawa karnego penalizujących poświadczenie nieprawdy.

IV. Opiniujący podnosi, że rozważenia wymaga treść art. 1 pkt 11 projektu w tej części, w której wprowadza legalną definicję dyżuru (art. 8 ust. 4 ustawy w brzmieniu nadanym przez projekt). Wydaje się, że już ustęp poprzedzający ten przepis, tj. ust. 3, określa, że przez dyżur

rozumie się udzielanie pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, i że w danym dniu ma on trwać nie mniej niż 4 godziny. Stąd zatem ust. 4 jawi się jako zbędne *superfluum*, a w związku z tym nie powinien on zostać wprowadzony do art. 8 ustawy.

V. W art. 1 pkt 11 projektu proponuje się ponadto dodanie do ustawy art. 8 ust. 9. Dla sporządzającego opinię nie jest jasne, czy intencją projektodawcy było wprowadzenie ograniczenia polegającego na uniemożliwieniu realizacji pomocy w formie innych niż mediacja, jeśli punkt określił jako swoją specjalizację mediację. Wykładnia językowa przepisu sugeruje przedstawione rozumienie. W takim przypadku należałoby rozważyć, czy rozwiązanie to nie stanowi ograniczenia zbyt daleko idącego. Dodać przy tym należy, że z przepisu trudno wywieść cel, jakiemu miałyby to ograniczenie służyć.

RADCA
Prokuratury Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej
Paweł Dobroczycki

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa, dnia 12 września 2017 r.

DOLIS-023-383/17/AG / 68640

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu: 18. 09. 2017

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

ul. Wiejska 4/6/8

00 – 902 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo, które wpłynęło do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych dnia 21 sierpnia 2017 r. – znak: GMS-WP-173-204/17 uprzejmie informuję, iż do projektu **ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw** Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych – z punktu widzenia przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922) – **zglasza następujące uwagi.**

Zastrzeżenia Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych budzi treść art. 1 pkt 11) projektu, zmieniającego brzmienie art. 7-9 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, regulujących m.in. kwestię dokumentowania pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W proponowanym przepisie nie zdefiniowane bowiem zostało, na czym polegać ma dokumentowanie każdego przypadku pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego tj. jakie informacje mają znajdować się w tzw. „karcie pomocy”.

Zauważyć należy, iż w obecnie obowiązującym akcie prawnym - ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej w art. 7 wskazuje się, iż „advokat lub radca prawny dokumentuje w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej każdy przypadek udzielania nieodpłatnej

pomocy prawnej przez podanie informacji dotyczących czasu trwania i formy oraz dziedziny prawa, której dotyczyła ta pomoc.

Niezrozumiała jest zatem rezygnacja ze wskazywania w przedmiotowym przepisie zakresu informacji, które powinny znaleźć się w „karcie pomocy”.

Niedoprecyzowanie jak szczegółowe będą to informacje może prowadzić do dowolności interpretacyjnej tak sformułowanego przepisu i pozyskiwania różnych, innych informacji niekoniecznie bezpośrednio związanych z celem ich przetwarzania a w konsekwencji zbędnych, nieadekwatnych, „na zapas”.

Projektodawca proponuje zamieszczenie w art. 7 zapisu, stanowiącego, iż w przypadku gdy nieodpłatna pomoc prawna będzie polegać na przeprowadzenia mediacji, w „karcie pomocy” mediator wskaże liczbę i łączny czas trwania posiedzeń mediacyjnych oraz wynik mediacji po jej zakończeniu. Z tak skonstruowanego przepisu nie wynika jednak, jakie informacje mają być zamieszczane w „karcie pomocy” **w przypadkach innych niż przeprowadzenie mediacji** oraz - czy nie znajdą się w wśród nich np. dane osobowe.

Taka konstrukcja przedmiotowego przepisu jest w ocenie GODO niezgodna z zasadami legalizmu, celowości i adekwatności, (wynikającymi z przytoczonego wyżej art. 26 ust. 1 pkt 1 – 3 ustawy o ochronie danych osobowych), które Projektodawca powinien brać pod uwagę tworząc rozwiązania prawne związane z przetwarzaniem danych osobowych.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazuje na powyższe, również z uwagi na przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1; które będzie miało zastosowanie w polskim porządku prawnym od dnia 25 maja 2018 r. zatem, już dziś dostosowując polskie prawo do ogólnego rozporządzenia należy brać pod uwagę jego przepisy.

Z wyrazami szacunku

GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH

dr Edyta Bielak-Jomaa

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr WO-020-96/17

Warszawa, 2017-09-19

dot. GMS-WP-173-204/17

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu 20.09.2017r.

Pan Adam PODGÓRSKI

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu RP

Szanowny Panie Ministrze

W załączeniu przesyłam odpis opinii Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 września 2017 r. w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw.

2 poniedziałek

WICEPRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Sądownictwa

plk Piotr Rączkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

OPINIA**KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA****z dnia 15 września 2017 r.****w przedmiocie przedstawionego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projektu
ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji
prawnej oraz niektórych innych ustaw**

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z przedłożonym projektem ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw – przesłanym przy piśmie Marszałka Sejmu z 16 sierpnia 2017 r. GMS-WP-173-204/17, nie zgłasza uwag do przedłożonego projektu.

Krajowa Rada Sądownictwa z aprobatą stwierdza, że w niniejszym projekcie uwzględnione zostały postulaty zawarte w opinii Rady z 16 stycznia 2015 r., które ówczesnie zostały zgłoszone do projektu ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i informacji prawnej. Kierunek proponowanych zmian, w przedstawionym obecnie projekcie, należy uznać za słuszny.

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marek Polcew

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa
Plik Piotr Rączkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

KANCELARIA PREZYDENTA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Anna Surówka-Pasek
Podsekretarz Stanu

BPE. 15. 10. 2017

Warszawa, dnia 18 września 2017 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz. 28. 09. 2017
Data wpływu

Pani
Agnieszka Kaczmarska
Szef Kancelarii Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Minister,

W nawiązaniu do skierowanego do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudę w dniu 1 czerwca 2017 r. *projektu ustawy o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw*, uprzejmie przedkładam założenia do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie kwoty bazowej. Jednocześnie informuję, że ww. projekt ustawy nie wywołuje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

W opinii przedłożonej przez Biuro Legislacyjne Kancelarii Sejmu wskazano, że skutki finansowe dla budżetu państwa może powodować przewidziana w projekcie nieodpłatna mediacja, jako jedna z form nieodpłatnej pomocy prawnej. Należy jednak zauważyć, że mediacja będzie świadczona w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej w ramach ich normalnych dyżurów, a więc także w ramach dotacji, jaka przeznaczana jest na funkcjonowanie systemu nieodpłatnej pomocy prawnej w poszczególnych powiatach. Uzupełnienie tego systemu o mediacje dokonywane jest w ramach środków finansowych przeznaczanych na system, bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek dodatkowych nakładów. Należy podkreślić, że przy trudnym do założenia z góry zapotrzebowaniu na nieodpłatną mediację, a także dla jak najefektywniejszego wykorzystania czasu dyżurów, nie przewiduje się w tym samym punkcie prowadzenia równoległych dyżurów kilku specjalistów zmierzających do udzielenia porady prawnej, porady obywatelskiej oraz przeprowadzania tak

zwanych posiedzeń mediacyjnych. Jak wskazuje się w projektowanym art. 8 ustawy, w zależności od bieżącego zapotrzebowania na nieodpłatną mediację, zgłaszanego przez osoby uprawnione, w punkcie organizuje się spotkanie z mediatorem poświęcone nieodpłatnej mediacji. Co się z tym wiąże, zakłada się korzystanie z lokalu danego punktu przez jednego specjalistę w określonych ramach czasowych, co jest także wymogiem niezbędnym dla zapewnienia należytej dyskrecji udzielania pomocy. W związku z tym, umowy o udzielenie nieodpłatnego poradnictwa prawnego z osobami niebędącymi jednocześnie mediatorami, powinny przewidywać, że wynagrodzenie za czas dyżuru, który został poświęcony na przeprowadzenie posiedzeń mediacyjnych, nie przysługuje, a trafia ono – w wysokości odpowiedniej do czasu trwania odbytych posiedzeń mediacyjnych – do mediatora współpracującego z danym punktem. Należy podkreślić, że dla zapewnienia stabilności poradnictwa prawnego i obywatelskiego w danych lokalizacjach jednocześnie projektowana ustawa wprowadza zasadę, że czas trwania jednego spotkania z mediatorem w trakcie dyżuru nie może przekroczyć połowy czasu trwania dyżuru w danym dniu, tj. 2 godzin. To samo odnosi się odpowiednio do organizacji posiedzeń mediacyjnych w ramach punktów poradnictwa obywatelskiego. Alternatywnie do organizowania na życzenie osoby uprawnionej posiedzenia mediacyjnego w danym punkcie, w projektowanym przepisie przewidziano przekierowanie osoby uprawnionej zgłaszającej potrzebę skorzystania z nieodpłatnej mediacji do wyspecjalizowanego punktu, pod warunkiem, że został on zorganizowany w tym samym powiecie. W tego typu punktach usługi mediacyjne będą świadczone przez pięć dni w tygodniu albo podczas dyżurów we wskazanych dniach tygodnia, przez cały czas trwania dyżuru obsługiwanego na stałe przez mediatora. Nietrafne jest zatem twierdzenie, że uzasadnienie ustawy w tym zakresie nie spełnia wymogu określonego w art. 118 ust. 3 Konstytucji i art. 34 ust. 2 pkt 4 Regulaminu Sejmu.

Podobnie należy odnieść się do uwagi wskazującej, że dodatkowe skutki finansowe mogą być spowodowane prognozowanym wzrostem liczby udzielanych porad prawnych, w związku z zakładanym znacznym rozszerzeniem zakresu przedmiotowego i podmiotowego ustawy. Jednym z głównych celów projektu ustawy jest doprowadzenie do efektywnego wydatkowania środków publicznych przeznaczanych na system nieodpłatnej pomocy prawnej. Z danych przedstawionych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, opisanych w uzasadnieniu do projektu ustawy, wynika, że obecnie w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej udzielana jest średnio jedna porada prawna na godzinę. Powoduje to, że osoby pracujące w tych punktach przez większość czasu nie realizują założeń systemu. Poszerzenie zakresu podmiotowego i przedmiotowego ma doprowadzić do zwiększenia liczby

udzielanych porad prawnych w ramach tej samej dotacji finansowej, a więc bez powodowania dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa.

Jak stanowi art. 20 ust. 1 nowelizowanej ustawy, zadanie polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego jest finansowane z budżetu państwa z części będącej w dyspozycji wojewodów przez udzielanie dotacji celowych powiatom. Projektowane zmiany nie wprowadzają modyfikacji ani w zakresie modelu finansowania ani limitów kwot przewidzianych w art. 28. Jak wskazano powyżej, zmiany obejmują przemodelowanie dotychczasowej usługi nieodpłatnej pomocy prawnej świadczonej w ramach ustawy, tak aby pomoc w ramach tych samych środków budżetowych była świadczona kompleksowo, a także bardziej efektywnie. Do tej pory czas działania punktów organizowanych przez starostów, a finansowanych z dotacji celowych z budżetu państwa, był przeznaczony na usługę prawną jednego rodzaju i, jak wskazano powyżej, czas ten nie był w pełni wykorzystywany, mimo że jednocześnie wiele spraw z komponentem prawnym nie mogło być załatwianych w ramach uregulowań ustawy. Po zmianach w systemie będzie świadczonych więcej rodzajów usług, z możliwością lepszego dopasowania do rzeczywistego charakteru sprawy problemowej. Trzeba zaznaczyć, że po zmianie nie przewiduje się w ramach jednego punktu równoległych dyżurów zmierzających do udzielenia porady prawnej, porady obywatelskiej oraz przeprowadzania tak zwanych posiedzeń mediacyjnych. Wprowadzenie nieodpłatnej mediacji i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbędzie się więc podczas odrębnie wyznaczonych terminów, ale w ramach tej samej łącznej puli dyżurów przypadających na dany powiat, które, tak jak dotychczas, będą finansowane z dotacji. Należy wskazać, że również wyliczenie łącznego czasu pracy punktów nie ulegnie zmianie, który będzie nadal wynikał z zasady wskazanej w art. 20 ust. 4 nowelizowanej ustawy, według której liczba punktów jest uzależniona od liczby mieszkańców powiatu.

W opinii Biura Legislacyjnego Kancelarii Sejmu wskazano także, że nowelizacja zakłada nowe uprawnienia i obowiązki starostów polegające m.in. na prowadzeniu, publikowaniu i aktualizowaniu listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że projekt ustawy jedynie precyzuje obowiązki nałożone już na organy administracji publicznej, w tym na organy jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, organy administracji publicznej, realizując pozostające w ich właściwości zadania z zakresu edukacji prawnej, podejmują działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa, dotyczące w szczególności upowszechniania wiedzy o: 1) możliwościach dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej; 2)

prawach i obowiązkach obywatelskich; 3) działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej; 4) mediacji oraz sposobach pozasądowego rozwiązywania sporów; 5) możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz w procesie stanowienia prawa. Tym samym, obowiązek wynikający z projektu ustawy nie jest nowy, a więc nie należy twierdzić, że wywołuje dodatkowe skutki finansowe. Ponadto, każde starostwo powiatowe ma obowiązek prowadzić Biuletyn Informacji Publicznej, co oznacza, że dysponuje platformą mogącą służyć do informowania obywateli o nieodpłatnej pomocy prawnej.

W opinii zwrócono także uwagę na wprowadzenie możliwości powoływania przez starostów pełnomocników do koordynacji wykonywania zadań wynikających z ustawy. Należy zauważyć, że projekt ustawy nie nakłada na starostów obowiązku w tym zakresie. Jest to jedynie próba normatywnego uregulowania sytuacji, która ma już miejsce w niektórych powiatach, gdzie zdecydowano się na utworzenie takiego stanowiska. Ustawa nie nakłada na starostów obowiązku, więc nie można twierdzić, że wywołuje określone skutki budżetowe dla jednostek samorządu terytorialnego. Takie skutki wywoła dopiero ewentualna decyzja starosty o utworzeniu stanowiska pełnomocnika do koordynacji zadań wynikających z ustawy.

Projektowana nowelizacja zakłada model wsparcia bogatszy tematycznie i bardziej korzystny dla poszerzonej grupy beneficjentów, przy czym przewiduje się, że skutki dla budżetu Państwa zamkną się w limitach na lata, założonych uprzednio w art. 28 nowelizowanej ustawy.

Z porażaniem
Anna Sule-Roch

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2017 r.

w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym wymogi dotyczące lokalu, w którym jest usytuowany punkt nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 2) wzór karty informacyjnej poradnictwa;
- 3) wzór karty pomocy;
- 4) zakres i sposób przekazywania przez starostę Ministrowi Sprawiedliwości zbiorczej informacji o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na obszarze powiatu, zwanej dalej „zbiorczą informacją”.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu skróty oznaczają:

- 1) ustawa – ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej;
- 2) osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego – osobę, o której mowa odpowiednio w art. 5 ust. 1 i art. 11 ust. 3 i 3a ustawy.

§ 3. 1. Nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udziela się w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego usytuowanych w lokalach, o których mowa w art. 8 ustawy.

2. Dostęp do lokalu uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych, z zastrzeżeniem § 4.

3. Nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udziela się osobie uprawnionej osobiście, z wyłączeniem użycia środków komunikowania się na odległość, z zastrzeżeniem § 4.

§ 4. 1. Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie mogą być udzielane za pośrednictwem telefonu lub internetu albo poprzez zorganizowanie wizyty w miejscu zamieszkania osoby uprawnionej.

2. Starosta określa szczegółowe zasady obsługi oraz wskazuje dyżury odbywające się w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie powiatu, podczas których możliwe jest zasięgnięcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego osobiście przez:

- 1) osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową;
- 2) osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się zgodnie przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. poz. 1243, z 2012 r. poz. 986 oraz z 2016 r. poz. 1336).

§ 5. 1. Informację o dyżurach odbywających się w ramach punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zamieszcza się wraz z listą jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 5 ust. 7 ustawy, na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej powiatu, na obszarze którego zlokalizowane są te punkty, oraz na stronie internetowej urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na terenie tego powiatu, w lokalnych środkach masowego przekazu oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności adresy lokali oraz dni i godziny, w których odbywają się poszczególne dyżury, wskazanie specjalizacji dyżurów, o ile została określona, wskazanie, w których punktach nieodpłatnej pomocy prawnej nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana przez adwokata lub radcę prawnego oraz które z punktów są prowadzone przez organizacje pozarządowe, ze wskazaniem danych tych organizacji, oraz czy udzielana w tych punktach nieodpłatna pomoc prawna jest świadczona przez adwokata, radcę prawnego lub osobę, o której mowa w art. 11 ust. 3 ustawy.

3. Jednostki nieodpłatnego poradnictwa na liście jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w ust. 1, porządkuje się według tematyki poradnictwa w szczególności na poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej, dla osób bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, poradnictwo z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego.

4. Lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w ust. 1, zawiera informacje o tematycznych infoliniach i nieodpłatnych dyżurach prowadzonych lub działających na zlecenie: podmiotów publicznych na podstawie przepisów odrębnych, w tym

w szczególności o infoliniach dla ofiar przemocy i dyżurach w ośrodkach pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, Rzecznika Finansowego, powiatowych rzeczników konsumentów, Rzecznika Praw Pacjenta, okręgowych inspektoratów Państwowej Inspekcji Pracy, oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Ministerstwa Finansów, w szczególności o Krajowej Informacji Podatkowej, i innych podmiotów.

§ 6. 1. W lokalu, w którym jest udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, zapewnia się:

- 1) dostęp do sieci energetycznej, telekomunikacyjnej oraz teleinformatycznej;
- 2) wyodrębnione pomieszczenie do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego umożliwiające zachowanie dyskrecji przy udzielaniu tej pomocy.

2. Wyposażenie lokalu zapewnia bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osobom nieupoważnionym.

3. Oznaczenie lokalu wskazuje, że jest w nim udzielana nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatna mediacja lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i nieodpłatna mediacja, oraz dni i godziny ich udzielania.

4. W miejscu przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udostępnia się:

1) informacje o zasadach udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, osobach uprawnionych do ich otrzymania oraz sposobach wykazywania uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;

2) listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 5 ust. 7 ustawy;

3) trzy odrębne rodzaje kart informacyjnych poradnictwa dotyczącego: nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji;

4) o ile jest to możliwe, karty informacyjne poradnictwa innego rodzaju niż wymienione w pkt 3, dostępnego dla mieszkańców powiatu.

§ 7. 1. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie są udzielane osobom uprawnionym według kolejności zgłoszeń. Osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może ustalić inną kolejność z ważnych powodów.

2. Kobiecie, która jest w ciąży, nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie są udzielane poza kolejnością, o której mowa w ust. 1.

§ 8. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 ustawy, osobie uprawnionej udziela się w szczególności informacji o dyżurach i danych teleadresowych punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub innych jednostek nieodpłatnego poradnictwa.

2. Karta informacyjna poradnictwa zawiera w szczególności informacje o jednostce prowadzącej, zakresie poradnictwa, danych adresowych i kontaktowych, w tym o numerze telefonu, witrynach internetowych i adresach poczty elektronicznej, dniach i godzinach dyżurów, kryteriach dostępu do usługi, w tym, czy prowadzi się zapisy. Karta informacyjna poradnictwa może być sporządzona w dowolnym formacie lub układzie graficznym zgodnym z identyfikacją wizualną przyjętą w danym powiecie lub gminie. Karta informacyjna poradnictwa może mieć postać własnej ulotki informacyjnej danej jednostki poradnictwa, o ile zawiera informacje wskazane w zdaniu pierwszym.

3. Wzór karty informacyjnej poradnictwa jest określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia

§ 9. 1. Każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się przez wypełnienie karty pomocy, której wzór jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Karta pomocy składa się z części A i części B.

2. Część A karty pomocy wypełnia osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Część B karty pomocy, obejmującą ocenę udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, wypełnia osoba uprawniona. Wypełnienie części B karty pomocy jest dobrowolne. Odmowa wypełnienia części B karty pomocy nie stanowi podstawy odmowy udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

3. W karcie pomocy zamieszcza się dane dotyczące:

- 1) formy udokumentowania uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 2) dziedziny prawa, z której udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 3) kategorii sprawy, która została zgłoszona jako zasadnicza w celu uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, określonej zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 4) formy udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym, w przypadku, o którym mowa w art. 5 ust. 4 ustawy, o przekazaniu osobie uprawnionej informacji o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w punktach nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego lub innych jednostkach nieodpłatnego poradnictwa;

- 5) kolejnego numeru wizyty osoby uprawnionej w sprawie kontynuowanej podczas kolejnych spotkań w toku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, z wyłączeniem odbycia posiedzenia mediacyjnego, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy, oraz sporządzenia wniosku, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 5 ustawy;
- 6) czasu poświęconego danego dnia na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, z wyłączeniem odbycia posiedzenia mediacyjnego, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy, oraz sporządzenia wniosku, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 5 ustawy;
- 7) punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

4. W przypadku odbycia posiedzenia mediacyjnego, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy, mediator, po zakończeniu wszystkich posiedzeń mediacyjnych w danej sprawie, zawiera w karcie pomocy informację o liczbie i łącznym czasie trwania posiedzeń mediacyjnych, wyniku mediacji, zawartej ugodzie i sporządzeniu wniosku, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 5 ustawy.

5. Osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zawiera w karcie pomocy dane zbiorcze dotyczące osoby uprawnionej.

6. Dane zbiorcze, o których mowa w ust. 5, dotyczą:

- 1) wieku;
- 2) płci;
- 3) wykształcenia;
- 4) źródła dochodów i średniego miesięcznego dochodu na osobę w gospodarstwie domowym;
- 5) liczby członków gospodarstwa domowego;
- 6) miejsca zamieszkania.

6. Wypełnioną część A karty pomocy opatruje się danymi o miejscu oraz dacie jej sporządzenia oraz czytelnym podpisem osoby udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

7. W przypadku, gdy osoba uprawniona wyrazi zgodę na wypełnienie części B karty pomocy, zapewnia się miejsce i warunki do jej anonimowego wypełnienia oraz złożenia.

8. Wypełnioną kartę pomocy przekazuje się właściwemu staroście w sposób uniemożliwiający jej powiązanie z danymi identyfikującymi osobę uprawnioną, której nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zostało udzielone.

§ 10. 1. Starosta sporządza zbiorczą informację na podstawie kart pomocy przekazanych mu za okres kwartału ze wszystkich punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zlokalizowanych na obszarze powiatu. Wzór zbiorczej informacji jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

2. Zbiorcza informacja zawiera:

1) dane dotyczące:

- a) liczby osób, którym udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- b) zestawienia sposobu udokumentowania uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- c) zestawienia dziedzin prawa, z których udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- d) zestawienia kategorii spraw, których dotyczyła nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, określonych zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- e) zestawienia form, w jakich została udzielona nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, a także zestawienia tematyki nieodpłatnego poradnictwa, o którym informacje przekazano osobie uprawnionej zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy,
- f) zestawienia czasu udzielenia porad prawnych i poradnictwa obywatelskiego,
- g) zestawienia obejmującego sprawy, w których odbyły się posiedzenia mediacyjne, o których mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy, ze wskazaniem:
 - łącznej liczby spraw, w których zorganizowano posiedzenia mediacyjne,
 - łącznej liczby posiedzeń mediacyjnych,
 - łącznego czasu trwania posiedzeń mediacyjnych,
 - łącznej liczby odbytych mediacji zakończonych podpisaniem ugody,
 - łącznej liczby przypadków, w których sporządzono wnioski, o którym mowa w art. 3a ust. 1 pkt 5 ustawy,
- h) zestawienia danych zbiorczych dotyczących osób, którym udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego,
- i) informacji o ocenach dotyczących udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, wynikających z wypełnionej części B karty pomocy

– z wyszczególnieniem danych dotyczących nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej w punktach prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych oraz nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udzielanych w punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe;

- 2) dane o liczbie punktów nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych i punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzonych przez organizacje pozarządowe;
- 3) dane o liczbie i formach zrealizowanych zadań z zakresu edukacji prawnej, z uwzględnieniem najczęściej realizowanej tematyki zadań.

3. Zbiorcza informacja jest przekazywana Ministrowi Sprawiedliwości za pośrednictwem właściwego wojewody w terminie określonym w art. 12 ustawy. Właściwy wojewoda przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości zbiorcze informacje wraz z informacją zawierającą zsumowane dane pochodzące z poszczególnych wierszy zbiorczych informacji przekazanych z terenu województwa w układzie wzorowanym na zbiorczej informacji. Zbiorcze informacje oraz informacja wojewody mogą być przekazywane drogą elektroniczną.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

UZASADNIENIE

Potrzeba wydania projektowanego rozporządzenia jest spowodowana wejściem w życie ustawy z dnia 2017 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. ...). Ustawa z dniem 1 stycznia 2018 r. nadaje nowe brzmienie art. 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...), w celu upoważnienia Ministra Sprawiedliwości, do określenia, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposobu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym wymogów dotyczących lokalu, w którym jest usytuowany punkt nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 2) wzoru karty informacyjnej poradnictwa;
- 3) wzoru karty pomocy;
- 4) zakresu i sposobu przekazywania przez starostę Ministrowi Sprawiedliwości zbiorczej informacji o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na obszarze powiatu, zwanej dalej „zbiorczą informacją”.

W projektowanym § 3 rozporządzenia określono, że nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego udziela się w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego usytuowanych w lokalach, o których mowa w art. 8 ustawy. Pomoc będzie udzielana osobie uprawnionej osobiście, z wyłączeniem użycia środków komunikowania się na odległość, a dostęp do lokalu uwzględniać powinien potrzeby osób niepełnosprawnych. Jednocześnie projekt w § 4 zmierza do zagwarantowania osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową możliwości udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego za pośrednictwem telefonu lub internetu, albo poprzez zorganizowanie wizyty w miejscu zamieszkania osoby uprawnionej. Szczegółowe zasady obsługi oraz dyżury odbywające się w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa na terenie powiatu, podczas których możliwe będzie zasięgnięcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego osobiście, zarówno przez osoby ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, jak i osoby doświadczające trudności w komunikowaniu się, określi starosta.

Projektowany przepis § 5 określa zasady informowania o poszczególnych dyżurach odbywających się w ramach punktów nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Regulacja ta ma stworzyć warunki umożliwiające przekazanie informacji jak najszerszemu gronu odbiorców, aby skutecznie dotrzeć do osób uprawnionych. Analogicznie do ustalonego w ustawie sposobu informowania o liście jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 5 ust. 7 ustawy, informacja o poszczególnych dyżurach zamieszczana będzie na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji

Publicznej powiatu, na obszarze którego zlokalizowane są punkty, oraz na stronie internetowej urzędu starostwa powiatowego i urzędów gmin na terenie powiatu, w lokalnych środkach masowego przekazu oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu. W projektowanym § 5 ust. 2-4 określono szczegółowy zakres oraz sposób udostępnienia informacji dotyczącej poszczególnych dyżurów oraz listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa, sporządzanej i udostępnianej przez starostę.

W projektowanym § 6 rozporządzenia określono wymagania techniczne, jakie powinien spełniać lokal przeznaczony do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w zakresie dostępu do sieci energetycznej, telekomunikacyjnej oraz teleinformatycznej, wyposażenia lokalu, oznaczenia lokalu oraz zakresu i formy informacji udostępnianych w lokalu.

Zgodnie z projektem rozporządzenia, nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie jest udzielane osobom uprawnionym według kolejności zgłoszeń. Osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego może ustalić inną kolejność z ważnych powodów. Utrzymano przy tym zasadę, że w każdym przypadku kobiecie, która jest w ciąży, nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie będą udzielane poza kolejnością.

Zasady i zakres dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego określono w projektowanym § 9 rozporządzenia. Zgodnie z tym przepisem, dokumentowaniu będzie podlegał każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego poprzez wypełnienie karty pomocy, której wzór został określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia. Karta pomocy będzie mogła zawierać ocenę udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dokonaną przez osobę uprawnioną. Odmowa wypełnienia karty pomocy w części zawierającej ocenę nie będzie stanowiła podstawy do odmowy udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Projektowany § 9 ust. 3-6 rozporządzenia zawiera zakres danych zamieszczanych w karcie pomocy. Wypełnioną kartę pomocy przekazuje się właściwemu staroście w sposób uniemożliwiający jej powiązanie z danymi identyfikującymi osobę uprawnioną, której nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zostało udzielone.

Przepisy projektowanego § 10 rozporządzenia określają zakres danych oraz sposób sporządzania i przekazywania przez starostę zbiorczej informacji o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na obszarze powiatu. Wzór zbiorczej informacji jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

Projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

Materia objęta projektowanym rozporządzeniem nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

WZÓR

KARTA INFORMACYJNA PORADNICTWA

(format dowolny, może zawierać elementy graficzne zgodne z identyfikacją wizualną przyjętą w danej jednostce samorządu terytorialnego, oprócz poniższych informacji może zawierać informacje dodatkowe)

NIEODPŁATNE PORADNICTWO <i>(rodzaj lub tematyka poradnictwa lub określenie grupy adresatów poradnictwa)</i>		
1.	Jednostka prowadząca	
2.	Zakres poradnictwa	
3.	Adres	
4.	Telefon, e-mail	
5.	Witryny internetowe	
6.	Dni i godziny dyżurów	
7.	Czy są zapisy	
8.	Kto może skorzystać	
9.	Inne informacje	

WZÓR

KARTA POMOCY – część A

Poz.	Dokumentowane dane
1.	<p>Forma udokumentowania uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ¹:</p> <p>☐ oryginał albo odpis decyzji o przyznaniu świadczenia z pomocy społecznej lub zaświadczenie o udzieleniu świadczenia, o którym mowa w art. 106 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej</p> <p>☐ Karta Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny</p> <p>☐ zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego</p> <p>☐ legitymacja weterana albo legitymacja weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa</p> <p>☐ dokument stwierdzający tożsamość i nieukończenie 26 lat</p> <p>☐ dokument stwierdzający tożsamość i ukończenie 65 lat</p> <p>☐ pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</p> <p>☐ pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</p> <p>☐ dokument potwierdzający ciężę</p> <p>☐ oświadczenie o wysokości dochodu, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1a ustawy</p>

¹ Zaznaczyć jedną właściwą odpowiedź.

	<p>z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ oryginał albo odpis decyzji, o której mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci ☐ decyzja starosty o uznaniu za osobę bezrobotną, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy ☐ orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ☐ pismo lub ustne oświadczenie kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracownika socjalnego lub asystenta rodziny, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej ☐ formularz „Niebieska Karta” lub plan pomocy w indywidualnym przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, podpisany przez przedstawiciela jednostki tworzącej zespół interdyscyplinarny ☐ pismo lub ustne oświadczenie kuratora, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej ☐ dokument wypowiedzenia stosunku prawnego odpłatnego używania lokalu lub pozew o nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu lub wyrok w tej sprawie ☐ paszport wraz z wizą repatriacyjną wydaną na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji ☐ oświadczenie o faktach i okolicznościach, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 16 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej ☐ orzeczenie sądu rodzinnego albo umowa, o których mowa w art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej
2.	<p>Dziedzina prawa, z której udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego²:</p>

² Zaznaczyć właściwe. Można zaznaczyć kilka odpowiedzi

	☐ prawo rodzinne, z wyłączeniem rozwodów, separacji i alimentów ☐ sprawa dotycząca rozwodu lub separacji ☐ sprawa dotycząca alimentów ☐ sprawa z zakresu prawa pracy ☐ sprawa z zakresu rozpoczęcia działalności gospodarczej ☐ sprawa z zakresu prawa cywilnego, z wyłączeniem spraw z zakresu prawa rzeczowego i spadkowego ☐ sprawa z zakresu prawa rzeczowego ☐ sprawa z zakresu prawa spadkowego ☐ sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych, prawa do opieki zdrowotnej ☐ sprawa z zakresu prawa administracyjnego z wyjątkiem prawa podatkowego ☐ sprawa z zakresu prawa karnego ☐ sprawa z zakresu prawa podatkowego ☐ inne
3.	<p>Kategoria sprawy nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zgodnie z trzycyfrowym numerem z wykazu stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2017 r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (poz.):.....</p>
4.	<p>Forma udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego²:</p> ☐ poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym, o przysługujących jej uprawnieniach lub o spoczywających na niej obowiązkach lub ☐ wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego, lub ☐ sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądowoadministracyjnym ☐ sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowoadministracyjnym

	<ul style="list-style-type: none"> ☐ poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym i możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji ☐ sporządzenie umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji ☐ przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej ☐ porada obywatelska ☐ przekazanie osobie uprawnionej informacji o innych jednostkach poradnictwa, o których mowa w art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej - tematyka poradnictwa, o której poinformowano: <ul style="list-style-type: none"> ☐ poradnictwo rodzinne ☐ psychologiczne ☐ pedagogiczne ☐ z zakresu pomocy społecznej ☐ w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, ☐ przeciwdziałania przemocy w rodzinie ☐ poradnictwo w ramach interwencji kryzysowej ☐ dla osób bezrobotnych ☐ dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, ☐ z zakresu praw konsumentów ☐ praw dziecka ☐ praw pacjenta ☐ ubezpieczeń społecznych ☐ prawa pracy, ☐ prawa podatkowego ☐ dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego ☐ inne
5.	<p>Czas poświęcony danego dnia na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ¹ (nie dotyczy odbytych posiedzeń mediacyjnych i sporządzania wniosku o zatwierdzenie ugody przez sąd):</p> <p>☐poniżej 10 minut</p>

	☐ od 10 minut do 20 minut ☐ od 20 minut do 30 minut ☐ od 30 minut do 40 minut ☐ od 40 minut do 50 minut ☐ od 50 minut do 60 minut ☐ od 60 minut do 90 minut ☐ od 90 minut do 120 minut ☐ od 120 minut do 150 minut ☐ od 150 minut do 180 minut ☐ od 180 minut do 210 minut ☐ od 210 minut do 240 minut
6.	W przypadku pomocy prawnej lub porady obywatelskiej w sprawie kontynuowanej podczas kolejnych spotkań - kolejny numer wizyty osoby uprawnionej w tej samej sprawie:
7.	W przypadku przeprowadzenia mediacji, o której mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej ³:
7.1	Łączny czas trwania wszystkich posiedzeń (bez spotkań informacyjnych, z przybliżeniem do pół godziny)
7.2	Liczba wszystkich posiedzeń (bez spotkań informacyjnych)
7.3	Czy w wyniku mediacji zawarto ugodę TAK/NIE
7.4	Czy na prośbę stron przygotowano wnioski o zatwierdzenie przez sąd ugody zawartej przed mediatorem TAK/NIE
Dane zbiorcze dotyczące osoby uprawnionej	
8.	Wiek osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ⁴: ☐ poniżej 18 roku życia ☐ 18-26 lat

³ Wskazać jednorazowo, po zakończeniu wszystkich posiedzeń mediacyjnych.

⁴ Zaznaczyć jedną właściwą odpowiedź.

	☐ 26-35 lat ☐ 35-45 lat ☐ 45-55 lat ☐ 55-65 lat ☐ 65-75 lat ☐ 75-85 lat ☐ powyżej 85 lat
9.	Płeć osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ⁴: ☐ kobieta ☐ mężczyzna
10.	Wykształcenie osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ⁴: ☐ wyższe II stopnia ☐ wyższe I stopnia (inżynier, licencjat) ☐ policealne ☐ średnie zawodowe ☐ średnie ogólnokształcące ☐ zasadnicze zawodowe ☐ gimnazjalne ☐ podstawowe ☐ pozostałe
11.	Średni miesięczny dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ⁴: ☐ bez dochodu ☐ poniżej 600 zł ☐ od 600 zł do 999 zł ☐ od 1000 zł do 1499 zł ☐ od 1500 zł do 1999 zł ☐ od 2000 zł do 2499 zł ☐ od 2500 zł do 2999 zł

	☐ od 3000 zł do 3499 zł ☐ od 3500 zł do 4000 zł ☐ powyżej 4000
12.	Źródło dochodu w gospodarstwie domowym ⁵: ☐ praca ☐ prowadzący działalność gospodarczą ☐ na utrzymaniu rodziny ☐ emerytura ☐ renta z tytułu niezdolności do pracy ☐ renta socjalna ☐ renta rodzinna ☐ świadczenie przedemerytalne ☐ alimenty ☐ bezrobotny zarejestrowany w Urzędzie Pracy ☐ zasiłki, jakie ☐ uczący się ☐ inne
13.	Liczba członków gospodarstwa domowego osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego:
14.	Miejsce zamieszkania osoby korzystającej z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ⁴: ☐ wieś ☐ miasto poniżej 10.000 mieszkańców ☐ miasto od 10.000 - do 25.000 mieszkańców ☐ miasto powyżej 25.000 - do 100.000 mieszkańców ☐ miasto powyżej 100.000 mieszkańców
15.	Osoba korzystająca z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego ⁴: ☐ wyraziła zgodę na anonimowe przekazanie swojej opinii odnośnie udzielonej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego poprzez wypełnienie i przekazanie

⁵ Zaznaczyć właściwe. Można zaznaczyć kilka odpowiedzi

	<p>części B karty pomocy</p> <p>☐ nie wyraziła zgody na wypełnienie i przekazanie części B karty pomocy</p>
16.	<p>Punkt prowadzony przez:</p> <p>☐ adwokatów lub radców prawnych</p> <p>☐ organizację pozarządową, o nazwie</p> <p>Dyżur:</p> <p>☐ nieodpłatnej pomocy prawnej</p> <p>☐ nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego</p> <p>Miejscowość, ulica</p> <p>Data.....</p> <p>.....</p> <p style="text-align: center;">czytelny podpis osoby udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego</p>

KARTA POMOCY – część B⁶

Szanowna Pani/Szanowny Panie,

*uprzejmie prosimy o dokonanie **anonimowej oceny** udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Pani/Pana uwagi posłużą analizie i sformułowaniu wniosków na temat działalności punktu.*

Dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety!

Dane dotyczące dyżuru	
1.	<p>Miejscowość, ulica</p> <p>Data.....</p> <p>Punkt prowadzony przez:</p> <p>☐ adwokatów lub radców prawnych</p> <p>☐ organizację pozarządową, o nazwie</p>

⁶ „Kartę pomocy-część B” osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na koniec wizyty (bądź na zakończenie wszystkich spotkań mediacyjnych) przekazuje osobie uprawnionej z prośbą o dobrowolne anonimowe jej wypełnienie i umieszczenie karty w wyznaczonym miejscu.

	<p>Dyżur:</p> <p>☐nieodpłatnej pomocy prawnej</p> <p>☐nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego</p> <p>Osoba udzielająca nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na dyżurze (imię nazwisko)</p> <p>.....</p>
Opinia	
2.	<p>Czy spotkała/I się Pani/Pan z życzliwym przyjęciem w punkcie?</p> <p>☐ zdecydowanie tak (uprzejmy sposób obsługi)</p> <p>☐ raczej tak</p> <p>☐ trudno powiedzieć</p> <p>☐ raczej nie</p> <p>☐ zdecydowanie nie (nieuprzejmy sposób obsługi)</p>
3.	<p>Czy porada została przedstawiona w sposób zrozumiały?</p> <p>☐ rozumiały</p> <p>☐ raczej rozumiały</p> <p>☐ raczej niezrozumiały</p> <p>☐ niezrozumiały</p>
4.	<p>Czy po uzyskaniu porady, wie Pani/Pan, jakie dalsze kroki można podjąć?</p> <p>☐ zdecydowanie tak</p> <p>☐ raczej tak</p> <p>☐ raczej nie</p> <p>☐ zdecydowanie nie</p>
5.	<p>Skąd Pani/Pan dowiedziała/I się o działalności punktu?</p> <p>☐ osoby bliskie lub inni klienci punktów</p> <p>☐ internet</p> <p>☐ plakaty</p> <p>☐ ulotki lub broszury</p> <p>☐ prasa</p> <p>☐ radio</p> <p>☐ telewizja</p> <p>☐ w inny sposób - jaki?</p>

6.	<p>Czy poleciłaby Pani/Pan skorzystanie z naszej pomocy innej osobie?</p> <p>☐ zdecydowanie tak</p> <p>☐ raczej tak</p> <p>☐ raczej nie</p> <p>☐ zdecydowanie nie</p>
7.	<p>Uwagi własne i ewentualnie propozycje usprawnień działalności</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
8.	<p>Czy zgodzi się Pani/Pan na udostępnienie numeru telefonu kontaktowego w celu zasięgnięcia szerszej opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim?</p> <p>Jeśli tak, proszę o wpisanie numeru telefonu</p>

KATEGORIE SPRAW
ZGŁOSZONYCH DO NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ
LUB NIEODPŁATNEGO PORADNICTWA OBYWATELSKIEGO

1. MIESZKANIA

1.1. Brak mieszkania

- 1.1.1. warunki uzyskania mieszkania
- 1.1.2. odmowa przyznania mieszkania
- 1.1.3. inne

1.2. Uzyskanie prawa do mieszkania po krewnym lub znajomym

(dotyczy mieszkań komunalnych, lokatorskich, zakładowych, resortowych, z wyłączeniem mieszkań własnościowych)

- 1.2.1. uzyskanie prawa do mieszkania po śmierci najemcy lub członka spółdzielni
- 1.2.2. uzyskanie prawa do mieszkania po opuszczeniu przez najemcę lub członka spółdzielni
- 1.2.3. inne

1.3. Utrata mieszkania

- 1.3.1. pozbawienie tytułu prawnego do mieszkania (wypowiedzenie umowy najmu, wykluczenie z członkostwa spółdzielni, licytacja)
- 1.3.2. eksmisja
- 1.3.3. lokal po eksmisji (pomieszczenie tymczasowe, lokal socjalny)
- 1.3.4. inne

1.4. Uciążliwy lokator lub współlokator

- 1.4.1. możliwości pozbycia się lokatora lub współlokatora
- 1.4.2. wyegzekwowanie wyroku sądowego
- 1.4.3. inne

1.5. Użytkowanie mieszkania

- 1.5.1. wysokość opłat
- 1.5.2. odpowiedzialność osób współmieszkających za opłaty
- 1.5.3. odpowiedzialność za naprawy lub remonty
- 1.5.4. sytuacje konfliktowe (konflikty z zarządcą, współlokatorem, byłym małżonkiem, konflikty sąsiedzkie)
- 1.5.5. mieszkanie na czas remontu lub rozbiórki
- 1.5.6. zamiana mieszkania
- 1.5.7. adaptacja mieszkania
- 1.5.8. mieszkanie po rozwodzie
- 1.5.9. inne

1.6. Dysponowanie mieszkaniem

- 1.6.1. możliwości przekazania za życia i na wypadek śmierci
- 1.6.2. sprzedaż
- 1.6.3. wynajem
- 1.6.4. cofnięcie dyspozycji (odwołanie darowizny, zmiana testamentu)

1.6.5. inne

1.7. Uzyskanie prawa własności do mieszkania

1.7.1. procedury związane z uzyskaniem prawa własności

1.7.2. wstrzymanie lub odmowa przekształcenia prawa do mieszkania

1.7.3. inne

1.8. Kupno mieszkania na rynku pierwotnym lub wtórnym

1.8.1. procedury związane z kupnem mieszkania

1.8.2. koszty związane z kupnem mieszkania (opłaty notarialne, podatek od czynności cywilnoprawnych)

1.8.3. zadatek lub zaliczka

1.8.4. agencje pośredniczące w zakupie mieszkań (agencje nieruchomości, firmy deweloperskie)

1.8.5. inne

1.9. Inne

1.9.1. inne

2. PRZESTĘPCZOŚĆ

2.1. Ofiary przestępstwa

2.1.1. brak wiedzy o uprawnieniach i procedurach

2.1.2. skargi na postępowanie (przygotowawcze, sądowe)

2.1.3. uzyskanie odszkodowania od sprawcy przestępstwa

2.1.4. inne

2.2. Podejrzani o przestępstwo i oskarżeni

2.2.1. brak wiedzy o uprawnieniach i procedurach

2.2.2. skargi na postępowanie (przygotowawcze, sądowe)

2.2.3. środki zapobiegawcze (zmiana środka, dozór, tymczasowe aresztowanie, przedłużanie)

2.2.4. inne

2.3. Skazani

2.3.1. warunki odbywania kary (w tym dostęp do opieki medycznej, nagrody, przepustki, przeludnienie w celach, pałacy w celi)

2.3.2. kary pieniężne i odszkodowania dla ofiar (grzywny, nawiązki)

2.3.3. wykonanie zawieszanej kary pozbawienia wolności

2.3.4. zamiana kary (zastępcza kara pozbawienia wolności, zamiana grzywny na areszt)

2.3.5. łączenie wyroków

2.3.6. warunkowe przedterminowe zwolnienie

2.3.7. przerwa w karze

2.3.8. pomoc finansowa dla skazanych i ich rodzin

2.3.9. przygotowanie do opuszczenia zakładu (programy wolnościowe)

2.3.10. niesłuszne skazanie

2.3.11. zatarcie skazania

2.3.12. inne

2.4. Inne

2.4.1. inne

3. RODZINA

3.1. Zawarcie małżeństwa

3.1.1. zawarcie małżeństwa przez osoby niepełnoletnie lub ubezwłasnowolnione

3.1.2. zawarcie małżeństwa w placówce zamkniętej

3.1.3. zawarcie małżeństwa z obcokrajowcem

3.1.4. inne

3.2. Ustanie małżeństwa

3.2.1. sposoby rozwiązania małżeństwa, rozwód a separacja, orzekanie o winie

3.2.2. postępowanie sądowe (przebieg, koszty, pomoc -prawna z urzędu, dowody, świadkowie)

3.2.3. inne

3.3. Majątek małżonków

3.3.1. majątek wspólny a majątek osobisty

3.3.2. podział majątku

3.3.3. partycypowanie w kosztach utrzymania rodziny

3.3.4. inne

3.4. Dzieci

3.4.1. pochodzenie dziecka (ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie)

3.4.2. opieka nad dziećmi (władza rodzicielska, ograniczenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej, przywracanie władzy rodzicielskiej, ustanowienie opiekuna prawnego, zastrzeżenia do sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej)

3.4.3. problemy wychowawcze

3.4.4. adopcja, rodzina zastępcza

3.4.5. kontakty z dziećmi (brak kontaktu, ograniczenie kontaktu, przywrócenie kontaktu)

3.4.6. inne

3.5 Dochodzenie alimentów

3.5.1. uzyskanie alimentów na dziecko

3.5.2. uzyskanie alimentów na członków rodziny

3.5.3. wysokość alimentów, w tym podnoszenie świadczeń

3.5.4. trudności w egzekwowaniu alimentów

3.5.5. inne

3.6 Zobowiązania alimentacyjne

3.6.1. zasadność

3.6.2. wysokość, w tym obniżenie

3.6.3. inne

3.7 Dysfunkcje w rodzinie

3.7.1. uzależnienie członka rodziny

3.7.2. przemoc domowa

3.7.3. inne

3.8. Konkubinaty

3.8.1. uprawnienia konkubentów (legalizacja związku, dziedziczenie)

3.8.2. majątek konkubentów

3.8.3. inne

3.9. inne

3.9.1. inne

4. ROSZCZENIA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

4.1. Roszczenia z tytułu wyrządzonej szkody

4.1.1. zasady dochodzenia roszczeń

4.1.2. wysokość

4.1.3. egzekucja należności

4.1.4. spór z firmą ubezpieczeniową

4.1.5. inne

4.2. Roszczenia z tytułu odebranego majątku (w tym w okresie po drugiej wojnie światowej)

4.2.1. zasady dochodzenia roszczeń

4.2.2. wysokość

4.2.3. egzekucja należności

4.2.4. inne

4.3. Odzyskiwanie pożyczek

4.3.1. sposób dochodzenia roszczeń

4.3.2. odsetki

4.3.3. egzekucja należności

4.3.4. inne

4.4. Podatki

4.4.1. wysokość

4.4.2. ulgi

4.4.3. inne

4.5. Inne

4.5.1. inne

5. URZĘDY I SĄDY

5.1. Dokumenty, w tym dowody osobiste, paszporty, akta stanu cywilnego

5.1.1. problemy z wyrobieniem i uzyskaniem dokumentów (w tym opłaty i odpisy)

5.1.2. błędy w dokumentach

5.1.3. potwierdzenie miejsca zamieszkania (meldunek)

5.1.4. inne

5.2. Postępowanie przed organem lub urzędem

5.2.1. nieznanomość treści przepisów

5.2.2. procedura (terminy, doręczanie, odwołania, wgląd w dokumentację sprawy, wznowienie postępowania, koszty)

5.2.3. jakość obsługi (skargi na urzędników)

5.2.4. inne

5.3. Postępowanie przed sądem

5.3.1. nieznanomość treści przepisów

5.3.2. możliwość zmiany orzeczenia sądu

5.3.3. procedura sądowa (terminy, doręczenia, reprezentowanie przez członka rodziny, pełnomocnik z urzędu, koszty)

5.3.4. niezadowolenie z pracy wymiaru sprawiedliwości (skargi na pełnomocnika, zastrzeżenia do bezstronności sędziego i innych pracowników sądu)

5.3.5. brak umiejętności sporządzenia pisma

5.3.6. inne

5.4. Problemy osób nie mających obywatelstwa polskiego

5.4.1. uregulowanie pobytu w Polsce

5.4.2. uzyskanie obywatelstwa polskiego

5.4.3. uzyskanie prawa do pracy

5.4.4. inne

5.5. Edukacja (w tym przedszkola, gimnazja, szkoły średnie, uczelnie)

- 5.5.1. prawa ucznia
 - 5.5.2. obowiązek szkolny (w tym wybór szkoły)
 - 5.5.3. konflikty w środowisku szkolnym (między uczniami, uczniami a nauczycielami, nauczycielami a rodzicami)
 - 5.5.4. przemoc w szkole
 - 5.5.5. dziecko z dysfunkcjami (w tym z niepełnosprawnością, z ADHD, z dysgrafią)
 - 5.5.6. opłaty
 - 5.5.7. dowóz dzieci do szkół
 - 5.5.8. inne
- 5.6. Inne**
- 5.6.1 inne

6. WŁASNOŚĆ RZECZY RUCHOMYCH I NIERUCHOMOŚCI, Z WYŁĄCZENIEM MIESZKAŃ WŁASNOŚCIOWYCH

6.1. Nabycie i uregulowanie własności

- 6.1.1. kupno
- 6.1.2. zasiedzenie
- 6.1.3. spory graniczne
- 6.1.4. naruszenie własności i posiadania
- 6.1.5. służebności
- 6.1.6. inne

6.2. Dysponowanie własnością

- 6.2.1. możliwości przekazania za życia i na wypadek śmierci
- 6.2.2. sprzedaż
- 6.2.3. cofnięcie dyspozycji (odwołanie darowizny, zmiana testamentu)
- 6.2.4. współwłasność
- 6.2.5. inne

6.3. Dziedziczenie

- 6.3.1. warunki dziedziczenia (testamentowe, ustawowe)
- 6.3.2. uregulowanie prawa do spadku (nabycie, dział, dokumenty)
- 6.3.3. prawo do zachowku
- 6.3.4. informacja o odpowiedzialności za długi spadkowe, z wyłączeniem długów, o których mowa w kategorii 8.9
- 6.3.5. inne

6.4. Sprawy konsumenckie

- 6.4.1. wadliwy towar
- 6.4.2. nienależyte wykonanie usługi
- 6.4.3. problemy z wycofaniem się z umowy
- 6.4.4. problemy z bankiem
- 6.4.5. inne

6.5. Inne

- 6.5.1. inne

7. ŚWIADCZENIA I ZASIŁKI

7.1. Świadczenia z pomocy społecznej

- 7.1.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)
- 7.1.2. odmowa przyznania świadczenia

7.1.3. inne

7.2. Świadczenia z tytułu bezrobocia

7.2.1. zasady przyznawania świadczeń (kryteria, wysokość, procedury, uzyskanie lub utrata statusu osoby bezrobotnej, rejestracja)

7.2.2. odmowa przyznania świadczenia

7.2.3. świadczenia pieniężne

7.2.4. inne formy pomocy

7.2.5. inne

7.3. Zasiłek rodzinny i dodatki

7.3.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)

7.3.2. odmowa przyznania

7.3.3. inne

7.4. Świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek i dodatek pielęgnacyjny

7.4.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)

7.4.2. odmowa przyznania

7.4.3. inne

7.5. Świadczenia z tytułu choroby i wypadku przy pracy (zasiłek rehabilitacyjny, opiekuńczy, chorobowy, jednorazowe odszkodowanie)

7.5.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)

7.5.2. odmowa przyznania

7.5.3. inne

7.6. Zasiłki macierzyńskie

7.6.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)

7.6.2. odmowa przyznania

7.6.3. inne

7.7. Fundusz alimentacyjny

7.7.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)

7.7.2. odmowa przyznania

7.7.3. inne

7.8. Emerytury

7.8.1. zasady przyznawania (kryteria, procedury, z wyłączeniem określenia wysokości, świadczenie w drodze wyjątku)

7.8.2. kapitał początkowy

7.8.3. otwarte fundusze emerytalne

7.8.4. zmiana wysokości świadczenia

7.8.5. odmowa przyznania

7.8.6. łączenie pracy z emeryturą

7.8.7. inne

7.9. Renta rodzinna

7.9.1. zasady przyznawania (kryteria, procedury, świadczenie w drodze wyjątku)

7.9.2. kwestionowanie wysokości świadczenia

7.9.3. odmowa przyznania

7.9.4. inne

7.10. Renta z tytułu niezdolności do pracy (w tym socjalna)

7.10.1. zasady przyznawania (kryteria, procedury, świadczenie w drodze wyjątku)

7.10.2. kwestionowanie orzeczenia

7.10.3. kwestionowanie wysokości świadczenia

7.10.4. łączenie renty z pracą

7.10.5. odmowa przyznania

7.10.6. inne

7.11. Dodatek mieszkaniowy

7.11.1. zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)

7.11.2. odmowa przyznania

7.11.3. inne

7.12. Inne

7.12.1 inne

8. ZADŁUŻENIA

8.1. Mieszkaniowe

8.1.1. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.1.2. sprawa w sądzie

8.1.3. egzekucja komornicza, koszty komornicze

8.1.4. inne

8.2. Alimentacyjne

8.2.1. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.2.2. egzekucja

8.2.3. sankcje za uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego

8.2.4. inne

8.3. Z tytułu kredytów i pożyczek

8.3.1. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.3.2. przejęcie długu (w tym skargi na firmy windykacyjne, procedura, pobieranie dodatkowych opłat)

8.3.3. sankcje (w tym umieszczenie na liście dłużników, podejrzenie o wyłudzenie kredytu)

8.3.4. sprawa w sądzie, nakaz zapłaty i inne tytuły egzekucyjne

8.3.5. egzekucja komornicza

8.3.6. kwestionowanie wysokości długu

8.3.7. inne

8.4. Odpowiedzialność poręczycieli lub odpowiedzialność za zadłużenia innych

8.4.1. zasadność roszczenia

8.4.2. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.4.3. przejęcie długu

8.4.4. sprawa w sądzie, nakaz zapłaty i inne tytuły egzekucyjne

8.4.5. egzekucja komornicza

8.4.6. kwestionowanie wysokości długu

8.4.7. inne

8.5. Wobec ZUS

8.5.1. kwestionowanie zasadności długu

8.5.2. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.5.3. kwestionowanie wysokości

8.5.4. egzekucja

8.5.5. inne

8.6. Podatkowe

8.6.1. kwestionowanie zasadności długu

8.6.2. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.6.3. kwestionowanie wysokości

8.6.4. egzekucja

8.6.5. inne

8.7. Nienależnie pobrane świadczenia

8.7.1. kwestionowanie zasadności długu

8.7.2. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.7.3. kwestionowanie wysokości

8.7.4. egzekucja

8.7.5. inne

8.8. Kary finansowe (mandaty, grzywny)

8.8.1. podważanie zasadności

8.8.2. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.8.3. sprawa w sądzie

8.8.4. egzekucja

8.8.5. inne

8.9. Długi spadkowe

8.9.1. podważanie zasadności

8.9.2. trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)

8.9.3. sprawa w sądzie

8.9.4. egzekucja

8.9.5. inne

8.10. Długi niejednorodne (sprawy dotyczące jednocześnie kilku rodzajów długów, np. pochodzących z kredytów oraz długów alimentacyjnych lub mieszkaniowych)

8.10.1. trudności ze spłatą długów (etap przedsądowy)

8.10.2. przejęcie długu

8.10.3. sprawa w sądzie

8.10.4. sankcje (w tym związane z długami alimentacyjnymi, wyłudzeniem kredytu, umieszczeniem na liście dłużników)

8.10.5. egzekucja

8.10.6. inne

8.11. Nadmierne zadłużenie

8.11.1. możliwość ogłoszenia upadłości konsumenckiej

8.11.2. przygotowanie wniosku o upadłość konsumencką

8.11.3. postępowanie upadłościowe

8.11.4. oddalenie, zwrot wniosku

8.11.5. inne

9. ZATRUDNIENIE

9.1. Sprawa na etapie przed podjęciem pracy

9.1.1. warunki umowy (w tym składki, dotyczy także umów cywilnoprawnych)

9.1.2. założenie działalności gospodarczej (w tym składki)

9.1.3. brak umowy

9.1.4. inne

9.2. Uprawnienia pracownicze

9.2.1. związane z ciężą

- 9.2.2. związane z rodzicielstwem, urlopy macierzyńskie i wychowawcze, z wyłączeniem zasiłków macierzyńskich, wychowawczych, opiekuńczych
- 9.2.3. związane z niepełnosprawnością
- 9.2.4. związane z wiekiem
- 9.2.5. branżowe
- 9.2.6. urlopy wypoczynkowe i bezpłatne
- 9.2.7. inne

9.3. Warunki pracy (sprawa na etapie po podjęciu pracy)

- 9.3.1. zmiana warunków (w tym kierowanie do innej pracy, zmiana wynagrodzenia)
- 9.3.2. zastrzeżenia do warunków pracy
- 9.4.3. wypadki przy pracy
- 9.4.4. inne

9.4. Wynagrodzenia i dodatki

- 9.4.1. opóźnienia w wypłacie wynagrodzenia, brak lub wypłata części wynagrodzenia
- 9.4.2. prawo do dodatków (premie, nadgodziny)
- 9.4.3. świadczenia związane z odejściem z pracy
- 9.4.4. brak odprowadzania składek na ZUS
- 9.4.5. inne

9.5. Przedłużanie i rozwiązywanie umów (w tym cywilnoprawnych)

- 9.5.1. kontynuacja umowy, umowy czasowe, umowy na okres próbny
- 9.5.2. sposoby rozwiązywania umów, przez pracodawcę lub pracownika, okresy wypowiedzenia
- 9.5.3. uprawnienia związane z rozwiązaniem umowy o pracę (w tym odszkodowanie przy zwolnieniu grupowym, wolne dni na szukanie pracy)
- 9.5.4. kwestionowanie zasadności wypowiedzenia umowy, niesłuszne wypowiedzenie
- 9.5.5. świadectwa pracy, brak świadectwa pracy, kwestionowanie informacji zawartych w świadectwie pracy
- 9.5.6. inne

9.6. Konflikty w pracy

- 9.6.1. nagany, kary, odpowiedzialność materialna
- 9.6.2. mobbing (ze strony pracodawcy i współpracowników)
- 9.6.3. dyskryminacja, molestowanie
- 9.6.4. inne

9.7. Inne

- 9.7.1. inne

10. ZDROWIE

10.1. Ubezpieczenie zdrowotne

- 10.1.1. brak ubezpieczenia
- 10.1.2. dokumenty potwierdzające ubezpieczenie, potwierdzenie ubezpieczenia
- 10.1.3. inne

10.2. Opieka medyczna

- 10.2.1. dostępność do leczenia
- 10.2.2. dokumentacja medyczna
- 10.2.3. błędy lekarskie
- 10.2.4. dofinansowanie leczenia i sprzętu
- 10.2.5. skargi na poziom usług

10.2.6. inne

10.3. Orzekanie o niepełnosprawności (dotyczy tylko orzekania pozarentowego, z wyłączeniem ZUS)

10.3.1. uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności

10.3.2. kwestionowanie orzeczenia, w tym odwołania

10.3.3. uprawnienia wynikające z orzeczenia

10.3.4. inne

10.4. Opieka nad osobami niesamodzielnymi (w tym chorymi psychicznie)

10.4.1. trudności z zapewnieniem opieki

10.4.2. usługi opiekuńcze (opłaty za usługi, zmiana opiekuna, zakres usług)

10.4.3. opieka instytucjonalna

10.4.4. ubezwłasnowolnienie

10.4.5. przymusowe leczenie chorych psychicznie

10.4.6. inne

10.5. Inne

10.5.1. inne

WZÓR

ZBIORCZA INFORMACJA		
o wykonaniu zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej sporządzona przez Starostę		
za kwartałroku		
Lp.	Rodzaj danych	Liczba
I	Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzone przez adwokatów lub radców prawnych	
1.	Liczba osób, którym udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej w punktach prowadzonych przez adwokatów lub radców prawnych	
2.	Formy udokumentowania uprawnienia do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej	
2.1	oryginał albo odpis decyzji o przyznaniu świadczenia z pomocy społecznej lub zaświadczenie o udzieleniu świadczenia, o którym mowa w art. 106 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej	
2.2	Karta Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny	
2.3	zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego	
2.4	legitymacja weterana albo legitymacja weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa	
2.5	dokument stwierdzający tożsamość i nieukończenie 26 lat	
2.6	dokument stwierdzający tożsamość i ukończenie 65 lat	
2.7	pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.8	pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	

2.9	dokument potwierdzający ciążę	
2.10	oświadczenie o wysokości dochodu, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.11	oryginał albo odpis decyzji, o której mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci	
2.12	decyzja starosty o uznaniu za osobę bezrobotną, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	
2.13	orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	
2.14	pismo lub ustne oświadczenie kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracownika socjalnego lub asystenta rodziny, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.15	formularz „Niebieska Karta” lub plan pomocy w indywidualnym przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, podpisany przez przedstawiciela jednostki tworzącej zespół interdyscyplinarny	
2.16	pismo lub ustne oświadczenie kuratora, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.17	dokument wypowiedzenia stosunku prawnego odpłatnego używania lokalu lub pozew o nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu lub wyrok w tej sprawie	
2.18	paszport wraz z wizą repatriacyjną wydaną na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji	
2.19	oświadczenie o faktach i okolicznościach, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 16 z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.20	orzeczenie sądu rodzinnego albo umowa, o których mowa w art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	
3.	Dziedzina prawa, z której udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej	

3.1	prawo rodzinne, z wyłączeniem rozwodów, separacji i alimentów	
3.2	sprawa dotycząca rozwodu lub separacji	
3.3	sprawa dotycząca alimentów	
3.4	sprawa z zakresu prawa pracy	
3.5	sprawa z zakresu rozpoczęcia działalności gospodarczej	
3.6	sprawa z zakresu prawa cywilnego, z wyłączeniem spraw z zakresu prawa rzeczowego i spadkowego	
3.7	sprawa z zakresu prawa rzeczowego	
3.8	sprawa z zakresu prawa spadkowego	
3.9	sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych, prawa do opieki zdrowotnej	
3.10	sprawa z zakresu prawa administracyjnego, z wyjątkiem prawa podatkowego	
3.11	sprawa z zakresu prawa karnego	
3.12	sprawa z zakresu prawa podatkowego	
3.13	inne	
4.	Kategorie spraw zgłoszonych do nieodpłatnej pomocy prawnej, zgodnie z trzycyfrowym numerem kategorii z wykazu stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2017 r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (poz.)	
4.1	MIESZKANIA	
4.1.1	Brak mieszkania	
4.1.1.1	Warunki uzyskania mieszkania	
4.1.1.2	Odmowa przyznania mieszkania	
4.1.1.3	inne	
4.1.2	Uzyskanie prawa do mieszkania po krewnym lub znajomym (dotyczy mieszkań komunalnych, lokatorskich, zakładowych, resortowych, z wyłączeniem mieszkań własnościowych)	
4.1.2.1	uzyskanie prawa do mieszkania po śmierci najemcy lub członka spółdzielni	
4.1.2.2	uzyskanie prawa do mieszkania po opuszczeniu przez najemcę lub członka spółdzielni	
4.1.2.3	inne	
4.1.3	Utrata mieszkania	
4.1.3.1	pozbawienie tytułu prawnego do mieszkania (wypowiedzenie umowy najmu,	

	wykluczenie z członkostwa spółdzielni, licytacja)	
4.1.3.2	eksmisja	
4.1.3.3	lokal po eksmisji (pomieszczenie tymczasowe, lokal socjalny)	
4.1.3.4	inne	
4.1.4	Uciążliwy lokator lub współlokator	
4.1.4.1	możliwości pozbycia się lokatora lub współlokatora	
4.1.4.2	wyegzekwowanie wyroku sądowego	
4.1.4.3	inne	
4.1.5	Użytkowanie mieszkania	
4.1.5.1	wysokość opłat	
4.1.5.2	odpowiedzialność osób współmieszkających za opłaty	
4.1.5.3	odpowiedzialność za naprawy lub remonty	
4.1.5.4	sytuacje konfliktowe (konflikty z zarządcą, ze współlokatorem, byłym małżonkiem, konflikty sąsiedzkie)	
4.1.5.5	mieszkanie na czas remontu lub rozbiórki	
4.1.5.6	zamiana mieszkania	
4.1.5.7	adaptacja mieszkania	
4.1.5.8	mieszkanie po rozwodzie	
4.1.5.9	inne	
4.1.6.	Dysponowanie mieszkaniem	
4.1.6.1	możliwości przekazania za życia i na wypadek śmierci	
4.1.6.2.	sprzedaż	
4.1.6.3	wynajem	
4.1.6.4.	cofnięcie dyspozycji (odwołanie darowizny, zmiana testamentu)	
4.1.6.5	inne	
4.1.7	Uzyskanie prawa własności do mieszkania	
4.1.7.1	procedury związane z uzyskaniem prawa własności	
4.1.7.2	wstrzymanie lub odmowa przekształcenia prawa do mieszkania	
4.1.7.3	inne	
4.1.8	Kupno mieszkania na rynku pierwotnym lub wtórnym	
4.1.8.1	procedury związane z kupnem mieszkania	
4.1.8.2	koszty związane z kupnem mieszkania (opłaty notarialne, podatek od czynności cywilnoprawnych)	

4.1.8.3	zadatek lub zaliczka	
4.1.8.4	agencje pośredniczące w zakupie mieszkań (agencje nieruchomości, firmy deweloperskie)	
4.1.8.5	inne	
4.1.9	Inne	
4.1.9.1	inne	
4.2	PRZESTĘPCZOŚĆ	
4.2.1	Ofiary przestępstwa	
4.2.1.1	brak wiedzy o uprawnieniach i procedurach	
4.2.1.2	skargi na postępowanie (przygotowawcze, sądowe)	
4.2.1.3	uzyskanie odszkodowania od sprawcy przestępstwa	
4.2.1.4	inne	
4.2.2	Podejrzani o przestępstwo i oskarżeni	
4.2.2.1	brak wiedzy o uprawnieniach i procedurach	
4.2.2.2	skargi na postępowanie (przygotowawcze, sądowe)	
4.2.2.3	środki zapobiegawcze (zmiana środka, dozór, tymczasowe aresztowanie, przedłużanie)	
4.2.2.4	inne	
4.2.3	Skazani	
4.2.3.1	warunki odbywania kary (w tym dostęp do opieki medycznej, nagrody, przepustki, przeludnienie w celach, pałacy w celi)	
4.2.3.2	kary pieniężne i odszkodowania dla ofiar (grzywny, nawiązki)	
4.2.3.3	wykonanie zawieszanej kary pozbawienia wolności	
4.2.3.4	zamiana kary (zastępcza kary pozbawienia wolności, zamiana grzywny na areszt)	
4.2.3.5	łączenie wyroków	
4.2.3.6	warunkowe przedterminowe zwolnienie	
4.2.3.7	przerwa w karze	
4.2.3.8	pomoc finansowa dla skazanych i ich rodzin	
4.2.3.9	przygotowanie do opuszczenia zakładu (programy wolnościowe)	
4.2.3.10	niesłuszne skazanie	
4.2.3.11	zatarcie skazania	
4.2.3.12	inne	
4.2.4	Inne	
4.2.4.1	inne	

4.3	RODZINA	
4.3.1	Zawarcie małżeństwa	
4.3.1.1	zawarcie małżeństwa przez osoby niepełnoletnie lub ubezwłasnowolnione	
4.3.1.2	zawarcie małżeństwa w placówce zamkniętej	
4.3.1.3	zawarcie małżeństwa z obcokrajowcem	
4.3.1.4	inne	
4.3.2	Ustanie małżeństwa	
4.3.2.1	sposoby rozwiązania małżeństwa, rozwód a separacja, orzekanie o winie	
4.3.2.2	postępowanie sądowe (przebieg, koszty, pomoc prawna z urzędu, dowody, świadkowie)	
4.3.2.3	inne	
4.3.3	Majątek małżonków	
4.3.3.1	majątek wspólny a majątek osobisty	
4.3.3.2	podział majątku	
4.3.3.3	partycypowanie w kosztach utrzymania rodziny	
4.3.3.4	inne	
4.3.4	Dzieci	
4.3.4.1	pochodzenie dziecka (ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie)	
4.3.4.2	opieka nad dziećmi (władza rodzicielska, ograniczenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej, przywracanie władzy rodzicielskiej, ustanowienie opiekuna prawnego, zastrzeżenia do sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej)	
4.3.4.3	problemy wychowawcze	
4.3.4.4	adopcja, rodzina zastępcza	
4.3.4.5	kontakty z dziećmi (brak kontaktu, ograniczenie kontaktu, przywrócenie kontaktu)	
4.3.4.6	inne	
4.3.5	Dochodzenie alimentów	
4.3.5.1	uzyskanie alimentów na dziecko	
4.3.5.2	uzyskanie alimentów na członków rodziny	
4.3.5.3	wysokość alimentów, w tym podnoszenie świadczeń	
4.3.5.4	trudności w egzekwowaniu alimentów	
4.3.5.5	inne	
4.3.6	Zobowiązania alimentacyjne	
4.3.6.1	zasadność	

4.3.6.2	wysokość, w tym obniżenie	
4.3.6.3	inne	
4.3.7	Dysfunkcje w rodzinie	
4.3.7.1	uzależnienie członka rodziny	
4.3.7.2	przemoc domowa	
4.3.7.3	inne	
4.3.8	Konkubinat	
4.3.8.1	uprawnienia konkubentów (legalizacja związku, dziedziczenie)	
4.3.8.2	majątek konkubentów	
4.3.8.3	inne	
4.3.9	Inne	
4.3.9.1	inne	
4.4	ROSZCZENIA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	
4.4.1	Roszczenia z tytułu wyrządzonej szkody	
4.4.1.1	zasady dochodzenia roszczeń	
4.4.1.2	wysokość	
4.4.1.3	egzekucja należności	
4.4.1.4	spór z firmą ubezpieczeniową	
4.4.1.5	inne	
4.4.2	Roszczenia z tytułu odebranego majątku (w tym w okresie po drugiej wojnie światowej)	
4.4.2.1	zasady dochodzenia roszczeń	
4.4.2.2	wysokość	
4.4.2.3	egzekucja należności	
4.4.2.4	inne	
4.4.3	Odzyskiwanie pożyczek	
4.4.3.1	sposób dochodzenia roszczeń	
4.4.3.2	odsetki	
4.4.3.3	egzekucja należności	
4.4.3.4	inne	
4.4.4	Podatki	
4.4.4.1	wysokość	

4.4.4.2	ulgi	
4.4.4.3	inne	
4.4.5	Inne	
4.4.5.1	inne	
4.5	URZĘDY I SĄDY	
4.5.1	Dokumenty, w tym dowody osobiste, paszporty, akta stanu cywilnego	
4.5.1.1	problemy z wyrobieniem i uzyskaniem dokumentów (w tym opłaty i odpisy)	
4.5.1.2	błędy w dokumentach	
4.5.1.3	potwierdzenie miejsca zamieszkania (meldunek)	
4.5.1.4	inne	
4.5.2	Postępowanie przed organem lub urzędem	
4.5.2.1	nieznajomość treści przepisów	
4.5.2.2	procedura (terminy, doręczanie, odwołania, wgląd w dokumentację sprawy, wznowienie postępowania, koszty)	
4.5.2.3	jakość obsługi (skargi na urzędników)	
4.5.2.4	inne	
4.5.3	Postępowanie przed sądem	
4.5.3.1	nieznajomość treści przepisów	
4.5.3.2	możliwość zmiany orzeczenia sądu	
4.5.3.3	procedura sądowa (terminy, doręczenia, reprezentowanie przez członka rodziny, pełnomocnik z urzędu, koszty)	
4.5.3.4	niezadowolenie z pracy wymiaru sprawiedliwości (skargi na pełnomocnika, zastrzeżenia do bezstronności sędziego i innych pracowników sądu)	
4.5.3.5	brak umiejętności sporządzenia pisma	
4.5.3.6	inne	
4.5.4	Problemy osób nie mających obywatelstwa polskiego	
4.5.4.1	uregulowanie pobytu w Polsce	
4.5.4.2	uzyskanie obywatelstwa polskiego	
4.5.4.3	uzyskanie prawa do pracy	
4.5.4.4	inne	
4.5.5	Edukacja (w tym przedszkola, gimnazja, szkoły średnie, uczelnie)	
4.5.5.1	prawa ucznia	
4.5.5.2	obowiązek szkolny (w tym wybór szkoły)	
4.5.5.3	konflikty w środowisku szkolnym (między uczniami, uczniami a nauczycielami, nauczycielami a rodzicami)	

4.5.5.4	przemoc w szkole	
4.5.5.5	dziecko z dysfunkcjami (w tym z niepełnosprawnością, z ADHD, z dysgrafią)	
4.5.5.6	opłaty	
4.5.5.7	dowóz dzieci do szkół	
4.5.5.8	inne	
4.5.6	Inne	
4.5.6.1	inne	
4.6	WŁASNOŚĆ RZECZY RUCHOMYCH I NIERUCHOMOŚCI, Z WYŁĄCZENIEM MIESZKAŃ WŁASNOŚCIOWYCH	
4.6.1	Nabycie i uregulowanie własności	
4.6.1.1	kupno	
4.6.1.2	zasiedzenie	
4.6.1.3	spory graniczne	
4.6.1.4	naruszenie własności i posiadania	
4.6.1.5	służebności	
4.6.1.6	inne	
4.6.2	Dysponowanie własnością	
4.6.2.1	możliwości przekazania za życia i na wypadek śmierci	
4.6.2.2	sprzedaż	
4.6.2.3	cofnięcie dyspozycji (odwołanie darowizny, zmiana testamentu)	
4.6.2.4	współwłasność	
4.6.2.5	inne	
4.6.3	Dziedziczenie	
4.6.3.1	warunki dziedziczenia (testamentowe, ustawowe)	
4.6.3.2	uregulowanie prawa do spadku (nabycie, dział, dokumenty)	
4.6.3.3	prawo do zachowku	
4.6.3.4	odpowiedzialność za długi spadkowe, z wyłączeniem długów, o których mowa w kategorii 8.9	
4.6.3.5	inne	
4.6.4	Sprawy konsumenckie	
4.6.4.1	wadliwy towar	
4.6.4.2	nienależyte wykonanie usługi	
4.6.4.3	problemy z wycofaniem się z umowy	

4.6.4.4	problemy z bankiem	
4.6.4.5	inne	
4.6.5	Inne	
4.6.5.1	inne	
4.7	ŚWIADCZENIA I ZASIŁKI	
4.7.1	Świadczenia z pomocy społecznej	
4.7.1.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.1.2	odmowa przyznania świadczenia	
4.7.1.3	inne	
4.7.2	Świadczenia z tytułu bezrobocia	
4.7.2.1	zasady przyznawania świadczeń (kryteria, wysokość, procedury, uzyskanie lub utrata statusu osoby bezrobotnej, rejestracja)	
4.7.2.2	odmowa przyznania świadczenia	
4.7.2.3	świadczenia pieniężne	
4.7.2.4	inne formy pomocy	
4.7.2.5	inne	
4.7.3	Zasilek rodzinny i dodatki	
4.7.3.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.3.2	odmowa przyznania	
4.7.3.3	inne	
4.7.4	Świadczenie pielęgnacyjne, zasilek i dodatek pielęgnacyjny	
4.7.4.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.4.2	odmowa przyznania	
4.7.4.3	inne	
4.7.5	Świadczenia z tytułu choroby i wypadku przy pracy (zasilek rehabilitacyjny, opiekuńczy, chorobowy, jednorazowe odszkodowanie)	
4.7.5.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.5.2	odmowa przyznania	
4.7.5.3	inne	
4.7.6	Zasiłki macierzyńskie	
4.7.6.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.6.2	odmowa przyznania	
4.7.6.3	inne	

4.7.7	Fundusz alimentacyjny	
4.7.7.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.7.2	odmowa przyznania	
4.7.7.3	inne	
4.7.8	Emerytury	
4.7.8.1	zasady przyznawania (kryteria, procedury, z wyłączeniem określenia wysokości, świadczenie w drodze wyjątku)	
4.7.8.2	kapitał początkowy	
4.7.8.3	otwarte fundusze emerytalne	
4.7.8.4	zmiana wysokości świadczenia	
4.7.8.5	odmowa przyznania	
4.7.8.6	łączenie pracy z emeryturą	
4.7.8.7	inne	
4.7.9	Renta rodzinna	
4.7.9.1	zasady przyznawania (kryteria, procedury, świadczenie w drodze wyjątku)	
4.7.9.2	kwestionowanie wysokości świadczenia	
4.7.9.3	odmowa przyznania	
4.7.9.4	inne	
4.7.10	Renta z tytułu niezdolności do pracy (w tym socjalna)	
4.7.10.1	zasady przyznawania (kryteria, procedury, świadczenie w drodze wyjątku)	
4.7.10.2	kwestionowanie orzeczenia	
4.7.10.3	kwestionowanie wysokości świadczenia	
4.7.10.4	łączenie renty z pracą	
4.7.10.5	odmowa przyznania	
4.7.10.6	inne	
4.7.11	Dodatek mieszkaniowy	
4.7.11.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.11.2	odmowa przyznania	
4.7.11.3	inne	
4.7.12	Inne	
4.7.12.1	inne	
4.8	ZADŁUŻENIA	

4.8.1	Mieszkaniowe	
4.8.1.1	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.1.2	sprawa w sądzie	
4.8.1.3	egzekucja komornicza, koszty komornicze	
4.8.1.4	inne	
4.8.2	Alimentacyjne	
4.8.2.1	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.2.2	egzekucja	
4.8.2.3	sankcje za uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego	
4.8.2.4	inne	
4.8.3	Z tytułu kredytów i pożyczek	
4.8.3.1	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.3.2	przyjęcie długu (w tym skargi na firmy windykacyjne, procedura, pobieranie dodatkowych opłat)	
4.8.3.3	sankcje (w tym umieszczenie na liście dłużników, podejrzenie o wyłudzenie kredytu)	
4.8.3.4	sprawa w sądzie, nakaz zapłaty i inne tytuły egzekucyjne	
4.8.3.5	egzekucja komornicza	
4.8.3.6	kwestionowanie wysokości długu	
4.8.3.7	inne	
4.8.4	Odpowiedzialność poręczycieli lub odpowiedzialność za zadłużenia innych	
4.8.4.1	zasadność roszczenia	
4.8.4.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.4.3	przyjęcie długu	
4.8.4.4	sprawa w sądzie, nakaz zapłaty i inne tytuły egzekucyjne	
4.8.4.5	egzekucja komornicza	
4.8.4.6	kwestionowanie wysokości długu	
4.8.4.7	inne	
4.8.5	Wobec ZUS	
4.8.5.1	kwestionowanie zasadności długu	
4.8.5.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.5.3	kwestionowanie wysokości	
4.8.5.4	egzekucja	
4.8.5.5	inne	

4.8.6	Podatkowe	
4.8.6.1	kwestionowanie zasadności długu	
4.8.6.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.6.3	kwestionowanie wysokości	
4.8.6.4	egzekucja	
4.8.6.5	inne	
4.8.7	Nienależnie pobrane świadczenia	
4.8.7.1	kwestionowanie zasadności długu	
4.8.7.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.7.3	kwestionowanie wysokości	
4.8.7.4	egzekucja	
4.8.7.5	inne	
4.8.8	Kary finansowe (mandaty, grzywny)	
4.8.8.1	podważanie zasadności	
4.8.8.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.8.3	sprawa w sądzie	
4.8.8.4	egzekucja	
4.8.8.5	inne	
4.8.9	Długi spadkowe	
4.8.9.1	podważanie zasadności	
4.8.9.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.9.3	sprawa w sądzie	
4.8.9.4	egzekucja	
4.8.9.5	inne	
4.8.10	Długi niejednorodne (sprawy dotyczące jednocześnie kilku rodzajów długów, np. pochodzących z kredytów oraz długów alimentacyjnych lub mieszkaniowych)	
4.8.10.1	trudności ze spłatą długów (etap przedsądowy)	
4.8.10.2	przejęcie długu	
4.8.10.3	sprawa w sądzie	
4.8.10.4	sankcje (w tym związane z długami alimentacyjnymi, wyłudzeniem kredytu, umieszczeniem na liście dłużników)	
4.8.10.5	egzekucja	
4.8.10.6	inne	
4.8.11	Nadmierne zadłużenie	

4.8.11.1	możliwość ogłoszenia upadłości konsumenckiej	
4.8.11.2	przygotowanie wniosku o upadłość konsumencką	
4.8.11.3	postępowanie upadłościowe	
4.8.11.4	oddalenie, zwrot wniosku	
4.8.11.5	inne	
4.9	ZATRUDNIENIE	
4.9.1	Sprawa na etapie przed podjęciem pracy	
4.9.1.1	warunki umowy (w tym składki, dotyczy także umów cywilnoprawnych)	
4.9.1.2	założenie działalności gospodarczej (w tym składki)	
4.9.1.3	brak umowy	
4.9.1.4	inne	
4.9.2	Uprawnienia pracownicze	
4.9.2.1	związane z ciążą	
4.9.2.2	związane z rodzicielstwem urlopy macierzyńskie i wychowawcze, z wyłączeniem zasiłków macierzyńskich, wychowawczych, opiekuńczych	
4.9.2.3	związane z niepełnosprawnością	
4.9.2.4	związane z wiekiem	
4.9.2.5	branżowe	
4.9.2.6	urlopy wypoczynkowe i bezpłatne	
4.9.2.7	inne	
4.9.3	Warunki pracy (sprawa na etapie po podjęciu pracy)	
4.9.3.1	zmiana warunków (w tym kierowanie do innej pracy, zmiana wynagrodzenia)	
4.9.3.2	zastrzeżenia do warunków pracy	
4.9.4.3	wypadki przy pracy	
4.9.4.4	inne	
4.9.4	Wynagrodzenia i dodatki	
4.9.4.1	opóźnienia w wypłacie wynagrodzenia, brak lub wypłata części wynagrodzenia	
4.9.4.2	prawo do dodatków (premie, nadgodziny)	
4.9.4.3	świadczenia związane z odejściem z pracy	
4.9.4.4	brak odprowadzania składek na ZUS	
4.9.4.5	inne	
4.9.5	Przedłużanie i rozwiązywanie umów (w tym cywilnoprawnych)	

4.9.5.1	kontynuacja umowy, umowy czasowe, umowy na okres próbny	
4.9.5.2	sposoby rozwiązania umów przez pracodawcę lub pracownika, okresy wypowiedzenia	
4.9.5.3	uprawnienia związane z rozwiązaniem umowy o pracę (w tym odszkodowanie przy zwolnieniu grupowym, wolne dni na szukanie pracy)	
4.9.5.4	kwestionowanie zasadności wypowiedzenia, niesłuszne wypowiedzenie	
4.9.5.5	świadczenia pracy, brak świadectwa pracy, kwestionowanie informacji zawartych w świadectwie pracy	
4.9.5.6	inne	
4.9.6	Konflikty w pracy	
4.9.6.1	nagany, kary, odpowiedzialność materialna	
4.9.6.2	mobbing (ze strony pracodawcy i współpracowników)	
4.9.6.3	dyskryminacja, molestowanie	
4.9.6.4	inne	
4.9.7	Inne	
4.9.7.1	inne	
4.10	ZDROWIE	
4.10.1	Ubezpieczenie zdrowotne	
4.10.1.1	brak ubezpieczenia	
4.10.1.2	dokumenty potwierdzające ubezpieczenie, potwierdzenie ubezpieczenia	
4.10.1.3	inne	
4.10.2	Opieka medyczna	
4.10.2.1	dostępność do leczenia	
4.10.2.2	dokumentacja medyczna	
4.10.2.3	błędy lekarskie	
4.10.2.4	dofinansowanie leczenia i sprzętu	
4.10.2.5	skargi na poziom usług	
4.10.2.6	inne	
4.10.3	Orzekanie o niepełnosprawności (dotyczy tylko orzekania pozarentowego, z wyłączeniem ZUS)	
4.10.3.1	uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności	
4.10.3.2	kwestionowanie orzeczenia, w tym odwołania	
4.10.3.3	uprawnienia wynikające z orzeczenia	
4.10.3.4	inne	

4.10.4	Opieka nad osobami niesamodzielnymi (w tym chorymi psychicznie)	
4.10.4.1	trudności z zapewnieniem opieki	
4.10.4.2	usługi opiekuńcze (opłaty za usługi, zmiana opiekuna, zakres usług)	
4.10.4.3	opieka instytucjonalna	
4.10.4.4	ubezwłasnowolnienie	
4.10.4.5	przymusowe leczenie chorych psychicznie	
4.10.4.6	inne	
4.10.5	Inne	
4.10.5.1	inne	
5.	Forma udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej	
5.1	poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym, o przysługujących jej uprawnieniach lub o spoczywających na niej obowiązkach	
5.2	wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego	
5.3	sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym	
5.4	sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym	
5.5	poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym i możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji	
5.6	sporządzenie umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji	
5.7	przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej	
5.8	porada obywatelska	
5.9	przekazanie osobie uprawnionej informacji o innych jednostkach poradnictwa, o których mowa w art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej	

	pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej – ile razy wskazano poradnictwo:	
5.9.1	rodzinne	
5.9.2	psychologiczne	
5.9.3	pedagogiczne	
5.9.4	z zakresu pomocy społecznej	
5.9.5	w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień	
5.9.6	z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
5.9.7	w ramach interwencji kryzysowej	
5.9.8	dla osób bezrobotnych	
5.9.9	dla osób pokrzywdzonych przestępstwem	
5.9.10	z zakresu praw konsumentów	
5.9.11	z zakresu praw dziecka	
5.9.12	z zakresu praw pacjenta	
5.9.13	z zakresu ubezpieczeń społecznych	
5.9.14	z zakresu prawa pracy	
5.9.15	z zakresu prawa podatkowego	
5.9.16	dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego	
5.9.17	inne	
6.	Czas poświęcony na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej	
6.1	poniżej 10 minut	
6.2	od 10 minut do 20 minut	
6.3	od 20 minut do 30 minut	
6.4	od 30 minut do 40 minut	
6.5	od 40 minut do 50 minut	
6.6	od 50 minut do 60 minut	
6.7	od 60 minut do 90 minut	
6.8	od 90 minut do 120 minut	
6.9	od 120 minut do 150 minut	
6.10	od 150 minut do 180 minut	
6.11	od 180 minut do 210 minut	
6.12	od 210 minut do 240 minut	

7.	W przypadku przeprowadzenia mediacji, o której mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej:	
7.1	łączna liczba spraw, w których zorganizowano posiedzenia mediacyjne	
7.2	łączna liczba posiedzeń mediacyjnych (bez spotkań informacyjnych)	
7.3	łączny czas trwania posiedzeń mediacyjnych (bez spotkań informacyjnych, z przybliżeniem do pół godziny)	
7.4	łączna liczba przypadków zakończonych podpisaniem ugody przed mediatorem	
7.5	łączna liczba przypadków, w których sporządzono wniosek o zatwierdzenie przez sąd ugody zawartej przed mediatorem	
8.	Dane zbiorcze dotyczące osób którym udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej	
8.1	Wiek	
8.1.1	poniżej 18 roku życia	
8.1.2	18-26 lat	
8.1.3	26-35 lat	
8.1.4	35-45 lat	
8.1.5	45-55 lata	
8.1.6	55-65 lat	
8.1.7	65-75 lat	
8.1.8	75-85 lat	
8.1.9	powyżej 85 lat	
8.2	Płeć	
8.2.1	kobieta	
8.2.2	mężczyzna	
8.3	Wykształcenie	
8.3.1	wyższe I stopnia (inżynier, licencjat)	
8.3.2	wyższe II stopnia	
8.3.3	policealne	
8.3.4	średnie zawodowe	
8.3.5	średnie ogólnokształcące	
8.3.6	zasadnicze zawodowe	

8.3.7	gimnazjalne	
8.3.8	podstawowe	
8.3.9	pozostałe	
8.4	Średni miesięczny dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym	
8.4.1	bez dochodu	
8.4.2	poniżej 600 zł	
8.4.3	od 600 zł do 999 zł	
8.4.4	od 1000 zł do 1499 zł	
8.4.5	od 1500 zł do 1999 zł	
8.4.6	od 2000 zł do 2499 zł	
8.4.7	od 2500 zł do 2999 zł	
8.4.8	od 3000 zł do 3499 zł	
8.4.9	od 3500 zł do 3999 zł	
8.4.10	powyżej 4000 zł	
8.5	Źródło dochodu w gospodarstwie domowym	
8.5.1	praca	
8.5.2	prowadzący działalność gospodarczą	
8.5.3	na utrzymaniu rodziny	
8.5.4	emerytura	
8.5.5	renta z tytułu niezdolności do pracy	
8.5.6	renta socjalna	
8.5.7	renta rodzinna	
8.5.8	świadczenie przedemerytalne	
8.5.9	alimenty	
8.5.10	bezrobotny zarejestrowany w Urzędzie Pracy	
8.5.11	zasilek	
8.5.12	uczący się	
8.5.13	inne	
8.6	Liczba członków gospodarstwa domowego	
8.6.1	1	
8.6.2	2	
8.6.3	3	

8.6.4	4	
8.6.5	5	
8.6.6	6	
8.6.7	7	
8.6.8	8	
8.6.9	powyżej 8	
9.	Miejsce zamieszkania	
9.1	wieś	
9.2	miasto poniżej 10.000 mieszkańców	
9.3	miasto od 10.000 - do 25.000 mieszkańców	
9.4	miasto powyżej 25.000 - do 100.000 mieszkańców	
9.5	miasto powyżej 100.000 mieszkańców	
10.	Dane dotyczące ocen udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej	
10.1	Liczba osób, które wyraziły zgodę na ocenę poprzez wypełnienie części B karty pomocy	
10.2	Odpowiedzi na pytanie, czy spotkała/ł się Pani/Pan z życzliwym przyjęciem w punkcie	
10.2.1	zdecydowanie tak (uprzejmy sposób obsługi)	
10.2.2	raczej tak	
10.2.3	trudno powiedzieć	
10.2.4	raczej nie	
10.2.5	zdecydowanie nie (nieuprzejmy sposób obsługi)	
10.3	Odpowiedzi na pytanie, czy porada została przedstawiona w sposób zrozumiały	
10.3.1	zrozumiały	
10.3.2	raczej zrozumiały	
10.3.3	raczej niezrozumiały	
10.3.4	niezrozumiały	
10.4.	Odpowiedzi na pytanie, czy po uzyskaniu porady, wie Pani/Pan, jakie dalsze kroki można podjąć	
10.4.1	zdecydowanie tak	
10.4.2	raczej tak	
10.4.3	raczej nie	

10.4.4	zdecydowanie nie	
10.5	Odpowiedzi na pytanie, skąd Pani/Pan dowiedziała/l się o działalności punktu	
10.5.1	osoby bliskie lub inni klienci punktów	
10.5.2	internet	
10.5.3	plakaty	
10.5.4	ulotki lub broszury	
10.5.5	prasa	
10.5.6	radio	
10.5.7	telewizja	
10.5.8	w inny sposób	
10.6	Odpowiedzi na pytanie, czy poleciliby Pani/Pan skorzystanie z naszej pomocy innej osobie	
10.6.1	zdecydowanie tak	
10.6.2	raczej tak	
10.6.3	raczej nie	
10.6.4	zdecydowanie nie	
10.7	Liczba osób, które zgodziły się na udostępnienie numeru telefonu kontaktowego w celu zasięgnięcia szerszej opinii o udzielonej pomocy prawnej	
II	Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzone przez organizacje pozarządowe	
1.	Liczba osób, którym udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w punktach prowadzonych przez organizacje pozarządowe	
2	Formy udokumentowania uprawnienia do nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	
2.1	oryginał albo odpis decyzji o przyznaniu świadczenia z pomocy społecznej lub zaświadczenie o udzieleniu świadczenia, o którym mowa w art. 106 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej	
2.2	Karta Dużej Rodziny, o której mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny	
2.3	zaświadczenie, o którym mowa w ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o	

	kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego	
2.4	legitymacja weterana albo legitymacja weterana poszkodowanego, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa	
2.5	dokument stwierdzający tożsamość i nieukończenie 26 lat	
2.6	dokument stwierdzający tożsamość i ukończenie 65 lat	
2.7	pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.8	pisemne oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.9	dokument potwierdzający ciężę	
2.10	oświadczenie o wysokości dochodu, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.11	oryginał albo odpis decyzji, o której mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci	
2.12	decyzja starosty o uznaniu za osobę bezrobotną, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	
2.13	orzeczenie o niepełnosprawności albo orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych	
2.14	pismo lub ustne oświadczenie kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracownika socjalnego lub asystenta rodziny, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.15	formularz „Niebieska Karta” lub plan pomocy w indywidualnym przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, podpisany przez przedstawiciela jednostki	

	tworzącej zespół interdyscyplinarny	
2.16	pismo kuratora lub ustne oświadczenie kuratora, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.17	dokument wypowiedzenia stosunku prawnego odpłatnego używania lokalu lub pozew o nakazanie przez sąd opróżnienia lokalu lub wyrok w tej sprawie	
2.18	paszport wraz z wizą repatriacyjną wydaną na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji	
2.19	oświadczenie o faktach i okolicznościach, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 16 z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej	
2.20	orzeczenie sądu rodzinnego albo umowa, o których mowa w art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	
3.	Dziedzina prawa, z której udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	
3.1	prawo rodzinne, z wyłączeniem rozwodów, separacji i alimentów	
3.2	sprawa dotycząca rozwodu lub separacji	
3.3	sprawa dotycząca alimentów	
3.4	sprawa z zakresu prawa pracy	
3.5	sprawa z zakresu rozpoczęcia działalności gospodarczej	
3.6	sprawa z zakresu prawa cywilnego, z wyłączeniem spraw z zakresu prawa rzeczowego i spadkowego	
3.7	sprawa z zakresu prawa rzeczowego	
3.8	sprawa z zakresu prawa spadkowego	
3.9	sprawa z zakresu ubezpieczeń społecznych, prawa do opieki zdrowotnej	
3.10	sprawa z zakresu prawa administracyjnego z wyjątkiem prawa podatkowego	
3.11	sprawa z zakresu prawa karnego	
3.12	sprawa z zakresu prawa podatkowego	
3.13	inne	
4.	Kategorie spraw zgłoszonych do nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego zgodnie z trzycyfrowym numerem kategorii z wykazu stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia	

 2017 r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (poz.)	
4.1	MIESZKANIA	
4.1.1	Brak mieszkania	
4.1.1.1	warunki uzyskania mieszkania	
4.1.1.2	odmowa przyznania mieszkania	
4.1.1.3	inne	
4.1.2	Uzyskanie prawa do mieszkania po krewnym lub znajomym (dotyczy mieszkań komunalnych, lokatorskich, zakładowych, resortowych, z wyłączeniem mieszkań własnościowych)	
4.1.2.1	uzyskanie prawa do mieszkania po śmierci najemcy lub członka spółdzielni	
4.1.2.2	uzyskanie prawa do mieszkania po opuszczeniu przez najemcę lub członka spółdzielni	
4.1.2.3	inne	
4.1.3	Utrata mieszkania	
4.1.3.1	pozbawienie tytułu prawnego do mieszkania (wypowiedzenie umowy najmu, wykluczenie z członkostwa spółdzielni, licytacja)	
4.1.3.2	eksmisja	
4.1.3.3	lokal po eksmisji (pomieszczenie tymczasowe, lokal socjalny)	
4.1.3.4	inne	
4.1.4	Uciążliwy lokator lub współlokator	
4.1.4.1	możliwość pozbycia się lokatora lub współlokatora	
4.1.4.2	wyegzekwowanie wyroku sądowego	
4.1.4.3	inne	
4.1.5	Użytkowanie mieszkania	
4.1.5.1	wysokość opłat	
4.1.5.2	odpowiedzialność osób współmieszkających za opłaty	
4.1.5.3	odpowiedzialność za naprawy lub remonty	
4.1.5.4	sytuacje konfliktowe (konflikty z zarządcą, ze współlokatorem, byłym małżonkiem, konflikty sąsiedzkie)	
4.1.5.5	mieszkanie na czas remontu lub rozbiórki	
4.1.5.6	zamiana mieszkania	
4.1.5.7	adaptacja mieszkania	

4.1.5.8	mieszkanie po rozwodzie	
4.1.5.9	inne	
4.1.6.	Dysponowanie mieszkaniem	
4.1.6.1	możliwości przekazania za życia i na wypadek śmierci	
4.1.6.2	sprzedaż	
4.1.6.3	wynajem	
4.1.6.4	cofnięcie dyspozycji (odwołanie darowizny, zmiana testamentu)	
4.1.6.5	inne	
4.1.7	Uzyskanie prawa własności do mieszkania	
4.1.7.1	procedury związane z uzyskaniem prawa własności	
4.1.7.2	wstrzymanie lub odmowa przekształcenia prawa do mieszkania	
4.1.7.3	inne	
4.1.8	Kupno mieszkania na rynku pierwotnym lub wtórnym	
4.1.8.1	procedury związane z kupnem mieszkania	
4.1.8.2	koszty związane z kupnem mieszkania (opłaty notarialne, podatek od czynności cywilnoprawnych)	
4.1.8.3	zadek lub zaliczka	
4.1.8.4	agencje pośredniczące w zakupie mieszkań (agencje nieruchomości, firmy deweloperskie)	
4.1.8.5	inne	
4.1.9	Inne	
4.1.9.1	inne	
4.2	PRZESTĘPCZOŚĆ	
4.2.1	Ofiary przestępstwa	
4.2.1.1	brak wiedzy o uprawnieniach i procedurach	
4.2.1.2	skargi na postępowanie (przygotowawcze, sądowe)	
4.2.1.3	uzyskanie odszkodowania od sprawcy przestępstwa	
4.2.1.4	inne	
4.2.2	Podjeźrzeni o przestępstwo i oskarżeni	
4.2.2.1	brak wiedzy o uprawnieniach i procedurach	
4.2.2.2	skargi na postępowanie (przygotowawcze, sądowe)	
4.2.2.3	środki zapobiegawcze (zmiana środka, dozór, tymczasowe aresztowanie, przedłużanie)	
4.2.2.4	inne	

4.2.3	Skazani	
4.2.3.1	warunki odbywania kary (w tym dostęp do opieki medycznej, nagrody, przepustki, przeludnienie w celach, pałacy w celi)	
4.2.3.2	kary pieniężne i odszkodowania dla ofiar (grzywny, nawiązki)	
4.2.3.3	wykonanie zawieszanej kary pozbawienia wolności	
4.2.3.4	zamiana kary (zastępcza kary pozbawienia wolności, zamiana grzywny na areszt)	
4.2.3.5	łączenie wyroków	
4.2.3.6	warunkowe przedterminowe zwolnienie	
4.2.3.7	przerwa w karze	
4.2.3.8	pomoc finansowa dla skazanych i ich rodzin	
4.2.3.9	przygotowanie do opuszczenia zakładu (programy wolnościowe)	
4.2.3.10	niesłuszne skazanie	
4.2.3.11	zatarcie skazania	
4.2.3.12	inne	
4.2.4	Inne	
4.2.4.1	inne	
4.3	RODZINA	
4.3.1	Zawarcie małżeństwa	
4.3.1.1	zawarcie małżeństwa przez osoby niepełnoletnie, ubezwłasnowolnione	
4.3.1.2	zawarcie małżeństwa w placówce zamkniętej	
4.3.1.3	zawarcie małżeństwa z obcokrajowcem	
4.3.1.4	inne	
4.3.2	Ustanie małżeństwa	
4.3.2.1	sposoby rozwiązania małżeństwa, rozwód a separacja, orzekanie o winie	
4.3.2.2	postępowanie sądowe (przebieg, koszty, pomoc prawna z urzędu, dowody, świadkowie)	
4.3.2.3	inne	
4.3.3	Majątek małżonków	
4.3.3.1	majątek wspólny a majątek osobisty	
4.3.3.2	podział majątku	
4.3.3.3	partycypowanie w kosztach utrzymania rodziny	
4.3.3.4	inne	
4.3.4	Dzieci	

4.3.4.1	pochodzenie dziecka (ustalenie ojcostwa, zaprzeczenie)	
4.3.4.2	opieka nad dziećmi (władza rodzicielska, ograniczenie i pozbawienie władzy rodzicielskiej, przywracanie władzy rodzicielskiej, ustanowienie opiekuna prawnego, zastrzeżenia do sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej)	
4.3.4.3	problemy wychowawcze	
4.3.4.4	adopcja, rodzina zastępcza	
4.3.4.5	kontakty z dziećmi (brak kontaktu, ograniczenie kontaktu, przywrócenie kontaktu)	
4.3.4.6	inne	
4.3.5	Dochodzenie alimentów	
4.3.5.1	uzyskanie alimentów na dziecko	
4.3.5.2	uzyskanie alimentów na członków rodziny	
4.3.5.3	wysokość alimentów, w tym podnoszenie świadczeń	
4.3.5.4	trudności w egzekwowaniu alimentów	
4.3.5.5	inne	
4.3.6	Zobowiązania alimentacyjne	
4.3.6.1	zasadność	
4.3.6.2	wysokość, w tym obniżenie	
4.3.6.3	inne	
4.3.7	Dysfunkcje w rodzinie	
4.3.7.1	uzależnienie członka rodziny	
4.3.7.2	przemoc domowa	
4.3.7.3	inne	
4.3.8	Konkubinat	
4.3.8.1	uprawnienia konkubentów (legalizacja związku, dziedziczenie)	
4.3.8.2	majątek konkubentów	
4.3.8.3	inne	
4.3.9	Inne	
4.3.9.1	inne	
4.4	ROSZCZENIA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	
4.4.1	Roszczenia z tytułu wyrządzonej szkody	
4.4.1.1	zasady dochodzenia roszczeń	
4.4.1.2	wysokość	

4.4.1.3	egzekucja należności	
4.4.1.4	spór z firmą ubezpieczeniową	
4.4.1.5	inne	
4.4.2	Roszczenia z tytułu odebranego majątku (w tym w okresie po drugiej wojnie światowej)	
4.4.2.1	zasady dochodzenia roszczeń	
4.4.2.2	wysokość	
4.4.2.3	egzekucja należności	
4.4.2.4	inne	
4.4.3	Odzyskiwanie pożyczek	
4.4.3.1	sposób dochodzenia roszczeń	
4.4.3.2	odsetki	
4.4.3.3	egzekucja należności	
4.4.3.4	inne	
4.4.4	Podatki	
4.4.4.1	wysokość	
4.4.4.2	ulgi	
4.4.4.3	inne	
4.4.5	Inne	
4.4.5.1	Inne	
4.5	URZĘDY I SĄDY	
4.5.1	Dokumenty, w tym dowody osobiste, paszporty, akta stanu cywilnego	
4.5.1.1	problemy z wyrobieniem i uzyskaniem dokumentów (w tym opłaty i odpisy)	
4.5.1.2	błędy w dokumentach	
4.5.1.3	potwierdzenie miejsca zamieszkania (meldunek)	
4.5.1.4	inne	
4.5.2	Postępowanie przed organem lub urzędem	
4.5.2.1	nieznajomość treści przepisów	
4.5.2.2	procedura (terminy, doręczanie, odwołania, wgląd w dokumentację sprawy, wznowienie postępowania, koszty)	
4.5.2.3	jakość obsługi (skargi na urzędników)	
4.5.2.4	inne	
4.5.3	Postępowanie przed sądem	

4.5.3.1	nieznajomość treści przepisów	
4.5.3.2	możliwość zmiany orzeczenia sądu	
4.5.3.3	procedura sądowa (terminy, doręczenia, reprezentowanie przez członka rodziny, pełnomocnik z urzędu, koszty)	
4.5.3.4	niezadowolenie z pracy wymiaru sprawiedliwości (skargi na pełnomocnika, zastrzeżenia do bezstronności sędziego i innych pracowników sądu)	
4.5.3.5	brak umiejętności sporządzenia pisma	
4.5.3.6	inne	
4.5.4	Problemy osób nie mających obywatelstwa polskiego	
4.5.4.1	uregulowanie pobytu w Polsce	
4.5.4.2	uzyskanie obywatelstwa polskiego	
4.5.4.3	uzyskanie prawa do pracy	
4.5.4.4	inne	
4.5.5	Edukacja (w tym przedszkola, gimnazja, szkoły średnie, uczelnie)	
4.5.5.1	prawa ucznia	
4.5.5.2	obowiązek szkolny (w tym wybór szkoły)	
4.5.5.3	konflikty w środowisku szkolnym (między uczniami, uczniami a nauczycielami, nauczycielami a rodzicami)	
4.5.5.4	przemoc w szkole	
4.5.5.5	dziecko z dysfunkcjami (w tym z niepełnosprawnością, z ADHD, z dysgrafią)	
4.5.5.6	opłaty	
4.5.5.7	dowóz dzieci do szkół	
4.5.5.8	inne	
4.5.6	Inne	
4.5.6.1	inne	
4.6	WŁASNOŚĆ RZECZY RUCHOMYCH I NIERUCHOMOŚCI, Z WYŁĄCZENIEM MIESZKAŃ WŁASNOŚCIOWYCH	
4.6.1	Nabycie i uregulowanie własności	
4.6.1.1	kupno	
4.6.1.2	zasiedzenie	
4.6.1.3	spory graniczne	
4.6.1.4	naruszenie własności i posiadania	
4.6.1.5	służebności	
4.6.1.6	inne	
4.6.2	Dysponowanie własnością	

4.6.2.1	możliwości przekazania za życia i na wypadek śmierci	
4.6.2.2	sprzedaż	
4.6.2.3	cofnięcie dyspozycji (odwołanie darowizny, zmiana testamentu)	
4.6.2.4	współwłasność	
4.6.2.5	inne	
4.6.3	Dziedziczenie	
4.6.3.1	warunki dziedziczenia (testamentowe, ustawowe)	
4.6.3.2	uregulowanie prawa do spadku (nabycie, dział, dokumenty)	
4.6.3.3	prawo do zachowku	
4.6.3.4	odpowiedzialność za długi spadkowe, z wyłączeniem długów, o których mowa w kategorii 8.9	
4.6.3.5	inne	
4.6.4	Sprawy konsumenckie	
4.6.4.1	wadliwy towar	
4.6.4.2	nienależyte wykonanie usługi	
4.6.4.3	problemy z wycofaniem się z umowy	
4.6.4.4	problemy z bankiem	
4.6.4.5	inne	
4.6.5	Inne	
4.6.5.1	inne	
4.7	ŚWIADCZENIA I ZASIŁKI	
4.7.1	Świadczenia z pomocy społecznej	
4.7.1.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.1.2	odmowa przyznania świadczenia	
4.7.1.3	inne	
4.7.2	Świadczenia z tytułu bezrobocia	
4.7.2.1	zasady przyznawania świadczeń (kryteria, wysokość, procedury, uzyskanie lub utrata statusu osoby bezrobotnej, rejestracja)	
4.7.2.2	odmowa przyznania świadczenia	
4.7.2.3	świadczenia pieniężne	
4.7.2.4	inne formy pomocy	
4.7.2.5	inne	
4.7.3	Zasilek rodzinny i dodatki	
4.7.3.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	

4.7.3.2	odmowa przyznania	
4.7.3.3	inne	
4.7.4	Świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek i dodatek pielęgnacyjny	
4.7.4.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.4.2	odmowa przyznania	
4.7.4.3	inne	
4.7.5	Świadczenia z tytułu choroby i wypadku przy pracy (zasiłek rehabilitacyjny, opiekuńczy, chorobowy, jednorazowe odszkodowanie)	
4.7.5.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.5.2	odmowa przyznania	
4.7.5.3	inne	
4.7.6	Zasilki macierzyńskie	
4.7.6.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.6.2	odmowa przyznania	
4.7.6.3	inne	
4.7.7	Fundusz alimentacyjny	
4.7.7.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.7.2	odmowa przyznania	
4.7.7.3	inne	
4.7.8	Emerytury	
4.7.8.1	zasady przyznawania (kryteria, procedury, z wyłączeniem określenia wysokości, świadczenie w drodze wyjątku)	
4.7.8.2	kapitał początkowy	
4.7.8.3	otwarte fundusze emerytalne	
4.7.8.4	zmiana wysokości świadczenia	
4.7.8.5	odmowa przyznania	
4.7.8.6	łączenie pracy z emeryturą	
4.7.8.7	inne	
4.7.9	Renta rodzinna	
4.7.9.1	zasady przyznawania (kryteria, procedury, świadczenie w drodze wyjątku)	
4.7.9.2	kwestionowanie wysokości świadczenia	
4.7.9.3	odmowa przyznania	
4.7.9.4	inne	

4.7.10	Renta z tytułu niezdolności do pracy (w tym socjalna)	
4.7.10.1	zasady przyznawania (kryteria, procedury, świadczenie w drodze wyjątku)	
4.7.10.2	kwestionowanie orzeczenia	
4.7.10.3	kwestionowanie wysokości świadczenia	
4.7.10.4	łączenie renty z pracą	
4.7.10.5	odmowa przyznania	
4.7.10.6	inne	
4.7.11	Dodatek mieszkaniowy	
4.7.11.1	zasady przyznawania (kryteria, wysokość, procedury)	
4.7.11.2	odmowa przyznania	
4.7.11.3	inne	
4.7.12	Inne	
4.7.12.1	inne	
4.8	ZADŁUŻENIA	
4.8.1	Mieszkaniowe	
4.8.1.1	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.1.2	sprawa w sądzie	
4.8.1.3	egzekucja, koszty komornicze	
4.8.1.4	inne	
4.8.2	Alimentacyjne	
4.8.2.1	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.2.2	egzekucja	
4.8.2.3	sankcje za uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego	
4.8.2.4	inne	
4.8.3	Z tytułu kredytów i pożyczek	
4.8.3.1	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.3.2	przejęcie długu (w tym skargi na firmy windykacyjne, procedura, pobieranie dodatkowych opłat)	
4.8.3.3	sankcje (w tym umieszczenie na liście dłużników, podejrzenie o wyłudzenie kredytu)	
4.8.3.4	sprawa w sądzie, nakaz zapłaty i inne tytuły egzekucyjne	
4.8.3.5	egzekucja komornicza	
4.8.3.6	kwestionowanie wysokości długu	
4.8.3.7	inne	

4.8.4	Odpowiedzialność poręczycieli lub odpowiedzialność za zadłużenia innych	
4.8.4.1	zasadność roszczenia	
4.8.4.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.4.3	przejęcie długu	
4.8.4.4	sprawa w sądzie, nakaz zapłaty i inne tytuły egzekucyjne	
4.8.4.5	egzekucja komornicza	
4.8.4.6	kwestionowanie wysokości długu	
4.8.4.7	inne	
4.8.5	Wobec ZUS	
4.8.5.1	kwestionowanie zasadności długu	
4.8.5.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.5.3	kwestionowanie wysokości	
4.8.5.4	egzekucja	
4.8.5.5	inne	
4.8.6	Podatkowe	
4.8.6.1	kwestionowanie zasadności długu	
4.8.6.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.6.3	kwestionowanie wysokości	
4.8.6.4	egzekucja	
4.8.6.5	inne	
4.8.7	Nienależnie pobrane świadczenia	
4.8.7.1	kwestionowanie zasadności długu	
4.8.7.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.7.3	kwestionowanie wysokości	
4.8.7.4	egzekucja	
4.8.7.5	inne	
4.8.8	Kary finansowe (mandaty, grzywny)	
4.8.8.1	podważanie zasadności	
4.8.8.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.8.3	sprawa w sądzie	
4.8.8.4	egzekucja	
4.8.8.5	inne	

4.8.9	Długi spadkowe	
4.8.9.1	podważanie zasadności	
4.8.9.2	trudności ze spłatą długu (etap przedsądowy)	
4.8.9.3	sprawa w sądzie	
4.8.9.4	egzekucja	
4.8.9.5	inne	
4.8.10	Długi niejednorodne (sprawy dotyczące jednocześnie kilku rodzajów długów, np. pochodzących z kredytów oraz długów alimentacyjnych lub mieszkaniowych)	
4.8.10.1	trudności ze spłatą długów (etap przedsądowy)	
4.8.10.2	przyjęcie długu	
4.8.10.3	sprawa w sądzie	
4.8.10.4	sankcje (gdy wchodzi w to alimentacyjne, albo jak sprawa trafia np. do prokuratury lub sądu karnego z powodu wyłudzenia kredytu, w tym umieszczenie na liście dłużników)	
4.8.10.5	egzekucja	
4.8.10.6	inne	
4.8.11	Nadmierne zadłużenie	
4.8.11.1	możliwość ogłoszenia upadłości konsumenckiej	
4.8.11.2	przygotowanie wniosku o upadłość konsumencką	
4.8.11.3	postępowanie upadłościowe	
4.8.11.4	oddalenie, zwrot wniosku	
4.8.11.5	inne	
4.9	ZATRUDNIENIE	
4.9.1	Sprawa na etapie przed podjęciem pracy	
4.9.1.1	warunki umowy (w tym składki, dotyczy także umów cywilnoprawnych)	
4.9.1.2	założenie działalności gospodarczej (w tym składki)	
4.9.1.3	brak umowy	
4.9.1.4	inne	
4.9.2	Uprawnienia pracownicze	
4.9.2.1	związane z ciążą	
4.9.2.2	związane z rodzicielstwem, urlopy macierzyńskie i wychowawcze, z wyłączeniem zasiłków macierzyńskich, wychowawczych, opiekuńczych	
4.9.2.3	związane z niepełnosprawnością	

4.9.2.4	związane z wiekiem	
4.9.2.5	branżowe	
4.9.2.6	urlopy wypoczynkowe i bezpłatne	
4.9.2.7	inne	
4.9.3	Warunki pracy (sprawa na etapie po podjęciu pracy)	
4.9.3.1	zmiana warunków (kierowanie do innej pracy albo za inne wynagrodzenie)	
4.9.3.2	zastrzeżenia do warunków pracy	
4.9.4.3	wypadki przy pracy	
4.9.4.4	inne	
4.9.4	Wynagrodzenia i dodatki	
4.9.4.1	opóźnienia w wypłacie wynagrodzenia, brak lub wypłata części wynagrodzenia	
4.9.4.2	prawo do dodatków (premie, nadgodziny)	
4.9.4.3	świadczenia związane z odejściem z pracy	
4.9.4.4	brak odprowadzania składek na ZUS	
4.9.4.5	inne	
4.9.5	Przedłużanie i rozwiązywanie umów (w tym cywilnoprawnych)	
4.9.5.1	kontynuacja umowy, umowy czasowe, umowy na okres próbny	
4.9.5.2	sposoby rozwiązywania umów przez pracodawcę lub pracownika, okresy wypowiedzenia	
4.9.5.3	uprawnienia związane z rozwiązaniem umowy o pracę (w tym odszkodowanie przy zwolnieniu grupowym, wolne dni na szukanie pracy)	
4.9.5.4	kwestionowanie zasadności wypowiedzenia niesłuszne wypowiedzenie	
4.9.5.5	świadczenia pracy, brak świadectwa pracy, kwestionowanie informacji zawartych w świadectwie pracy	
4.9.5.6	inne	
4.9.6	Konflikty w pracy	
4.9.6.1	nagany, kary, odpowiedzialność materialna	
4.9.6.2	mobbing (ze strony pracodawcy i współpracowników)	
4.9.6.3	dyskryminacja, molestowanie	
4.9.6.4	inne	
4.9.7	Inne	
4.9.7.1	inne	
4.10	ZDROWIE	
4.10.1	Ubezpieczenie zdrowotne	

4.10.1.1	brak ubezpieczenia	
4.10.1.2	dokumenty potwierdzające ubezpieczenie potwierdzenie ubezpieczenia	
4.10.1.3	inne	
4.10.2	Opieka medyczna	
4.10.2.1	dostępność do leczenia	
4.10.2.2	dokumentacja medyczna	
4.10.2.3	błędy lekarskie	
4.10.2.4	dofinansowanie leczenia i sprzętu	
4.10.2.5	skargi na poziom usług	
4.10.2.6	inne	
4.10.3	Orzekanie o niepełnosprawności (dotyczy tylko orzekania pozarentowego, z wyłączeniem ZUS)	
4.10.3.1	uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności	
4.10.3.2	kwestionowanie orzeczenia, w tym odwołania	
4.10.3.3	uprawnienia wynikające z orzeczenia	
4.10.3.4	inne	
4.10.4	Opieka nad osobami niesamodzielnymi (w tym chorymi psychicznie)	
4.10.4.1	trudności z zapewnieniem opieki	
4.10.4.2	usługi opiekuńcze (opłaty za usługi, zmiana opiekuna, zakres usług)	
4.10.4.3	opieka instytucjonalna	
4.10.4.4	ubezwłasnowolnienie	
4.10.4.5	przymusowe leczenie chorych psychicznie	
4.10.4.6	inne	
4.10.5	Inne	
4.10.5.1	inne	
5.	Forma udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	
5.1	poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym, o przysługujących jej uprawnieniach lub o spoczywających na niej obowiązkach	
5.2	wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego	
5.3	sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt	

	1 i 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym	
5.4	sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym	
5.5	poinformowanie osoby uprawnionej o obowiązującym stanie prawnym i możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji	
5.6	sporządzenie umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji	
5.7	przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej	
5.8	porada obywatelska	
5.9	przekazanie osobie uprawnionej informacji o innych jednostkach poradnictwa, o których mowa w art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej – ile razy wskazano poradnictwo:	
5.9.1	rodzinne	
5.9.2	psychologiczne	
5.9.3	pedagogiczne	
5.9.4	z zakresu pomocy społecznej	
5.9.5	w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień	
5.9.6	z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
5.9.7	w ramach interwencji kryzysowej	
5.9.8	dla osób bezrobotnych	
5.9.9	dla osób pokrzywdzonych przestępstwem	
5.9.10	z zakresu praw konsumentów	
5.9.11	z zakresu praw dziecka	
5.9.12	z zakresu praw pacjenta	
5.9.13	z zakresy ubezpieczeń społecznych	

5.9.14	z zakresu prawa pracy	
5.9.15	z zakresu prawa podatkowego	
5.9.16	dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego	
5.9.17	inne	
6.	Czas poświęcony na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	
6.1	poniżej 10 minut	
6.2	od 10 minut do 20 minut	
6.3	od 20 minut do 30 minut	
6.4	od 30 minut do 40 minut	
6.5	od 40 minut do 50 minut	
6.6	od 50 minut do 60 minut	
6.7	od 60 minut do 90 minut	
6.8	od 90 minut do 120 minut	
6.9	od 120 minut do 150 minut	
6.10	od 150 minut do 180 minut	
6.11	od 180 minut do 210 minut	
6.12	od 210 minut do 240 minut	
7.	W przypadku przeprowadzenia mediacji, o której mowa w art. 3a ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej:	
7.1	łącznie liczba spraw, w których zorganizowano posiedzenia mediacyjne	
7.2	łącznie liczba posiedzeń mediacyjnych (bez spotkań informacyjnych)	
7.3	łącznie czas trwania posiedzeń mediacyjnych (bez spotkań informacyjnych, z przybliżeniem do pół godziny)	
7.4	łącznie liczba przypadków zakończonych podpisaniem ugody przed mediatorem	
7.5	łącznie liczba przypadków, w których sporządzono wnioski o zatwierdzenie przez sąd ugody zawartej przed mediatorem	
8.	Dane zbiorcze dotyczące osób którym udzielono nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	
8.1	Wiek	

8.1.1	poniżej 18 roku życia	
8.1.2	18-26 lat	
8.1.3	26-35 lat	
8.1.4	35-45 lat	
8.1.5	45-55 lata	
8.1.6	55-65 lat	
8.1.7	65-75 lat	
8.1.8	75-85 lat	
8.1.9	powyżej 85 lat	
8.2	Płeć	
8.2.1	kobieta	
8.2.2	mężczyzna	
8.3	Wykształcenie	
8.3.1	wyższe I stopnia (inżynier, licencjat)	
8.3.2	wyższe II stopnia	
8.3.3	policealne	
8.3.4	średnie zawodowe	
8.3.5	średnie ogólnokształcące	
8.3.6	zasadnicze zawodowe	
8.3.7	gimnazjalne	
8.3.8	podstawowe	
8.3.9	pozostałe	
8.4	Średni miesięczny dochód netto na osobę w gospodarstwie domowym	
8.4.1	bez dochodu	
8.4.2	poniżej 600 zł	
8.4.3	od 600 zł do 999 zł	
8.4.4	od 1000 zł do 1499 zł	
8.4.5	od 1500 zł do 1999 zł	
8.4.6	od 2000 zł do 2499 zł	
8.4.7	od 2500 zł do 2999 zł	
8.4.8	od 3000 zł do 3499 zł	
8.4.9	od 3500 zł do 4000 zł	

8.4.10	powyżej 4000 zł	
8.5	Źródło dochodu w gospodarstwie domowym	
8.5.1	praca	
8.5.2	prowadzący działalność gospodarczą	
8.5.3	na utrzymaniu rodziny	
8.5.4	emerytura	
8.5.5	renta z tyt. niezdolności do pracy	
8.5.6	renta socjalna	
8.5.7	renta rodzinna	
8.5.8	świadczenie przedemerytalne	
8.5.9	alimenty	
8.5.10	bezrobotny zarejestrowany w Urzędzie Pracy	
8.5.11	zasilek	
8.5.12	uczący się	
8.5.13	inne	
8.6	Liczba członków gospodarstwa domowego	
8.6.1	1	
8.6.2	2	
8.6.3	3	
8.6.4	4	
8.6.5	5	
8.6.6	6	
8.6.7	7	
8.6.8	8	
8.6.9	powyżej 8	
9.	Miejsce zamieszkania	
9.1	wieś	
9.2	miasto poniżej 10.000 mieszkańców	
9.3	miasto od 10.000 - do 25.000 mieszkańców	
9.4	miasto powyżej 25.000 - do 100.000 mieszkańców	
9.5	miasto powyżej 100.000 mieszkańców	
10.	Dane dotyczące ocen udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego	

poradnictwa obywatelskiego	
10.1	Liczba osób, które wyraziły zgodę na ocenę poprzez wypełnienie części B karty pomocy
10.2	Odpowiedzi na pytanie, czy spotkała/ł się Pani/Pan z życzliwym przyjęciem w punkcie
10.2.1	zdecydowanie tak (uprzejmy sposób obsługi)
10.2.2	raczej tak
10.2.3	trudno powiedzieć
10.2.4	raczej nie
10.2.5	zdecydowanie nie (nieuprzejmy sposób obsługi)
10.3	Odpowiedzi na pytanie, czy porada została przedstawiona w sposób zrozumiały
10.3.1	zrozumiały
10.3.2	raczej zrozumiały
10.3.3	raczej niezrozumiały
10.3.4	niezrozumiały
10.4.	Odpowiedzi na pytanie, czy po uzyskaniu porady, wie Pani/Pan, jakie dalsze kroki można podjąć
10.4.1	zdecydowanie tak
10.4.2	raczej tak
10.4.3	raczej nie
10.4.4	zdecydowanie nie
10.5	Odpowiedzi na pytanie, skąd Pani/Pan dowiedziała/ł się o działalności punktu
10.5.1	osoby bliskie lub inni klienci punktów
10.5.2	internet
10.5.3	plakaty
10.5.4	ulotki lub broszury
10.5.5	prasa
10.5.6	radio
10.5.7	telewizja
10.5.8	w inny sposób
10.6	Odpowiedzi na pytanie, czy poleciliby Pani/Pan skorzystanie z naszej pomocy innej osobie

10.6.1	zdecydowanie tak	
10.6.2	raczej tak	
10.6.3	raczej nie	
10.6.4	zdecydowanie nie	
10.7	Liczba osób, które zgodziły się na udostępnienie numeru telefonu kontaktowego w celu zasięgnięcia szerszej opinii o udzielonej pomocy prawnej lub poradnictwie obywatelskim	
III.	Liczba punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych oraz przez organizacje pozarządowe	
1.	Liczba punktów nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzonych przez adwokatów i radców prawnych	
2.	Liczba punktów prowadzonych przez organizacje pozarządowe, w tym:	
2.1	Liczba punktów nieodpłatnej pomocy prawnej prowadzonych przez organizacje pozarządowe	
2.2	Liczba punktów nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego prowadzonych przez organizacje pozarządowe	
2.3	Liczba punktów prowadzonych przez organizacje pozarządowe, w których udziela się zarówno nieodpłatnej pomocy prawnej, jak i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	
IV.	Liczba i formy zrealizowanych zadań z zakresu edukacji prawnej – wypełnić o ile w danym kwartale zadania takie były realizowane	
1.	Liczba zrealizowanych zadań z zakresu edukacji prawnej w kwartale, w tym:	
1.1	liczba zrealizowanych zadań w formie wykładów	
1.2	liczba zrealizowanych zadań w formie warsztatów	
1.3	liczba zrealizowanych zadań w formie opracowania informatorów i poradników	
1.4	liczba zrealizowanych zadań w formie kampanii społecznych	
1.5	liczba zrealizowanych zadań w innej formach	
2.	Najczęściej realizowana tematyka zadań z zakresu edukacji prawnej w danym kwartale – uszeregować według kolejności począwszy od tematyki najczęściej realizowanej, posługując się dwu- lub trzycyfrowym numerem kategorii z wykazu	

	stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2017 r. w sprawie sposobu udzielania i dokumentowania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (poz.):
2.1
2.2
2.3

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 2018 r.

w sprawie wysokości kwoty bazowej stanowiącej podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w 2019 r.

Na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255, z 2016 r. poz. 1860 oraz z 2017 r. poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. W 2019 r. kwota bazowa stanowiąca podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej wynosi 5217 zł.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

w porozumieniu:

MINISTER ROZWOJU I FINANSÓW

UZASADNIENIE

Projekt niniejszego rozporządzenia jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 20 ust. 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Powyższy przepis przewiduje, że Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu, corocznie określa, w drodze rozporządzenia, wysokość kwoty bazowej, mając na względzie limity wydatków, o których mowa w art. 28, oraz potrzebę zapewnienia właściwej organizacji systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.

Wydanie projektowanego rozporządzenia i określenie wysokości kwoty bazowej na rok 2019 jest niezbędne do wyliczenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, bowiem zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy, kwota bazowa stanowi podstawę ustalenia ww. dotacji.

W projektowanym rozporządzeniu określono wysokość kwoty bazowej stanowiącej podstawę ustalenia wysokości dotacji na finansowanie zadań polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej w 2019 r. na poziomie 5217 zł.

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2018 r.

Projektowane rozporządzenie nie jest objęte prawem Unii Europejskiej.